

BURMISTRZ MIASTA HRUBIESZÓW

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA HRUBIESZÓW**

Hrubieszów 2017 rok

**UCHWAŁA NR XLVI/353/2017
RADY MIEJSKIEJ W HRUBIESZOWIE**

z dnia 29 listopada 2017 r.

**w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
miasta Hrubieszów.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 roku poz. 1875), art.12 ust. 1 w związku z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 roku poz. 1073 z późn. zm.) oraz uchwały Nr XXXIX/275/2017 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 30 marca 2017 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa - **Rada Miejska uchwala**, co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów w granicach: od północy ul. Wesoła, od zachodu teren HOSiR i zachodnia granica działki nr 1396/3, od południa teren HOSiR i rzeka Huczwa, od wschodu ul. Żeromskiego.

2. Załącznikami do niniejszej uchwały są:

- 1) tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów stanowiący załącznik nr 1
- 2) rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów – kierunki zagospodarowania w skali 1:10000 stanowiący załącznik nr 2
- 3) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag, stanowiący załącznik nr 3.

§ 2. Na terenie objętym opracowaniem tracą moc ustalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów zatwierdzonego Uchwałą Rady Miejskiej w Hrubieszowie Nr LIV/352/2014 z dnia 23 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Hrubieszowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Anna Świstowska

BURMISTRZ MIASTA HRUBIESZOWA

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XLVI/353/2017
Rady Miejskiej w Hrubieszowie
z dnia 29 listopada 2017 roku**

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HRUBIESZÓW (Zmiana)

mgr inż. arch. Tadeusz Rajski
mgr inż. Barbara Strzemecka -Gromek

Hrubieszów 2017 r.

1. Wprowadzenie do zmiany studium

Przedmiotem opracowania jest zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa” przyjętego uchwałą nr LIV/352/2014 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 23 maja 2014 roku.

W obowiązującym studium przedmiotowy teren oznaczony jest jako: *Dolina rz. Huczwy, tereny zalewowe zagrożone powodzią; tereny zieleni urządzonej –park.*

Zmiana I edycji studium wynika z realizacji projektu „*Szlakiem przyrody Hrubieszowa i Sokala – bioróżnorodność Wyżyny Zachodniowołyńskiej naszym skarbem dziedzictwa naturalnego*” w ramach Programu Polska – Ukraina – Białoruś 2014 -2020 Działanie 1.2. Promocja i ochrona dziedzictwa naturalnego.

Podstawę opracowania stanowi uchwała nr XXXIX/275/2017 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa.

1. Planowane zagospodarowanie terenu obejmuje:

1) część edukacyjną – ochrona bioróżnorodności oraz dziedzictwa naturalnego, w ramach której przewiduje się:

- rewitalizację parku, zbiornik wodny retencjonujący wodę (na pograniczu parku i terenu bagienno-zalewowego) wraz z rowem doprowadzającym, przebiegającym przez centralną część obszaru, centrum aktywnego nauczania i promocji (ścieżki edukacyjne, tablice informacyjne przedstawiające florę i faunę Wyżyny Zachodniowołyńskiej), zabiegi pielęgnacyjne istniejącej zieleni oraz nasadzenia uzupełniające rodzimej roślinności, punkty widokowe) – centralna i wschodnia część obszaru,
- utworzenie we wschodniej części obszaru zbiornika wodnego retencjonującego wodę. Zbiornik wraz z rowem doprowadzającym, ścieżkami edukacyjnymi oraz z centrum aktywnego nauczania i promocji przyrody regionu, będą tworzyć spójny, ukierunkowany na ochronę bioróżnorodności i promocję dziedzictwa naturalnego system infrastruktury edukacyjnej.

2) część rekreacyjną, w której przewiduje się:

- budowę otwartych basenów pływackich pełniących funkcję rekreacyjną wraz z plażą i obiektami towarzyszącymi (sanitariaty, przebieralnia, miejsce na grill) – zachodnia części obszaru
- linia zabudowy minimum 10,0 od górnej krawędzi skarpy rzeki i 5,0 m od górnej krawędzi skarpy rowu

3) komunikacja w ramach inwestycji będzie obejmować:

- ciąg pieszy – ścieżka edukacyjna na terenie objętym ochroną dziedzictwa naturalnego

2. W tekście studium określono uwarunkowania dla terenów objętych niniejszą zmianą.

3. W tekście studium Kierunki zagospodarowania przestrzennego wprowadzono następujące zapisy:

- 1) rozdział 2. Zasady i kierunki kształtowania polityki ekologicznej miasta podrozdz. 2.2. na str. 47-48 wpisuje ustalenia dla planowanego zagospodarowania
- 2) rozdział 3. Zasady i obszary ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej podrozdz. 3.2. pkt 7 str. 50 wpisuje się: obowiązek ochrony odkrytych przypadkowo znalezisk, zabezpieczenia ich i powiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o dokonanych odkryciach.

4. Wprowadzona zmiana oznaczona została graficznie na rysunku zmiany studium w skali 1:10 000 noszącym nazwę Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Hrubieszów – Kierunki zagospodarowania – Tereny edukacji ekologicznej, rekreacji i wypoczynku.

2. UWARUNKOWANIA DLA TERENU OBJĘTEGO ZMIANĄ STUDIUM

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Teren pod planowaną inwestycję wyznaczają granice:

- od północy - ul. Wesoła,
- od południa – Hrubieszowski Ośrodek Sportu i Rekreacji, rzeka Huczwa,
- od zachodu - teren niezagospodarowany.

Inwestycja realizowana będzie na działkach nr ewid. 1396/3, 1397/7, 1397/8, 1398/3, 1399/3/3, 1403/3, 1401/3, 1402/3, 1403/3, 1404/3, 1405/3, 1406/3, 1407/3, 1408/3, 1409/3, 1831 obręb Sławęcín oraz 75/1, 75/2, 75/9 obręb Śródmieście. Obszar stanowi teren bagienno-zalewowy, niezabudowany, nieużytkowany i nieogrodzony o znikomej wartości gospodarczej. Porośnięty jest roślinnością trawiastą, nielicznymi drzewami pospolitymi (jesion, lipa, wierzba mandżurska – głównie we wschodniej części terenu – istniejącego parku) oraz krzewami charakterystycznymi dla siedlisk wilgotnych. Zachodnia część obszaru, na której zlokalizowana będzie odkryta pływalnia wraz z infrastrukturą towarzyszącą, została sklasyfikowana według mapy glebowo-rolniczej jako użytki zielone średnie.

2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Teren przeznaczony pod realizację planowanej inwestycji będzie podlegał uporządkowaniu z uwzględnieniem konieczności zachowania dziedzictwa naturalnego, w nawiązaniu do cech naturalnych i walorów przyrodniczych przedmiotowego obszaru (sąsiedztwo doliny rzeki Huczwy)., W części edukacyjnej związanej z ochroną bioróżnorodności oraz dziedzictwa naturalnego powstanie zbiornik wodny małej retencji wraz z rowem doprowadzającym przebiegającym przez centralną część obszaru (na bazie istniejącego rowu melioracyjnego odtworzony zostanie tzw. „potok”), centrum aktywnego nauczania i promocji przyrody, ścieżki edukacyjne, przeprowadzone zostaną zabiegi pielęgnacyjne istniejącej zieleni oraz nasadzenia uzupełniające rodzimę roślinność, elementy wewnętrznych ciągów komunikacyjnych. W części zachodniej obszaru przewidziana jest budowa otwartych basenów pływackich pełniących funkcję rekreacyjną wraz z plażą i obiektami towarzyszącymi (sanitariaty, przebieralnia, miejsce na grill).

Projektowane zagospodarowanie terenu, a szczególności teren objęty ochroną bioróżnorodności oraz dziedzictwa naturalnego wraz z małą retencją, nawiązuje do istniejącego układu hydrograficznego i rzeźby terenu oraz umożliwia zagospodarowanie wód deszczowych z terenu objętego opracowaniem oraz z terenów przyległych, co stanowi atut takiego rozwiązania, również w aspekcie ochrony zasobów wodnych.

3. Stan środowiska w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego.

1) środowisko przyrodnicze:

- **położenie** – teren zmiany studium, według podziału fizjograficznego Lubelszczyzny położony jest w mezoregionie Kotlina Hrubieszowska.
- **rzeźba** – ukształtowanie powierzchni miasta Hrubieszowa związane jest z pokrywą lessową występującą w obszarze miasta. W rzeźbie obszaru objętego projektem zmiany studium (obrab Sławęcín) dominuje dolina rzeki Huczwy o przebiegu równoleżnikowym z systemem teras zalewowych i nadzalewowych rozwinięta w obszernej rozległej kopalnej doliny Huczwy z licznymi bezodpływowymi zagłębieniami tworzącym oczka wodne i mokradła. W części północnej fragment wierzchowiny Grzędy Horodelskiej jest głęboko rozcięty stromościenną doliną cieku spod Nowosiółek. Dolina została wycięta w osadach lessowych i częściowo piaszczystych.
- **budowa geologiczna** –wg kryteriów geologiczno-tektonicznych obszar miasta położony jest w południowo-zachodniej, peryferycznej części wschodnioeuropejskiej platformy prekambryjskiej, w obrębie jednostki strukturalnej obniżenie terebińsko-sokalskie. Wśród

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów

utworów przypowierzchniowych najstarsze ogniwo litostratygraficzne stanowią osady górnej kredy (margle i kreda pisząca). Utwory czwartorzędowe są silnie zróżnicowane litologicznie, genetycznie i stratygraficznie. W granicach Grzędy Horodelskiej są to znacznej miąższości pokrywy lessowe, natomiast w dolinie Huczwy - mułki i piaski rzeczne wysokiej terasy nadzalewowej. W obszarze Kotliny Hrubieszowskiej są to również lessy lub utwory lessopodobne występujące niewielkimi płatami na utworach kredowych. Mają również znacznie mniejszą miąższość. Dna dolin rzecznych wypełniają holocenijskie osady akumulacji fluwialnej: mady, mułki i piaski, a lokalnie torfy i namuły mineralno-organiczne. Ważny poziom w dolinie Huczwy stanowią osady plejstocenijskie wypreparowane w postaci mułków i ilów ze szczątkami organicznymi.

- **wody powierzchniowe** - sieć hydrograficzną miasta stanowi rzeka Huczwa oraz liczne małe cieki stałe lub okresowe. Licznie występują bezodpływowe zagłębienia tworzące oczka wodne lub mokradła. Zgodnie z planem gospodarowania wodami dorzecza Wisły wyznaczającym jednolite części wód powierzchniowych, w obrębie miasta wydzielono: obszar RW2000024266299 o nazwie Huczwa od Sieniochy do ujścia oraz obszar RW200016266292 o nazwie: Dopływ spod Nowosiółek. Celem środowiskowym dla jednolitej części wód powierzchniowych jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu /potencjału ekologicznego/ oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.
- **flora i fauna** –na terenie przedmiotowej inwestycji oraz w zasięgu jej oddziaływania nie znajdują się obszary podlegające ochronie w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W obszarze opracowania w bezpośrednim sąsiedztwie samej Huczwy występują głównie zadrzewienia wierzbowe pokroju drzewiastego i krzewiastego /być może pozostałości po dawnych łągach/. Zajmują one wąskie pasy po obu stronach rzeki. Obszar inwestycji zostanie zagospodarowany zielenią. Planowane są nasadzenia rodzimych drzew i krzewów, które będą wkomponowane w otaczający krajobraz, podnosząc jego walory estetyczne i edukacyjne. Planowany zbiornik wodny „oczko wodne” zostanie obsadzony licznymi gatunkami roślin wodnych (np. lilie wodne, grzybienie białe, grązel żółty).

2) stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Teren objęty zmianą studium znajduje się w strukturze funkcjonalno- przestrzennej miasta w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Huczwy. Lokalizacja przedmiotowej inwestycji przewidziana jest w części na terenie bagienno-zalewowym – funkcja edukacyjna, w części na terenach sklasyfikowanych według mapy glebowo-rolniczej jako użytki zielone średnie, nieużytkowane rolniczo. Na podstawie wizji terenowej stwierdzono, że roślinność występująca w zachodniej części omawianego obszaru należy do gatunków powszechnych związanych z zaniechaniem prowadzenia działalności rolniczej na użytkach zielonych. Brak jest inwentaryzacji przyrodniczej omawianego terenu. Proponowana zmiana nie spowoduje zmniejszenia zasobów rolniczej przestrzeni.

3) wielkość i jakość zasobów wodnych

Miasto Hrubieszów położone jest w obszarze kredowego poziomu wodonośnego, w obrębie GZWP Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm-Zamość) w Obszarze Wysokiej Ochrony, z wyłączeniem doliny Huczwy z dolinami dopływów. Zasoby wód podziemnych zbiornika należą do zasobów strategicznych Lubelszczyzny i kluczowych w skali kraju. Wody kredowe zaliczane są do wód wysokiej jakości, stanowią podstawowy poziom wodonośny i ujmowane są studniami wierconymi. Obowiązuje ochrona przed infiltracją zanieczyszczeń antropogenicznych do kredowego poziomu wodonośnego oraz ochrona przed nadmiernym poborem wód kredowych. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia ludności w wodę ma kredowy poziom wodonośny. Występowanie poziomu czwartorzędowego związane jest z dolinami rzecznyymi oraz z zagłębieniami w wierzchowinach wypełnionych utworami czwartorzędowymi /less, utwory lessopodobne/. Teren objęty zmianą studium położony jest w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW2000121 (stan ilościowy i chemiczny dobry). Ocena stanu ilościowego i jakościowego zbiornika – dobra. W ocenie ryzyka niezagrażone jest osiągnięcie celów środowiskowych.

4) wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Wymogi ochrony środowiska, przyrody wynikają z położenia terenu objętego zmianą studium w obszarze systemu przyrodniczego miasta - regionalny korytarz ekologiczny doliny Huczwy, pełniący funkcję strefy łącznikowej pomiędzy obszarami Natura 2000 PLB060003- Dolina Środkowego Bugu, PLH060035 Zachodniowołyńska Dolina Bugu a obszarami Natura 2000 PLB 060011 Ostoja Tyszowiecka i PLB 060017 Zlewnia Górnej Huczwy. System przyrodniczy miasta podlega ochronie planistycznej. Obszar ten w części wschodniej stanowi teren bagienno-zalewowy, w części zachodniej teren użytków zielonych średnich. Teren jest zmeliorowany dla potrzeb rolnictwa. Urządzenia melioracyjne w znacznym stopniu są dekapitalizowane i nie pełnią zadowalająco swojej funkcji. Dolina Huczwy stanowiąca korytarz ekologiczny w obszarze miasta jest ekstensywnie użytkowana rolniczo i mimo że w przeszłości pozbawiona została porastających ją lasów łęgowych i olsowych to zachowała swą drożność. Miejski odcinek doliny Huczwy był zagospodarowywany w zróżnicowany sposób, a charakter urbanizacji był uzależniony od warunków naturalnych w dolinie, w szczególności od poziomu wód aluwialnych (im wyższy poziom zwierciadła, tym presja urbanizacyjna mniejsza).

Zakłada się, że rozwiązania projektowe niniejszej zmiany studium (część edukacyjna) pozwolą na utrzymanie drożności ekologicznej doliny i jej powiązań (w tym przede wszystkim dla migracji fauny) oraz łączności terenów skarpy i terenów przylegających do skarpy pozostawionych w istniejącym stanie z terenami przykorytowymi Huczwy.

Znaczne ograniczenie funkcji ekologicznej wystąpi w terenie przewidzianym pod rekreację - otwarta pływalnia wraz z obiektami towarzyszącymi i infrastrukturą techniczną (sanitariaty, przebieralnia, plaża, miejsce na grill) – w zachodniej części terenu, gdzie nastąpi stałe i trwałe wyeliminowanie terenów aktywnych biologicznie.

Krajobraz stanowi specyficzny zasób środowiska przyrodniczego i kulturowego. Planowane przedsięwzięcie będzie nowym składnikiem krajobrazu, powodującym przekształcenie krajobrazu dna doliny rzecznej o charakterze naturalno- kulturowym w krajobraz kulturowy zurbanizowany. Zmianie ulegnie ukształtowanie powierzchni ziemi i zasięg przestrzenny ekosystemów naturalnych.

4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W obrębie terenu objętego opracowaniem zmiany studium nie występują obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego lub gminnej ewidencji zabytków miasta Hrubieszowa. Na terenach sąsiadujących z obszarem objętym opracowaniem występują stanowiska archeologiczne. W związku z tym istnieje obowiązek ochrony odkrytych przypadkowo znalezisk, zabezpieczenia ich i powiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o dokonanych odkryciach.

4a. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Dla obszaru Województwa Lubelskiego nie sporządzono audytu krajobrazowego.

5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia

Wprowadzane zmiany funkcji terenów nie pogorszą życia mieszkańców miasta, a projektowane przedsięwzięcie związane jest z oczekiwaniami mieszkańców.

6. Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Przedmiotowa zmiana nie stanowi przedsięwzięcia dotyczącego realizacji zadań związanych z ochroną bezpieczeństwa ludności i jej mienia.

7. Potrzeby i możliwości rozwoju miasta, uwzględniające w szczególności :

1) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Przyjętą przez Strategię Rozwoju Miasta Hrubieszów na lata 2015 –2020 *Misją miasta jest tworzenie dogodnych warunków do życia mieszkańców poprzez stworzenie atrakcyjnego miejsca inwestowania, zamieszkania, pracy i wypoczynku posiadającego bogatą ofertę turystyczną i kulturową poprzez podniesieni standardów infrastruktury i usług publicznych.* Dużą szansą dla rozwoju turystycznego miasta jest udostępnienie podziemi oraz realizacja zbiornika wodnego z towarzyszącą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną. Jednym z priorytetów strategicznych jest rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną, wskazujący **kierunki działań, w tym:**

– **rozbudowę infrastruktury turystycznej służącej udostępnieniu na cele turystyczne obszarów cennych przyrodniczo mi. in. w okolicach rzeki (ścieżki pieszo-rowerowe, place zabaw, pływalnia, tablice informacyjne o florze i faunie).**

Rozwój turystyki aktywizuje inne sektory gospodarki, powoduje rozwój bazy noclegowo-gastronomicznej i rekreacyjno-sportowej, zwiększa liczbę miejsc pracy oraz generuje dodatkowe wpływy finansowe zasilające lokalną gospodarkę poprzez wydatki ponoszone przez turystów. Projekt niniejszej zmiany nie będzie generować roszczeń związanych z wykupem lub zamianą gruntów i wypłatą odszkodowań

W odniesieniu do **środowiska** to planowane zadanie inwestycyjne będzie generować oddziaływania negatywne i uciążliwości zwłaszcza na etapie realizacji inwestycji. Będą one miały charakter lokalny i krótkotrwały (ograniczony do czasu prowadzenia prac budowlanych). Faza eksploatacji inwestycji nie będzie powodować przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości środowiska w odniesieniu do powietrza, wody i nie będzie mieć negatywnego wpływu na zdrowie ludzi. Natomiast realizacja w ramach rekreacji basenów wraz z towarzyszącą infrastrukturą wpłynie negatywnie na środowisko biotyczne w tym obszarze, trwale eliminując powierzchnię biologicznie czynną.

2) prognozy demograficzne

Niekorzystne zjawiska demograficzne są jednym z problemów społeczno-gospodarczych miasta i dotyczą:

- spadku liczby ludności,
- ujemnego przyrostu naturalnego, który wpisuje się w ogólnopolski trend malejącego przyrostu naturalnego i zmniejszania się liczby ludności,
- wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym,
- pogłębianie się zjawiska starzenia się lokalnej społeczności
- - ujemnego salda migracji (skutek dysproporcji między zasobem siły roboczej, a przyrostem nowych miejsc pracy).

Dlatego istotnym jest tworzenie warunków wzrostu gospodarczego w ramach zarówno wyznaczonego w Strategii celu strategicznego, jak i określonego celu operacyjnego, dotyczącego rozwoju różnych form turystyki. Hrubieszów jest miastem o zdecydowanie dużym potencjale turystycznym (walory krajobrazowe, czyste środowisko naturalne, zabytki i bogata sieć ścieżek turystycznych).

3) możliwość finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.

Gmina będzie ponosić wydatki z zakresu zadań własnych gminy związanych z realizacją elementów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Infrastruktura parkingowa i drogi dojazdowe zewnętrzne pozostaną w istniejącym układzie bez nakładów inwestycyjnych.

4) bilans terenu przeznaczanego pod zabudowę

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przeznaczenie terenu przed zmianą Studium		Przeznaczenie terenu po zmianie Studium	
		pow. w ha	%	pow. w ha	%
1	2	3	4	5	6
1.	Dolina rz. Huczwy, tereny zalewowe, zagrożone powodzią, tereny łąk	4,20	50,2	--	--
2.	Dolina rz. Huczwy, tereny zalewowe, zagrożone powodzią. Tereny zieleni urządzonej, parki, zieleńce,	3,92	40,8	--	--
3.	Tereny edukacji ekologicznej, rekreacji, wypoczynku , dolina rzeki Huczwy , tereny zagrożone powodzią	--	---	8,12	100
	Razem	8,12	100	8,12	100

8. Stan prawny gruntów

Stan prawny gruntów – w zdecydowanej większości grunty stanowią własność gminy miejskiej. W przypadku dwóch działek będących własnością osób prywatnych trwają rokowania przed aktem notarialnym.

9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Przedmiotowy teren znajduje się:

- w całości na obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego,
- w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm-Zamość) oraz w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW2000121 (stan ilościowy i chemiczny dobry).

10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

W granicach zmiany Studium nie występują zagrożenia geologiczne – tereny osuwiskowe.

11. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla kopalin

Teren objęty zmianą studium nie jest położony w zasięgu złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

12. Występowanie obszarów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

W granicach terenu objęto zmianą Studium nie występują obszary górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

Teren objęty opracowaniem posiada dostęp do systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

- zjazd z ul. Wesołej
 - sieci wodociągowej opartej na poborze wody z ujęcia komunalnego
- oraz objęty będzie systemem usuwania odpadów zgodnie z programem gospodarki odpadami.

14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Wprowadzona funkcja terenu nie stanowi ponadlokalnych celów publicznych w rozumieniu obowiązujących przepisów.

15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Przedmiotowy obszar narażony jest na niebezpieczeństwo powodzi w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo wodne (wg dokumentacji RZGW).

KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENU

1. Zapisy wprowadzone w części tekstowej studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego dotyczą istotnych elementów związanych z możliwością realizacji, a w dalszym etapie funkcjonowania projektowanego przedsięwzięcia.
2. W części graficznej Studium w skali 1: 10 000 noszącym tytuł: STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HRUBIESZÓW wprowadzona zmiana oznaczona została graficznie i opisana - Tereny edukacji ekologicznej, rekreacji i wypoczynku.

Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza zmiany „Studium” pod lokalizację usług edukacji ekologicznej, rekreacji i wypoczynku w mieście Hrubieszowie.

Zmiana studium dotyczy dwu zadań i obejmuje też dwa sąsiadujące tereny we fragmencie doliny rzeki Huczwy, - teren zieleni wysokiej zwany potocznie „gajem” i sąsiadujący z nim teren łąk. Całość terenu przewidziana jest pod usługę edukacji ekologicznej, rekreacji i wypoczynku. Usługa edukacji ekologicznej ma być realizowana w ramach programu (projektu) „Szlakiem przyrody Hrubieszowa i Sokala – bioróżnorodność Wyżyny Zachodnio-wołyńskiej naszym skarbem dziedzictwa naturalnego”. Nie wiąże się on z lokalizacją obiektów budowlanych w obszarze doliny rzeki Huczwy i istniejącego drzewostanu. Usługa rekreacji i wypoczynku stanowi uzupełnienie sąsiadującego bezpośrednio z tym terenem ośrodka sportu i rekreacji miasta Hrubieszowa (HOSiR) i wiąże się z projektem lokalizacji basenów pływackich dla dorosłych i dzieci wraz z konieczną infrastrukturą i terenem do plażowania. Jest to kontynuacja zagospodarowania terenu HOSiR-u na przyległym do niego niewielkim terenie łąk (około 1,50 ha). Teren ten stanowi około 20% całości terenu przewidzianego do zmiany studium. Głównym celem planowanego przedsięwzięcia jest wpisanie się w program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014 -2020 i tym samym możliwość uzyskania przez miasto środków wsparcia finansowego. Program edukacji ekologicznej będzie realizowany w postaci wykonania tzw. „ścieżki edukacyjnej”, małego zbiornika retencji wodnej, kanału wodnego doprowadzającego wodę do zbiornika. Działania te mają przyczynić się do rewitalizacji doliny rzeki Huczwy w terenie niezagospodarowanego obecnie zespołu drzew tzw. „gaju” i sąsiadujących z nim łąk torfowo bagiennych. Rewitalizacja doliny rzecznej w obszarze miejskim wpisuje się w ustalenia obowiązującego planu wyższego rzędu tj. PZWL w części przestrzenne warunki realizacji regionalnej polityki rozwoju. PZWL wskazuje do rewitalizacji zdegradowane elementy systemu przyrodniczego, w tym w pierwszym rzędzie doliny rzeczne i obrzeża jezior. Do rewitalizacji wskazuje się jako priorytetowe odcinki dolin rzecznych w miastach, w tym w mieście Hrubieszowie. Funkcja rekreacji projektowana jest w dolinie rzeki jako uzupełnienie wymienionych

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów

wyżej celów edukacyjnych. Całość terenu będąca przedmiotem zmiany studium położona jest w terenie zalewowym rzeki Huczwy i zagrożona jej wodami powodziowymi. Realizacja funkcji rekreacyjnej na tym terenie uzasadniona jest oparciem się o infrastrukturę sportowa istniejącego HOSiR-u poprzez jego modernizację i rozbudowę.

BURMISTRZ MIASTA HRUBIESZOWA

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA HRUBIESZÓW**

Hrubieszów 2014 r.

ZESPÓŁ AUTORSKI

MGR INŻ. ARCH. TADEUSZ RAJSKI

MGR INŻ. BARBARA STRZEMECKA – GROMEK

MGR INŻ. ARCH. KONRAD KUŚMIERZ

MGR INŻ. JAROSŁAW MICHAŁKIEWICZ

MGR INŻ. KRZYSZTOF BARAN

Spis treści

I. WPROWADZENIE	
1. Podstawa prawna	5
2. Cele i zadania studium w systemie planowania przestrzennego	6
3. Przedmiot i zakres studium	6
4. Zgodność studium z polityką przestrzenną regionu	7
4.1. Strategia rozwoju województwa lubelskiego na lata 2014 – 2020	7
4.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa	8
5. Ogólna charakterystyka miasta	10
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	11
1. Uwarunkowania o znaczeniu regionalnym	11
2. Uwarunkowania wewnętrzne	11
2.1. Środowisko przyrodnicze	11
2.1.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego	11
2.1.2. System przyrodniczy miasta	15
2.1.3. Stan środowiska przyrodniczego	16
2.2. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	17
2.2.1. Uwarunkowania rozwoju	17
2.2.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	18
2.2.3. Obiekty zabytkowe wpisane w gminnej ewidencji zabytków	20
2.3. Sfera społeczno-gospodarcza	22
2.3.1. Demograficzno-społeczne uwarunkowania rozwoju	22
2.3.2. Infrastruktura społeczna	23
2.3.3. Infrastruktura gospodarcza	26
2.3.4. Mieszkalnictwo	27
2.4. Komunikacja	27
2.4.1. Komunikacja drogowa	28
2.4.2. Tereny urządzeń transportu drogowego – stacje paliw, parkingi, zespoły garaży	33
2.4.3. Komunikacja kolejowa	33
2.5. Infrastruktura techniczna	33
2.5.1. Zaopatrzenie w wodę	33
2.5.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych	36
2.5.3. Gospodarka odpadami	39
2.5.4. Zaopatrzenie w ciepło	40
2.5.5. Elektroenergetyka	40
2.5.6. Zaopatrzenie w gaz	41
2.5.7. Telekomunikacja	42
III. OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA TERENU	42
1. Struktura funkcjonalna i uwarunkowania przestrzenne	42
2. Szanse i zagrożenia rozwoju	43

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	44
1. Polityka osiągania celów rozwoju	44
2. Zasady i kierunki kształtowania polityki ekologicznej miasta	44
2.1. Sposoby i zasady ochrony wartości zasobów środowiska przyrodniczego	45
2.2. Zasady ochrony i zagospodarowania obszarów wymagających ochrony planistycznej	46
2.3. Zakres projektowanej ochrony prawnej zasobów środowiska	48
3. Zasady i obszary ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	48
3.1. Zasady działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego	48
3.2. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, wpisane do rejestru zabytków	49
3.3. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, nie wpisane do rejestru zabytków	50
3.4. Dobra kultury współczesnej	50
4. Zasady i kierunki rozwoju przedsiębiorczości	51
5. Zasady i kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	52
6. Zasady i kierunki rozwoju komunikacji	54
6.1. Komunikacja drogowa	54
6.2. Komunikacja kolejowa	56
7. Infrastruktura techniczna	56
7.1. Zaopatrzenie w wodę	56
7.2. Odprowadzenie ścieków	57
7.2.1. Odprowadzenie ścieków sanitarnych	57
7.2.2. Odprowadzenie ścieków deszczowych	58
7.3. Zagospodarowanie odpadów	58
7.4. Zaopatrzenie w ciepło	59
7.5. Elektroenergetyka	59
7.6. Zaopatrzenie w gaz	60
7.7. Telekomunikacja	60
V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ	60
1. Obszary typowane do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	60
2. Wniosek do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta	60
3. Wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa	61

**Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń zmiany studium
Wykaz wykorzystanych dokumentów i opracowań**

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity z 2013 r. poz. 594) oraz zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym /t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm./, a także na podstawie uchwały Nr XXXV/242/2013r. Rady Miejskiej Hrubieszów z dnia 31.01.2013 r. Burmistrz Miasta Hrubieszów przystąpił do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta przyjętego uchwałą Nr XV/195/99 z dnia 29 grudnia 1999 r. ze zmianami zatwierdzonymi Uchwałą Nr VIII/74/07 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 29 maja 2007 r., Uchwałą Nr XV/139/07 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 4 grudnia 2007 r. i Uchwałą Nr LIX/538/2010 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 9 listopada 2010 r.

Przeprowadzona wcześniej analiza aktualności studium dowodzi, że przedstawia ono dużą wartość merytoryczną i metodyczną, zasady zrównoważonego rozwoju pozostają aktualne, jako wyraz cywilizacyjnej konieczności uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Zasadnicze kierunki polityki przestrzennej miasta nie uległy zmianie. Zasięg terenów przeznaczonych pod poszczególne funkcje, został zaktualizowany przede wszystkim w dostosowaniu do obowiązujących planów miejscowych. Utrata jego aktualności związana jest przede wszystkim ze zmianą prawodawstwa i aktualnych potrzeb społeczno-gospodarczych.

Kompleksowej zmiany wymagał sposób zapisu tekstowego i graficznego „studium”. Od czasu przyjęcia obowiązującego studium uległy zmianie wszystkie najważniejsze akty prawne ściśle związane z planowaniem przestrzennym i mające wpływ na zakres i sposób zapisu tego dokumentu. Są to:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym /t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zmianami/,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska /t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zmianami/,
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami /Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zmianami/,
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody /t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm./,
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne /t.j. Dz. U. z 2012 roku poz. 145 z późn. zm./,
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach /Dz. U. z dnia 8 stycznia 2013 roku poz. 21/,
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko /Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zmianami/,
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego /Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233 z późn. zmianami/.

Zgodnie z art.10 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w części I studium Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego przeprowadzono analizę dotychczasowego zagospodarowania, stanu ładu przestrzennego, środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, systemów komunikacji i infrastruktury technicznej oraz uwarunkowań społeczno -gospodarczych.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w części II „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” określono najkorzystniejsze kierunki przekształceń przestrzennych obszaru miasta, preferowane z uwagi na walory ekonomiczno-społeczne, poprawę warunków życia mieszkańców, ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz wymogów ładu przestrzennego, z uwzględnieniem polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa lubelskiego.

„Studium” stanowi dokument dla samorządu gminnego potrzebny do realizacji zarówno długiego - jak i krótkoterminowych zadań oraz ich rozmieszczenia w przestrzeni.

Opracowanie składa się z:

- uwarunkowań rozwoju zawierających informacje o środowisku przyrodniczym, kulturowym, strukturze funkcjonalno - przestrzennej, stosunkach ludnościowych, rynku pracy, infrastrukturze społecznej, gospodarczej, technicznej, komunikacji itp. Dane te pozwoliły na opracowanie diagnozy stanu istniejącego, z którego wynikają możliwości i bariery rozwojowe terenu oraz ważniejsze występujące problemy,
- kierunków zagospodarowania przestrzennego, w których zawarte zostały określone strategią cele społeczno - gospodarczego rozwoju oraz kierunki i sposoby prawidłowego rozwoju miasta przy zachowaniu ładu przestrzennego oraz nienaruszaniu w sposób istotny i nieodwracalny środowiska naturalnego.

„Studium” w świetle obowiązujących przepisów nie jest aktem prawnym o charakterze regulacyjnym. Wskazuje rozwiązania przestrzenne powiązane z rozwojem społeczno - gospodarczym miasta.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko równoległe z opracowaniem zmiany studium przeprowadzona jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w ramach, której sporządzona jest dla potrzeb niniejszych zmian studium prognoza oddziaływania na środowisko.

Dane charakteryzujące przedstawione zagadnienia pozyskano z urzędu miasta, z internetowego serwisu Głównego Urzędu Statystycznego, opracowania ekofizjograficznego podstawowego wraz z aneksem do w/w opracowania oraz wizji terenowych.

Analiza uwarunkowań w obszarach wynikających z art. 10 ust. 1 ustawy wraz z analizą wniosków organów, urzędu miasta i osób fizycznych – stanowiły podstawę do formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie ustawy *Prawo ochrony środowiska* oraz *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* – opracowanie ekofizjograficzne jest obligatoryjnym materiałem wyjściowym przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów miejscowych.

2. Cele i zadania studium w systemie planowania przestrzennego

Zadaniem studium jest określenie polityki przestrzennej miasta, obejmującej:

- zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych miasta, rozpoznanie potrzeb oraz problemów do rozwiązania;
- określenie podstawowych kierunków rozwoju miasta i funkcji terenu, zasad ich przekształceń, w tym szczególnie pożądaney weryfikacji istniejącego i planowanego zagospodarowania;
- określenie warunków ochrony walorów środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego;
- określenie terenów rozmieszczenia funkcji celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- stworzenie podstaw merytorycznych prowadzenia negocjacji w zakresie ponadlokalnych zadań publicznych;
- określenie podstaw formułowania strategii i programów rozwojowych dot. realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu;
- stworzenie podstaw do sporządzania i koordynacji planów miejscowych.

Studium określa warunki godzenia interesów publicznych lokalnych i ponadlokalnych oraz interesów indywidualnych, występujących w obszarze miasta.

3. Przedmiot i zakres studium

Podstawą sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa jest Uchwała Nr XXXV/242/2013 z dnia 31 stycznia 2013 r. Zakres opracowania jest zgodny z przepisami art. 9 i art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.).

Zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium określa politykę przestrzenną miasta, uwzględniając występujące na jego obszarze uwarunkowania regionalne. W odniesieniu do miasta Hrubieszowa, obejmują one:

- uwarunkowania wynikające z ustaleń Strategii Rozwoju i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego,
- uwarunkowania przyrodnicze i elementy systemu ekologicznego o znaczeniu krajowym, regionalnym i ponadlokalnym,
- walory przyrodniczo-krajobrazowe i zabytkowe,
- elementy krajowego i regionalnego układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej,
- warunki dostosowania wymogów gospodarki przestrzennej do standardów ekologicznych i prawnych.

Ponadto określa:

- główne problemy i zagrożenia rozwoju miasta oraz likwidację kolizji i barier,
- wskazania dla poprawy efektywności i jakości kształtowania rozwoju miasta.

Studium jest opracowane w formie:

- 1) Dokumentu stanowiącego załączniki do uchwały Rady Miasta w sprawie uchwalenia „Studium”, który obejmuje:
 - a) tekst studium, stanowiący Załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały, zawierający:
 - część zawierającą uwarunkowania, o których mowa w art. 10 ust.1 ustawy,
 - ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta,
 - b) rysunek studium w skali 1:10 000 stanowiący załącznik Nr 2, będący integralną częścią ustaleń studium.

4. Zgodność studium z polityką przestrzenną regionu

Studium opracowane zostało w oparciu o strategię rozwoju województwa lubelskiego, plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego i strategię rozwoju miasta.

4.1. Strategia rozwoju województwa lubelskiego na lata 2014 - 2020

Strategia niniejsza zawiera uzasadnienie wspierania polityki rozwoju miast jako realizacji przyjętych celów. Celem nadrzędnym strategii jest **osiąganie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu poprzez zwiększenie konkurencyjności województwa oraz optymalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych**. Istotą trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa będzie powiązanie rozwoju gospodarczego i wzrostu jakości życia ludności z poprawą stanu środowiska przyrodniczego, z jednoczesnym dążeniem do zachowania go dla przyszłych pokoleń.

Strategiczne cele rozwoju dla regionu są następujące:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu
2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich
3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu
4. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.

Powyższe cele strategiczne realizowane będą dzięki osiągnięciu określonym w strategii celom operacyjnym. Do omawianego terenu odnoszą się dwa cele strategiczne i wybrane następujące cele operacyjne tj.:

1. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu. Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele operacyjne:
 - stworzenie systemu wsparcia naukowego i wdrożeniowego na rzecz rozwoju wybranych sektorów gospodarki,
 - wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw,
 - rozwój społeczeństwa informacyjnego.

2. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu. Realizacja celu poprzez następujące cele operacyjne:

- wzmocnianie społecznej tożsamości regionalnej m.in. przez odwoływanie się do tradycji wielokulturowości,
- przełamywanie niekorzystnych efektów przygranicznego położenia,
- racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.

Określone cele operacyjne realizowane w ramach celów strategicznych znajdują odzwierciedlenie w sformułowanych ustaleniach i przełożeniu na przestrzeń niniejszego dokumentu.

Założenia polityki regionalnej podtrzymują priorytety i cele dotyczące aktywizacji i rozwoju miast oraz konieczności wzmocnienia ich potencjału usługowo - ekonomicznego jako ośrodków generujących rozwój regionu i poprawę jego konkurencyjności.

Każde miasto charakteryzuje się odrębnością zakorzenioną w lokalnej tradycji, geografii i historii oraz aktualnymi uwarunkowaniami obejmującymi: usytuowanie w regionie, jakością życia mieszkańców, jakością układów komunikacyjnych i wyposażeniem w infrastrukturę oraz atuty lokalne. Powiązania zewnętrzne i położenie miasta w regionie w dużej mierze przesądza o jego atrakcyjności. Szlaki handlowe, węzły komunikacyjne przyczyniają się do rozwoju gospodarczego, usług i turystyki. Szczególnie jest to ważne w rejonach przygranicznych.

Ponadto położenie w atrakcyjnym przyrodniczo obszarze stanowi ważny element rozwoju turystyki, ponieważ zwiększa atrakcyjność miasta.

Stopień wyposażenia miasta w prawidłowy układ komunikacyjny, w infrastrukturę gospodarki komunalnej, telekomunikacji i elektroenergetyki oraz stan tych systemów ma istotny wpływ na ocenę komfortu życia w mieście.

Wykorzystanie zidentyfikowanych lokalnych atutów miasta staje się jednym z głównych celów jego rozwoju. Atuty to przede wszystkim:

- zachowane walory środowiska,
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowego – jest to ważny atut, wokół którego można budować koncepcję rozwoju miasta, stanowi element identyfikacji mieszkańców z ich miejscem zamieszkania, wzmocnia walory turystyczne,
- wykorzystanie zasobów ludzkich – dotyczy zagospodarowania potencjału ludzkiego z jego wykształceniem, działaniami w podtrzymywaniu i rozwoju aktywności społecznej w kultywowaniu tradycji, obyczajów regionalnego i zainteresowań.

4.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego

Zgodnie z przyjętą w/w planie strukturą funkcjonalną Hrubieszów położony jest w obszarze intensywnego rozwoju rolnictwa i biznesu rolnego o randze krajowej wskazanym do intensyfikacji i specjalizacji produkcji rolnej. Hierarchia sieci osadniczej, kwalifikuje miasto jako regionalny ośrodek równoważenia rozwoju, który stanowić będzie ośrodek dyspozycyjno-usługowy, kreujący rozwój społeczno-gospodarczy otaczających obszarów. Z uwagi na położenie przy trasie drogi krajowej Hrubieszów stanowi ośrodek transgraniczny oraz przypisuje się miastu funkcję obsługi ruchu międzynarodowego.

Z uwagi na historyczną przeszłość, zabytkowy układ urbanistyczny centrum oraz inne zabytki jest liczącym się ośrodkiem turystycznym.

Wyznaczono kierunki polityki przestrzennej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dla rejonu Hrubieszowa:

Ochrona środowiska

- ochrona ostoi przyrody oraz prawnych form ochrony przyrody,
- kompleksowa rewaloryzacja doliny rzeki Huczwy,
- ochrona udokumentowanych zasobów wód podziemnych oraz wód powierzchniowych,
- likwidacja niezorganizowanych zrzutów ścieków i dzikich wysypisk,
- racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,

- miasto objęte jest programem kształtowania zielonego pierścienia wokół terenów zurbanizowanych;

Dziedzictwo kulturowe

- zachowanie zabytków w ich obecnej formie przestrzennej wraz z ich najbliższym otoczeniem,
- racjonalne i zgodne z wymogami konserwatorskimi użytkowanie i utrzymanie zabytku,
- zagwarantowanie stref ochrony krajobrazowej i osi widokowych, stref ekspozycji i stref ochrony archeologicznej,
- kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego poprzez:
 - kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa,
 - otaczanie wysoką zielenią obiektów dysharmonijnych,
 - kształtowanie form zabudowy nawiązujących do tradycyjnego budownictwa,
 - utrzymanie obiektów małej architektury współtworzących walory krajobrazu kulturowego;

Osadnictwo i ład przestrzenny

- tworzenie odpowiednich form współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego poprzez zastosowanie właściwej skali i stopnia koncentracji inwestycji,
- wpisanie dziedzictwa kulturowego w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz,
- przełamanie monofunkcyjności ośrodków poprzez tworzenie zróżnicowanych układów wielofunkcyjnych wykorzystujących cechy zaawansowanej technologii,
- podniesienie efektywności wykorzystania istniejącego zainwestowania (tereny zainwestowane, infrastruktura),
- wykorzystanie walorów położenia w obszarze przygranicznym w celu szerszego otwarcia na współpracę zewnętrzną.

Demografia

Przyjęte kierunki polityki to zmniejszenie stopy bezrobocia i kształtowanie nowoczesnego rynku pracy poprzez realizację następujących działań:

- aktywizowanie bezrobotnych poprzez dostępne instrumenty rynku pracy, wzrost ilości miejsc pracy połączony ze wzrostem kwalifikacji,
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy w działach produkcji i usług,
- wspieranie i pomoc osobom podejmującym działalność gospodarczą,
- realizację programów edukacyjnych i społeczno-gospodarczych służących aktywizacji zawodowej,
- preferencje lokalizacyjne i ekonomiczne dla inwestycji przynoszących wzrost zatrudnienia.

Infrastruktura społeczna

- zapewnienie pełnej dostępności usług publicznych o zasięgu powiatowym,
- rozwój szkolnictwa zawodowego oraz powiązanie go z bazą innowacyjną i otoczeniem przedsiębiorczości.

Baza ekonomiczna

- wskazanie stref i obszarów aktywności predysponowanych do pełnienia preferowanych funkcji gospodarczych, dla których bazę wyjściową mogą stanowić istniejące tereny przemysłowe,
- wspomaganie przemysłów wysokiej technologii (bezpiecznych dla środowiska, energo- i wodooszczędnych, mało-odpadowych),
- rozwój stref przedsiębiorczości związanych z funkcjonowaniem LHS – modernizacja i rozbudowa infrastruktury przeładunkowej w dostosowaniu do wymogów ochrony środowiska,
- kształtowanie wiodącej funkcji rozwojowej – obsługi ruchu międzynarodowego.

Turystyka

- Hrubieszów – ośrodek o funkcji turystyki o randze regionalnej,
- wykształcenie funkcji specjalistycznych związanych z obsługą ruchu turystycznego,
- wzbogacenie bazy noclegowej o nowe obiekty, podniesienie standardu obiektów istniejących,
- rewaloryzację obiektów i zespołów zabytkowych z przystosowaniem dla potrzeb turystyki,
- organizację jednostek promocyjnych wspierających rozwój turystyki.

Zaopatrzenie w wodę

- dążenie do zwodociągowania miasta i zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostępu do dobrej wody pitnej (nowoczesne uzdatnianie wody, modernizacja ujęć i pompowni),
- ustanawianie i egzekwowanie ograniczenia stref ochronnych ujęć.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

- rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej, przy równoczesnej modernizacji, tam gdzie jest to konieczne urządzeń oczyszczających ścieki,
- egzekwowanie wymogu budowy urządzeń podczyszczających na wylotach kanalizacji deszczowej do odbiorników.

5. Ogólna charakterystyka miasta

Hrubieszów położony jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w podregionie chełmsko-zamojskim, w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwowej z Ukrainą, przebiegającej wzdłuż rzeki Bug. Jest najdalej wysuniętym miastem polskim w kierunku wschodnim. Według przestrzennych kryteriów zaszeregowania ośrodków miejskich w sieci osadniczej województwa miastu przypisano funkcję ośrodka ponadlokalnego, skupiającego usługi publiczne i komercyjne o znaczeniu ponadlokalnym. Administracyjnie jest ośrodkiem powiatowym z wyodrębnioną gminą miejską.

W strefie oddziaływania miasta jako centrum powiatu znajduje się siedem gmin tj. otaczająca miasto gmina Hrubieszów oraz Horodło, Trzeszczany, Uchanie, Werbkowice, Mircze, Dołhobyczów. Najbliższe miasta to: Tyszowce (ok. 30 km), Nowowołyńsk (ok. 39 km), Łaszczów (ok. 41 km), Zamość (ok. 52 km), Chełm (ok. 55 km) i Tomaszów Lubelski położony w odległości ok. 60 km.

Miasto Hrubieszów położone jest na obszarze dwóch subregionów Wyżyny Wołyńskiej: część północna na Grzędzie Horodelskiej, natomiast zasadnicza część miasta w Kotlinie Hrubieszowskiej. Pod względem geologicznym znajduje się w peryferyjnej części prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w obrębie jednostki strukturalnej – obniżenie terebińsko – sokalskie.

W granicach administracyjnych miasto zajmuje tereny o powierzchni 3303 ha z czego tereny zainwestowania miejskiego, wliczając w to enklawy łąk i działek jako ogrody położone wewnątrz terenów zainwestowania oraz tereny zabudowy zagrodowej stanowiąca 25%. W ogólnym areale gruntów zabudowanych i zurbanizowanych dominują tereny mieszkaniowe.

Pod względem sposobu użytkowania, tereny o jednorodnych funkcjach zajmują następujące powierzchnie:

- użytki rolne ogółem 2459 ha, w tym:
 - grunty orne 2042 ha
 - sady 49 ha
 - łąki i pastwiska 3 68 ha
- lasy 92 ha

W najbliższym otoczeniu miasta - w jego strefie podmiejskiej znajdują się miejscowości: Moniatycze od strony północnej, Dziekanów, Moroczyn, Teptiuków i Gródek na wschodzie, Brodzica i Wolica na południowym zachodzie oraz Obrowiec od strony zachodniej. W sąsiedztwie Hrubieszowa funkcjonują dwie cukrownie: Werbkowice od strony zachodniej, przy trasie do Zamościa i Strzyżów od strony wschodniej przy drodze do przejścia granicznego w Zosinie.

Hrubieszów posiada komunikacyjne powiązania kolejowe z obszarem kraju linią normalnotorową biegnącą przez Zamość oraz przebiegającą równoległe do niej linią szerokotorową - LHS łączącą rejon Katowic z obszarami Ukrainy.

Krajowe powiązania drogowe zapewniają: w kierunku Lublina i Warszawy - droga wojewódzka nr 844 Hrubieszów - Chełm. W kierunku zachodniej części kraju - droga krajowa nr 74 Hrubieszów - Zamość - Kraśnik - Opatów - Kielce - Piotrków Trybunalski; w kierunku wschodnim jest droga nr

74 Hrubieszów - Zosin - granica państwa; powiązaniem w kierunku południowym jest droga wojewódzka nr 844 Hrubieszów - Dołhobyczów - granica państwa.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

1. Uwarunkowania o znaczeniu regionalnym:

- 1) przygraniczne położenie na granicy z Ukrainą i bliskość przejścia granicznego w Zosinie,
- 2) *Euroregion Bug* - sąsiedztwo atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie terenów nad Bugiem - zachowana w stanie zbliżonym do naturalnego dolina Bugu stanowiąca przyrodniczy obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym, w połączeniu z zabytkami dziedzictwa kulturowego zwiększa atrakcyjność miasta,
- 3) miasto znajduje się w systemie powiązań komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i regionalnym, co w sposób istotny przyczynia się do rozwoju gospodarczego, usług i turystyki. Międzynarodowe powiązanie z Ukrainą zapewnia odcinek drogi krajowej nr 74 od Hrubieszowa do granicy państwa (drogowe przejście graniczne w Zosinie),
- 4) szlak kolejowy LHS Sławków - Hrubieszów do granicy polsko-ukraińskiej - linia hutnicza szerokotorowa, stwarza możliwość potencjalnego rozwoju wymiany handlowej i współpracy gospodarczej między Wschodem a Zachodem,
- 5) przez obszar miasta przebiega gazociąg wysokoprężny,
- 6) miasto w systemach przyrodniczych - usytuowane jest w układzie regionalnym, gdzie regionalny korytarz ekologiczny rzeki Huczwy pełni funkcję strefy łącznikowej pomiędzy obszarami Natura 2000 PLB060003 Dolina Środkowego Bugu, PLH060035 Zachodniowołyńska Dolina Bugu, a obszarami Natura 2000 PLB060011 Ostoja Tyszowiecka i PLB060017 Zlewnia Górnej Huczwy.
- 7) na północ od miasta w odległości kilku kilometrów przebiega południowa granica Strzeleckiego Parku Krajobrazowego rozciągającego się wzdłuż Bugu od Horodla do Dubienki
- 8) położenie w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 - Niecka Lubelska /Chełm - Zamość/ w obszarze wysokiej ochrony /OWO/ oraz w części w obszarze zwykłej ochrony. Zasoby wysokiej jakości wód kredowych GZWP Nr 407 zaliczane są do zasobów strategicznych Lubelszczyzny.

2. Uwarunkowania wewnętrzne

2.1. Środowisko przyrodnicze

2.1.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Zgodnie z koncepcją przyjętą w kraju tj. zasadą zrównoważonego rozwoju ochrona zasobów i środowiska przyrodniczego warunkuje rozwój miasta i stanowi wytyczną polityki przestrzennej i rozwoju społeczno-gospodarczego.

- **Morfologia i hydrografia**

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego miasto Hrubieszów położone jest w obrębie Kotliny Hrubieszowskiej i Grzędy Horodelskiej, które są subregionami Wyżyny Wołyńskiej. Zasadnicza część miasta położona jest w obszarze subregionu - **Kotlina Hrubieszowska**, która stanowi przedłużenie Padołu Zamojskiego, natomiast część północna – w obrębie subregionu **Grzęda Horodelska**. Granica między subregionami /Z. Michalczyk, T. Wilgat 1998 r./ przebiega doliną Huczwy. W skali miasta za granicę fizjograficzną w/w subregionów należy uznać krawędź północną pradoliny Huczwy. Kotlina Hrubieszowska jest przebiegającym równoleżnikowo przez miasto szerokim obniżeniem denudacyjnym wytworzonym w słabo odpornych marglach i wapieniach marglistych należących do kredy górnej. Główną formą Kotliny Hrubieszowskiej jest dolina rzeki Huczwy płynąca z zachodu na wschód. Szerokość doliny waha się 1,5 m do 2,0 km. W obrębie doliny wyróżnia się dwa poziomy: młodszy i starszy. Młodszy holocenijski poziom doliny stanowi taras zalewowy o szerokości od 150 do 900 m

i rzędnych terenu 179 – 182 m n.p.m. Poziom starszy jest wyższy od dolnego o około 10 m. Jest to taras nadzalewowy; rzędne terenu wahają się od 190 do 195 m n.p.m. Założenie miasta na terasie nadzalewowej oraz zakaz jego rozbudowy w obrębie terasy zalewowej spowodował, że na przeważającym odcinku nie zaistniała potrzeba uregulowania koryta rzeki.

Grzęda Horodelska obejmuje północną część miasta, użytkowaną rolniczo. Jest to pas płaskich wzniesień, zbudowanych z margli górnokredowych pokrytych lessem, o wysokości 205 – 220m n.p.m. Rozcinają je suche doliny denudacyjne, rzadziej doliny niewielkich cieków, często mające przebieg południkowy, łączące się z doliną Huczwy. Dominujące w obszarze miasta są dwie formy geomorfologiczne: dolina Huczwy i wysoczyzny lessowe.

- Budowa geologiczna

Miasto położone jest w południowo-zachodniej części prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w obrębie jednostki strukturalnej, wydzielonej w strukturach paleozoicznych - obniżenie terebińsko-sokalskie. /Żelichowski 1972/. Na głębokości ok. 350 – 400 m ppt występuje strop utworów karbońskich w postaci piaskowców oraz skał węglanowych górnego mastrychtu związane z sedymentacją morską. Na osadach karbońskich zalegają osady mezozoiczne wykształcone w postaci utworów górnokredowych - naprzemiennie występują: opoki, margle, gezy, kreda i wapienie margliste. Wśród utworów przypowierzchniowych w obszarze miasta najstarsze ogniwo litostratygraficzne stanowią osady górnej kredy /margle i kreda pisząca/. Na osadach kredowych zalegają plejstoceny osady czwartorzędowe silnie zróżnicowane litologicznie, genetycznie i stratygraficznie o różnej miąższości. Wykształcone są one jako lessy oraz lessopodobne utwory pylasto-piaszczyste, piaski i mułki rzeczne. Miąższość ich zmienia się od 7,0 m na wychodniach kredowych do 25,0 m. Największa ich miąższość w postaci lessów występuje w północnej, użytkowanej rolniczo części miasta w obrębie Grzędy Horodelskiej. Rozległa powierzchnia terasy nadzalewowej rzeki Huczwy tworzy pokrywy piasków drobnoziarnistych, pylastych bądź pyłów piaszczystych zalegających bezpośrednio na zerodowanym podłożu lessowym. Najmłodszymi utworami czwartorzędownymi są osady holoceny terasu zalewowego reprezentowane przez mułki i piaski rzeczne, namuły piaszczysto-żwirowe, i mułkowate, namuły torfiaste i torfy.

- Udokumentowane złoża surowców naturalnych

W dolinie Huczwy znajdują się udokumentowane złoża torfu: złoża torfu /7D/ "Hrubieszów" położone w dolinie Huczwy pomiędzy drogą na Nieledeu, a drogą do Werbkowic o zasobach torfu 1163 tys.m³ i złoża torfu /7E/ "Hrubieszów" w dolinie małego cieku na północ od ul. Dwernickiego o zasobach 16 tys. m³.

- Warunki glebowo-rolnicze

Hrubieszów zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa położony jest w południowym obszarze produkcyjnym, w głównym rejonie rolniczym predysponowanym do intensyfikacji rozwoju rolnictwa. W obszarach wierzchowinowych, na lessach przykrywających zrównania wierzchowinowe w obszarze centralnym i północnym miasta wykształciły się czarnoziemy tworzące gleby wysokich klas bonitacyjnych i siedliska rolnicze pszenne bardzo dobre i dobre, natomiast w dolinie Huczwy gleby torfowe i mady tworzące siedliska rolnicze dla użytków zielonych średnich.

Przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych nie mają zastosowania w odniesieniu do miast. Nie zachodzi potrzeba uzyskiwania zgody na zmianę ich przeznaczenia.

- Wody powierzchniowe

Stosunki wodne w mieście związane są bezpośrednio ze zlewnią Huczwy, a pośrednio z jej odbiorcą - rzeką Bug. Koryto rzeki jest kręte; na większości odcinka w obszarze miasta rzeka zachowała swój naturalny charakter, chociaż miejscami jest uregulowana. Nieznaczna ingerencja miała miejsce tylko w rejonie Śródmieścia.

Obecność doliny rzecznej pod warunkiem jej właściwego zagospodarowania może stać się ważnym atutem krajobrazowym i posłużyć rozwojowi rekreacji.

W dnie doliny Huczwy istnieje zagrożenie powodziowe w okresie topnienia pokrywy śnieżnej oraz ulewnych deszczy.

Poza doliną Huczwy obszar Kotliny Hrubieszowskiej rozcinają niewielkie cieki i rowy melioracyjne.

Zgodnie z podziałem dokonany w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (M.P. z dnia 21 czerwca 2011 r. nr 49, poz. 549) miasto Hrubieszów zlokalizowane jest w obszarze Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:

- Huczwa od Sieniochy do ujścia oznaczony kodem krajowym PRLW 200024266299 scalona część wód powierzchniowych SW 1404 region wodny środkowej Wisły, stan wód zły. Osiągnięcie celów środowiskowych (stanu dobrego) jest niezagrożone,
- Dopływ spod Nowosiółek oznaczony kodem krajowym PRLW200016266292 (stan zły, cele środowiskowe niezagrożone).

Kanał Ulga opływający wyniesienie Śródmieścia od strony południowej jest antropogenicznym tworem z występującym jeziorem przelewowym oraz z bezimiennymi ciekami w rejonie Teresówki. Rolą jego jest odprowadzenie nadmiaru wód z rzeki Huczwy podczas wysokich stanów związanych z opadami lub roztopami.

- **Wody podziemne**

Obszar miasta wchodzi w obręb hydrogeologicznego regionu kredy lubelskiej, z głównym poziomem wodonośnym utrzymującym się w osadach kredy górnej oraz lokalnie w utworach czwartorzędowych. Wody podziemne w utworach kredowych występują na całym obszarze. Kredowy poziom wodonośny stanowi fragment udokumentowanego i chronionego, kredowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 Niecka Lubelska /Chełm – Zamość/ i stanowi główny, użytkowy poziom wodonośny. Zaopatrza on miasto w wodę z ujęć zlokalizowanych w Teresówce. Jest izolowany od powierzchni nadkładem osadów czwartorzędowych o miąższości od ok. 10 do ok. 40 m, o różnym współczynniku przepuszczalności (gliny, osady piaszczyste i piaszczysto żwirowe zalegające na powierzchni lessy i osady lessopodobne), stanowią generalnie dobrą warstwę izolującą ten poziom. Mimo to Hrubieszów położony jest w Obszarze Wysokiej Ochrony Wód Podziemnych /OWO/ w którym okres infiltracji zanieczyszczeń antropogenicznych do wód kredowych jest krótszy niż 25 lat oraz w części w obszarze zwykłej ochrony.

Wody czwartorzędowe występują w kopalnej dolinie Huczwy /dolina Huczwy i doliny dopływów/. Warstwą wodonośną są mułki czwartorzędowe.

Zgodnie z podziałem dokonany w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (M.P. z dnia 21 czerwca 2011 r. nr 49, poz. 549) miasto Hrubieszów zlokalizowane jest w obszarze oznaczonym kodem europejskim (PLGW2300109) leżącym w obszarze dorzecza Wisły w ekoregionie równin wschodnich o nazwie JCWPd109. Ocena stanu ilościowego - dobry i jakościowego zbiornika - dobry. W ocenie ryzyka niezagrożone jest osiągnięcie celów środowiskowych (stanu dobrego).

- **Klimat**

Klimat na obszarze miasta należy do grupy klimatów umiarkowanych ze znacznym wpływem kontynentalizmu. Wyróżnia się długim ciepłym latem i długą zimą, a także dużym nasłonecznieniem oraz znacznym udziałem wiatrów wschodnich.

Wpływ kontynentalizmu wyraźnie zaznacza się w rozkładzie poszczególnych parametrów – nie decyduje to jeszcze o typie klimatu. Znacznie ważniejszy dla rejonu miasta jest topoklimat, czyli klimat lokalny. Miasto charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem topoklimatycznym związanym z ukształtowaniem terenu, zagospodarowaniem jego powierzchni oraz warunkami wilgotnościowymi podłoża. Zdecydowanie najkorzystniejsze warunki topoklimatyczne występują na wysoczyznach lessowych i terenach płaskich. Niekorzystnym topoklimatem wyróżnia się dolina Huczwy - inwersje termiczne. Powodują one utrzymywanie się tam dłużej niższych temperatur i większej wilgoci - wysokie zaleganie wód gruntowych, zwiększenie liczby dni z mgłą oraz

kumulację zanieczyszczeń powietrza z niskich emitatorów (głównie związanych z ogrzewaniem budynków). Brak jednak wysokiej zwartej zabudowy sprawia, że nie został zaburzony układ przewietrzania miasta. Ponadto forma dolinna, która jest głęboka kanalizuje przepływ znacznych mas powietrza.

- **Biocenozy**

Szata roślinna w obszarze miasta jest zdominowana przez biocenozy antropogeniczne. Występują tu:

- agrocenozy wśród których duży udział zajmują grunty orne,
- zbiorowiska łąkowe są to zbiorowiska meliorowanych i wilgotnych łąk zajmujące obszary terasy zalewowej Huczwy,
- murawy kserotermiczne - niewielki płat ciepłolubnej roślinności w północnej części miasta, na stoku o ekspozycji południowej (na obrzeżu starego poligonu),
- zbiorowiska łąkowe w bezpośrednim sąsiedztwie Huczwy, zajmujące wąskie pasy ciągnące się po obu stronach rzeki,
- łąkowiska - niewielkie powierzchnie zachowane na obszarach podmokłych łąk wokół Teresówki,
- zbiorowiska leśne występują w postaci niewielkich obszarów leśnych w Teresówce i na granicy miasta (las Dębinka - Safarowszczyzna),
- zieleń miejska w postaci parków, sadów, cmentarzy i ogródków działkowych.

- **Obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej**

W obszarze miasta szczególnej ochronie prawnej podlegają następujące zasoby przyrody żywej i nieożywionej:

Specjalny obszar ochrony ptaków NATURA 2000 PLB060003 Dolina Środkowego Bugu wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 /Dz. U. z 2007 r. nr 179 poz.1275/ obejmuje 2,1 ha we wschodnich granicach miasta Hrubieszów. Obejmuje cały górny i środkowy, polski odcinek Bugu do Terespoła /28.096,6 ha/. W dolinie dominują łąki i pastwiska, mniejszy udział mają zakrzewienia, pola uprawne i pozostałości lasów łąkowych. W granicach ostoi znalazł się sztuczny zbiornik na rzece Udał w rejonie Husynnego. Jest to jedyne miejsce w kraju, gdzie regularnie gnieźdzą się cztery gatunki rybitw: czarna, białoskrzydła, białowąsa i rzeczna. Podstawę kwalifikacji obszaru stanowiły następujące gatunki: bąk, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, bocian biały, bocian czarny, derkacz, dubelt, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł białoszyi, gąsior, jarzębatka, kropiatka, orlik krzykliwy, ortolan, podróżniczek, puchacz, rybitwa białowąsa, rybitwa rzeczna, trzmielojad, zielonka, zimorodek.

Pomniki przyrody:

- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obw. 421 cm i wys. 22 m Hrubieszów, w parku miejskim, u zbiegu ul. 3-go Maja i ul. Mjr H. Dobrzańskiego „Hubala” (działka nr 222/4) właściciel Gmina Miejska Hrubieszów, (działka nr 893) Samorząd Województwa Lubelskiego (Orzeczenie Nr 3 Wojewody Zamojskiego z dnia 14 grudnia 1987 r. (Dz. Urz. Woj. Zamojskiego z 1988 r. Nr 1 poz.2),
- 4 jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior*) o obw. 427, 285, 362, 319 cm i wys. od 12 do 23 m. objęte wraz z nieruchomością ochroną zabytkową, Hrubieszów w otoczeniu dworku Du Chateau przy ul. 3-go Maja, właściciel powiat hrubieszowski, użytkownik Muzeum im. Ks. St. Staszica w Hrubieszowie, Orzeczenie Nr 3 Wojewody Zamojskiego z dnia 14 grudnia 1987 r. (Dz. Urz. Woj. Zamojskiego z 1988 r. Nr 1 poz.2). Rozporządzenie nr 27 Wojewody Lubelskiego z dnia 3 listopada 2008 r. (zniesienie ochrony jesionu wyniosłego o obw. pnia 300 cm i wys. 25m,
- 8 jesionów wyniosłych (*Fraxinus excelsior*) o obw. 276 do 397 cm i wys. od 20 do 25 m Hrubieszów wokół kościoła Św. Stanisława Kostki, własność Parafii Rzymsko-Katolickiej pw.

Św. Stanisława Kostki, Orzeczenie Nr 3 Wojewody Zamojskiego z dnia 14 grudnia 1987 r. (Dz. Urz. Woj. Zamojskiego z 1988 r. Nr 1 poz.2),

Rozporządzeniem Nr 7 Wojewody Lubelskiego z dnia 30 czerwca 2009r /Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 89 poz. 2114/ utworzono 14 pomników przyrody, wchodzących w skład zadrzewienia na posesji ul. Antonówka 2, stanowiącej własność prywatną. Są to:

- 4 lipy drobnolistne, w tym:
 - 1 drzewo dwupniowe o obw. 246 i 228 cm i wys. 28 m
 - 1 drzewo trzypniowe o obw. 313, 166, 283 cm i wys. 22 m
 - 2 drzewa o obw. 307cm i wys. 15m i obw. 510cm i wys. 24 m
- 3 jesiony wyniosłe o obw. 277, 301, 311 cm i wys. 21,26,24 m
- 2 dęby szypułkowe o obw. 324, 306 i wys. 27 i 22 m
- 3 kasztanowce białe o obw. 250, 228, 233cm i wys. 19 i 20 m
- 1 klon pospolity o obw. 393cm i wys. 22 m
- 1 dereń jadalny o obw. krzewu 11 m i wys. 11 m

Lasy

Istniejące na terenie miasta lasy zajmują zaledwie 4,2 % jego powierzchni i stanowią lasy ochronne. Ochrona lasów polega na trwałym utrzymywaniu lasów i zapewnieniu ciągłości ich użytkowania. Zasady gospodarki leśnej określa plan urządzenia gospodarstwa leśnego.

2.1.2. System przyrodniczy miasta

Atrakcyjność środowiska przyrodniczego powinna być traktowana jako istotny czynnik jakości życia mieszkańców i jako pośredni czynnik aktywności gospodarczej. Duże znaczenie dla jakości życia w miastach posiada System Przyrodniczy Miasta, który traktuje się jako spójną przestrzennie, wyodrębniającą się w obszarze zurbanizowanym, sieć terenów o nadrzędnych funkcjach przyrodniczych (hydrogeologicznych, klimatycznych, i biologicznych) oraz podporządkowanych im funkcjach pozaprzyrodniczych (wypoczynkowej, estetycznej) stabilizujących i zasilających przyrodę w mieście. Jest to wzajemnie powiązany przestrzennie układ – ekologicznie aktywny, na który składają się zarówno elementy o randze regionalnej jak i lokalnej. Podstawę ekologicznego systemu przyrodniczego miasta tworzą ekosystemy leśne, wodne, wodno-torfowiskowe i łąkowe w dolinie Huczwy.

System przyrodniczy miasta Hrubieszowa obejmuje:

- **korytarz ekologiczny doliny rzeki Huczwy** o randze regionalnej, stanowi główne ogniwo układu ekologicznego miasta; jednocześnie pełni funkcję rzeczno-korytarza łączącego obszary Natura 2000 (Zlewni Górnej Huczwy i Ostoja Tyszowiecka na południu oraz Dolina Środkowego Bugu na wschodzie). Obowiązuje ochrona doliny jako miejsca bytowania fauny wodno-błotnej oraz głównego korytarza migracyjnego, łączącego tereny aktywne biologicznie. Jego rolę podkreślają związki z europejskim i krajowym korytarzem ekologicznym doliny Bugu. W obrębie miasta jest bardzo ważnym korytarzem ekologicznym, hydrograficznym i topoklimatycznym,
- **lokalne korytarze ekologiczne i sięgacze ekologiczne**, które tworzą kanał rzeki Huczwy, dopływ spod Nowosiółek, doliny małych cieków stałych lub okresowych, rozcięcia lessowe o kilkumetrowej głębokości, stromych zboczach i płaskich dnach,
- **węzły ekologiczne - gwarantujące kumulację intensywności procesów ekologicznych i bioróżnorodność** - kompleks leśny Teresówka oraz z otaczające go torfowiska pełnią funkcję leśno-torfowiskowego lokalnego węzła ekologicznego,
- **system uzupełniają lokalne mikrowęzły ekologiczne** tj. oczka wodne i mokradła, różnej wielkości enklawy starodrzewu /cementarz grzebalny, park miejski/ zielen w obszarach zabudowanych.

2.1.3. Stan środowiska przyrodniczego

Stan komponentów środowiska zwłaszcza w odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego, wód, powierzchni ziemi, gleb ma duże znaczenie z uwagi na ważność zarówno obszaru miasta i gminy Hrubieszów dla funkcjonowania systemu przyrodniczego w południowej części Lubelszczyzny.

Powietrze

Ocena jakości powietrza dla terenu miasta zawarta w „Raporcie o stanie środowiska województwa lubelskiego” pozwala na stwierdzenie, że stan czystości powietrza jest dobry.

Miasto położone jest w lubelskiej strefie monitoringu i oceny powietrza, dla kryterium ochrony zdrowia i ochrony roślin. Emisja dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i pyłu w w/w strefie jest najniższa na Lubelszczyźnie. Według klasyfikacji łącznej wszystkich zanieczyszczeń powietrza miasto Hrubieszów znajduje się w strefie A, w której poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu zarówno z punktu widzenia ochrony zdrowia jak i ochrony roślin nie przekracza wartości dopuszczalnych.

Tło zanieczyszczeń na terenie miasta kształtują głównie systemy grzewcze. W ostatnich latach obserwuje się pewną poprawę w higienie atmosfery. Nadal jednak najbardziej uciążliwe są niskie emitory, których liczba rośnie wraz ze wzrostem urbanizacji. Miasto posiada dostęp do gazu ziemnego, jednakże o powszechnym użyciu do celów grzewczych decyduje nie dostępność, a struktura cen nośników energii cieplnej.

Narastającym problemem są niekorzystne relacje cenowe między gazem ziemnym, a paliwami stałymi.

W odróżnieniu od stacjonarnych źródeł znaczący wpływ na stan czystości powietrza wywierają zanieczyszczenia pochodzące ze środków transportu. Przyczyną nadmiernej emisji do powietrza ze środków transportu jest w dalszym ciągu zły stan techniczny wielu pojazdów, a także wzrastające nasilenie ruchu pojazdów w centrum miasta. Sytuacja ulegnie poprawie po realizacji obwodnicy miasta.

Hałas

Hałas jest jednym z czynników decydujących o komforcie życia. Wraz z dynamicznym rozwojem komunikacji głównie drogowej wzrasta zanieczyszczenie akustyczne środowiska w centrum miasta oraz w rejonach tras komunikacyjnych, zwłaszcza dróg krajowych i wojewódzkich.

Miasto poza pasem drogi krajowej nr 74 ma dobry klimat akustyczny. Ponadto wpływ na klimat akustyczny miasta ma hałas kolejowy oraz obiekty produkcyjne i usługowe zlokalizowane w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej.

Stan wód powierzchniowych i podziemnych

Rzeka Huczwa (JCWP Huczwa od Sieniochy do ujścia PRLW 200024266299) objęta była badaniami w 2010 r. w punkcie pomiarowo-kontrolnym Gozdów. Stan elementów biologicznych określono na poziomie umiarkowanym - klasy III, stan elementów fizykochemicznych dobry, potencjał ekologiczny umiarkowany.

Dla jednolitych części wód powierzchniowych będących w złym stanie celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu /potencjału ekologicznego/ oraz dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla jednolitych części wód powierzchniowych będących w dobrym stanie celem jest utrzymanie dobrego stanu/ potencjału ekologicznego.

Miasto Hrubieszów położone jest w obrębie **Jednolitych Części Wód Podziemnych** PLGW2300109). W obszarze tym nie stwierdzono występowania zanieczyszczenia wód podziemnych – stan ilościowy i chemiczny dobry określono jako dobry, cele środowiskowe nie zagrożone.

Cele środowiskowe dla wód podziemnych ustalone na mocy Art. 4 RDW, a określone w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” są następujące:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych, zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych, wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Stan wód podziemnych górnokredowych w ramach monitoringu prowadzonego w 2010 r. w obrębie JCWPd 109 określono jako dobry. Jakość wód odpowiadała III klasie.

Potencjały rozwojowe:

- wysoka wartość produkcyjna gleb,
- tereny terasy nadzalewowej (wyrównane, płaskie) o budowie geologicznej korzystnej dla rozwoju miasta,
- pofałdowana wierzchowina lessowa w północnej części miasta, z licznymi suchymi dolinami denudacyjnymi, rzadziej dolinami niewielkich cieków, jest atrakcyjnym obszarem dla funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej,
- zasoby i jakość wód górnokredowych,
- hydrograficzna możliwość retencjonowania wód powierzchniowych, korzystne warunki słoneczne stwarzające możliwość pozyskiwania energii słonecznej i przetworzenie jej na inne formy energii (cieplnej, elektrycznej),
- możliwość wzbogacenia bioróżnorodności doliny rzecznej Huczwy.

Zagrożenia i problemy rozwojowe:

- ograniczenie lokowania zabudowy na obszarach podatnych na erozję
- wyłączenie z zabudowy kubaturowej terasy zalewowej,
- erozja wodna w północnej części miasta,
- terasa zalewowa posiada słabe walory bioklimatyczne dla centrum miasta,
- brak klimatotwórczej roli lasów na topoklimaty.

2.2. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

2.2.1. Uwarunkowania rozwoju

Warunki fizjograficzne Hrubieszowa zdecydowały o naturalnym wyodrębnieniu starego układu miasta na obszarze wyspy. Układ urbanistyczny składa się z rozplanowania lokacyjnego, „nałożonego” na wcześniejsze formy osadnictwa oraz jego rozwinięcia w kierunku zachodnim. Nowe jednostki urbanistyczne powstają poza szerokim pasem łąk, w znacznym oddaleniu od centrum wzdłuż dawnych dróg dojazdowych do niego.

Krajobraz kulturowy miasta zaliczany jest do zasobnych w skali regionu pod względem liczby i różnorodności obiektów zabytków. Podobnie jak w wielu polskich miastach w okresie powojennym nastąpiły radykalne zmiany własnościowe. Stworzenie możliwości wywłaszczenia obywateli jak i konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych przyczyniły się do realizacji budownictwa wielorodzinnego typu blokowego, nierzadko w obrębie układów zabytkowych. To doprowadziło do przemieszania zabudowy niskiej (jedno- i dwukondygnacyjnej) i średniowysokiej (pięciokondygnacyjnej), a w konsekwencji do dysharmonii dawnego układu urbanistycznego i krajobrazu miasta. Rynek lokacyjny został w części środkowej zabudowany. Powstały dwa place o odmiennym wyrazie architektonicznym. Część zachodnia utraciła charakter placu, a średniowysoka zabudowa zmieniła cechy dawnego rynku w ulicę.

Wspominane zmiany w strukturze własnościowej śródmieścia i budowa wielokubaturowych obiektów wielorodzinnych, skalą i charakterem nie stosowanych w miejscowej tradycji, takich jak bloki mieszkalne zrealizowane w obrębie dawnego rynku, a także przy cerkwi prawosławnej i kościele poddominikańskim przy ul. 3 Maja przyczyniły się do niekorzystnych przekształceń. Poza obrębem układu staromiejskiego również zlokalizowano pięciokondygnacyjną blokową zabudowę

wielorodzinną obok domów jednorodzinnych, parterowych domków drewnianych i kamienic czynszowych. Niewłaściwym efektem takiej zabudowy jest zakłócenie skali zabudowy i panoramy miasta.

Dominantami historycznego układu są: kościół poddominikański i cerkiew prawosławna wraz z otaczającą zielenią wysoką. Ujemnie na odbiór miasta wpływa nieestetyczna zabudowa usytuowana blisko rzeki, po stronie południowej miasta oraz od strony północno-wschodniej.

W zabudowie miasta charakterystyczna snycerka drewnianych domów-dworków, sposób kształtowania bryły dachu czy rodzaj szalunku, stanowią dowód silnych wpływów rosyjskich. Zachowały się swoiste dla miasta trzy typy domów drewnianych: zajazd mieszkalny, dworek i dom mieszczański. Zabudowa murowana cechuje się wpływami kultury zachodnioeuropejskiej. Wiele z tych obiektów uległo remontom niszczącym cechy stylowe np. wymiana okien, drzwi lub przebudowa ganku, czy zmiana pokrycia dachowego itp. Sporo obiektów budownictwa mieszkalnego z charakterystyczną snycerką, znajduje się na obrzeżach układu staromiejskiego przy ulicach: Partyzantów i Kilińskiego. Dwa pasma murowanych kramów z wąziutką uliczką między nimi, zwane sutkami, stanowią ewenement wśród tej skali miast w kraju i kojarzą się z bazarami miast Bliskiego Wschodu.

Istniejąca cerkiew prawosławna p.w. Wniebowzięcia NMP (reprezentująca styl rosyjsko-bizantyjski) przy ul. 3 Maja, posiada 13 cebulastych kopuł i jest jedyną taką cerkwią w kraju. Pozostałe dwie cerkwie, greckokatolicka i prawosławna garnizonowa zostały przystosowane do obrządku rzymskokatolickiego.

Wartości historyczne i kulturowe układu urbanistycznego, jego struktura przestrzenna, układ ulic z zabudową historyczną i dawnymi podziałami własnościowymi zdecydowały o wpisaniu do rejestru zabytków. Zespoły i obiekty (zespoły pałacowe i dworkowe, sakralne, obiekty użyteczności publicznej, domy mieszkalne, cmentarze: rzymskokatolicki i prawosławny oraz żydowski) reprezentujące wartości artystyczne, świadczące o tożsamości społecznej mieszkańców Hrubieszowa ujęte zostały w gminnej ewidencji zabytków.

Miasto położone jest na Wyżynie Zachodniowołyńskiej w obszarze występowania strefy koncentracji zabytków archeologicznych, w której notuje się od 4 do 5 stanowisk na 1 km².

W strefie tej wyróżniają się obszary o dużych walorach poznawczych i ekspozycyjnych, do których zaliczają się: obszar gródecki w okolicach Hrubieszowa, obszar tyszowiecko-czermieński i obszar Grzędy Sokalskiej w okolicach Jarczowa.

2.2.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

W Obwieszczeniu Nr 1/2013 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 22 stycznia 2013 r. w sprawie wykazów zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. 2013 poz. 535) umieszczono obiekty podlegające prawnej ochronie konserwatorskiej na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.):

1. Układ urbanistyczny miasta Hrubieszowa w granicach określonych na zał. planie, obejmujący zabudowę wyspy otoczonej przez rzekę Huczwę wraz z przedmieściem w rejonie ulic Podzamcza i 1 Maja, z historyczną siecią ulic i placów oraz skalą zabudowy, także sylwetę miasta i konfigurację terenu, (Nr rej. A/659);
2. Cmentarz grzebalny (o pow. wskazanej w dec.), kaplica cmentarna, drzewostan, w gran. wg zał. planu, (Nr rej. A/1458);
3. Dawny dworek podmiejski przy ul. Czerwonego Krzyża 18a na działce wg zał. mapy, (Nr rej. A/339);
4. Kościół paraf. rzymskokat. pw. MB Nieustającej Pomocy (d. cerkiew prawosławna garnizonowa), cmentarz kościelny (o pow. wskazanej w dec.), na działce wg zał. mapy, ul. Dwernickiego, (Nr rej. A/1556);
5. Dom ul. Kościelna 2b, (Nr rej. A/334);

6. Dworek ul. Krucza 12 (d.6), (Nr rej. A/190);
7. Cerkiew prawosławna paraf. pw. Zaśnięcia NMP, cmentarz przycerkiewny, drzewostan otaczający cerkiew, ogrodzenie - w gran. cmentarza cerkiewnego (wg zał. planu), ul. 3- go Maja 4, (Nr rej. A/1296);
8. Plebania, ul. 3 - go Maja 6, (Nr rej. A/330);
9. Dawny Syndykat Rolniczy – budynek i posesja, w gran. wg zał. planu, ul. 3- go Maja 10, (Nr rej. A/1297);
10. Dwór zw. Du Chateau, wraz z oficynami, ogrodzeniem, założeniem dziedzińca, ul. 3- go Maja 11, (Nr rej. A/338);
11. Zespół klasztorny rzymskokat. pw. św. Mikołaja, wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, d. klasztor, dzwonnica, drzewostan w obrębie cmentarza kościelnego, ul. 3- go Maja 12, (Nr rej. A/328);
12. Dworek (d. Wydział Powiatowy Sejmiku Hrubieszowskiego, następnie apteka),wraz z posesją i posesjami sąsiednimi. Granice ochrony określone w decyzji i na zał. Planie, ul. 3 - go Maja 17, (Nr rej. A/1298);
13. Dom tzw. Dom Kiesewetterów, ul. 3 - go Maja 31, (Nr rej. A/340);
14. Dom wraz z otoczeniem, w gran. wg zał. planu, ul. Partyzantów 11, (Nr rej. A/1302);
15. Dom tzw. Dom Lekarzy (d. ul. 1 Maja) Towarzystwa Rolniczego Hrubieszowskiego, wraz z pięcioma jesionami i jednym klonem, w gran. działki, wg zał. planu, ul. Piłsudskiego 8 (Nr rej. A/1301);
16. Budynek d. Szpitala Powiatowego im. św. Jadwigi wraz z kaplicą i jej wyposażeniem wnętrza, drzewostan, w gran. wg zał. planu, ul. Leśmiana 30 (d. ul. 1 Maja 11), ul. Piłsudskiego 11 (Nr rej. A/1312);
17. Dom w gran. działki wg zał. planu, ul. Staszica 9, (Nr rej. A/1299);
18. Dworek, ul. Staszica 12b, (Nr rej. A/333);
19. Zespół pocerkiwny: dawna cerkiew paraf. greckokat. pw. św. Mikołaja, ob. kościół paraf. rzymskokat. pw. św. Stanisława Kostki, wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, d. dzwonnica, obecna dzwonnica, drzewostan w gran. cmentarza kościelnego oraz wzgórze, na którym usytuowany kościół, ul. Staszica 13 (Nr rej. A/327);
20. Kamienica (d.23), ul. Targowa 7, (Nr rej. A/337)
21. Kamienica, Rynek, Pl. Wolności 1, (Nr rej. A/336);
22. Przestrzenny układ komunikacyjny Hrubieszowskiej Kolei Dojazdowej na odcinku Werbkowice - Hrubieszów obejmujący:
 - tor główny - szlakowy kolei wąskotorowej od stacji Werbkowice Wąsk. do ul. Przemysłowej w obszarze stref: Hrubieszów,
 - tor pomocniczy w obrębie stacji Hrubieszów Wąsk.,
 - urządzenia nastawczo-rozjazdowe i sygnalizacyjne, związane z torem szlakowym i torami pomocniczymi,
 - napowietrzna linia telekomunikacyjna drutowa biegnąca obok toru szlakowego od stacji Werbkowice do stacji Hrubieszów (w gran. terenu 3 m po obu stronach toru, na całej długości szlaku wskazanego na załącznikach, (Nr rej. A/893).

W tymże obwieszczeniu w Załączniku nr 2 znajduje się wykaz zabytków wpisanych do rejestru „C” zabytków archeologicznych województwa lubelskiego, podlegających prawnej ochronie konserwatorskiej na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

Z terenu miasta Hrubieszowa zamieszczono:

1. Stanowisko archeologiczne 1A - wielokulturowa osada pradziejowa i cmentarzysko kultury strzyżowskiej, w obrębie działek wskazanych w decyzji i wg załączników graf., (Nr rej. C/114),
2. Cmentarzysko kurhanowe - stanowisko archeologiczne nr 11 (9 mogił), w granicach wg opisu w decyzji i załączników graficznych, (Nr rej. C/132).

Ustalenia ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zawarto w następujących uchwałach:

1. Uchwała Nr XLIV/433/06 z dnia 28 lutego 2006 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa - Osiedle „Polna” - Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 10 maja 2006 r. Nr 81, poz. 1498.
2. Uchwała Nr LI/497/06 z dnia 25 września 2006 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy jednorodzinnej u zbiegu ulic Ogrodowej, Uchańskiej i Chmielnej w Hrubieszowie - Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 30 listopada 2006 r. Nr 185, poz. 2927.
3. Uchwała Nr VIII/73/07 z dnia 29 maja 2007 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów - Osiedle Jagiellońskie (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 9 lipca 2007 r. Nr 118, poz. 2321).
4. Uchwała Nr XXIV/239/08 z dnia 20 sierpnia 2008 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa – Dwernickiego Południe (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 25 września 2008 r. Nr 109, poz. 2683).
5. Uchwała Nr XXX/306/09 z dnia 3 lutego 2009 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa – Żeromskiego I etap (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 27 marca 2009 r. Nr 36, poz. 937).
6. Uchwała Nr LI/467/2010 z dnia 29 kwietnia 2010 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa - „Gródecka - Północ” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 9 lipca 2010 r. Nr 77 poz. 1460).
7. Uchwała Nr LI/469/2010 z dnia 29 kwietnia 2010 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa - „Gródecka - Południe” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 9 lipca 2010 r. Nr 77 poz. 1461).
8. Uchwała Nr LI/472/2010 z dnia 29 kwietnia 2010 r. Rady Miejskiej w Hrubieszowie w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa - „Ul. Kolejowa” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 9 lipca 2010 r. Nr 77 poz. 1462).
9. Uchwała Nr XIV/98/11 z dnia 30 września 2011 r. Rady Miejskiej Hrubieszów w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieścia” Hrubieszowa - Dz. U. Nr 183 poz. 2870 z dnia 30 listopada 2011 r.
10. Uchwała Nr XXIII/166/2012 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Hrubieszowa - tereny obrębu Sławęcín - Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 4 lipca 2012 r., poz. 2026.
11. Uchwała Nr XXV/180/2012 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa - Dwernickiego Północ” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 7 września 2012 r., poz. 2607).

2.2.3. Obiekty zabytkowe wpisane w gminnej ewidencji zabytków

Pozostałe obiekty zabytkowe wpisane do gminnej ewidencji zabytków miasta Hrubieszowa, przyjętej Zarządzeniem Nr 665/2010 Burmistrza Miasta Hrubieszowa z dnia 19.11.2010, a nie wpisane do rejestru zabytków to:

1. Pomnik Stanisława Staszica (1923 r.), ul. 3 Maja, (dz. nr ew. 390/1);
2. Dom murowany (k. XIX w.) ul. Czerwonego Krzyża 9, (dz. nr ew. 569);
3. Dom (drewniany), (pocz. XX w.), ul. Czerwonego Krzyża 10, (dz. nr ew. 550/1 i 550/2);
4. Budynek zarządu Hrubieszowskiej Kolei Dojazdowej (1916 r.), ul. Dwernickiego 2, (dz. nr ew. 1510/1);
5. Wieża ciśnień (lata 20-te XX w.), ul. Dwernickiego 2, (dz. nr ew. 1510/1);
6. Budynek koszarowy nr 3 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 3, (dz. nr ew. 1507/161);
7. Budynek koszarowy nr 4 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 4, (dz. nr ew. 1507/161);
8. Budynek wojskowy nr 5 (pocz. XX w.) ul. Dwernickiego 4E, (dz. nr ew. 1507/161);

9. Budynek wojskowy nr 6 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 4, (dz. nr ew. 1507/161);
10. Budynek wojskowy nr 7 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 4, (dz. nr ew. 1507/161);
11. Budynek wojskowy nr 8 (1904 r.), ul. Dwernickiego 4, (dz. nr ew. 1507/161);
12. Budynek wojskowy nr 37 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 4, (dz. nr ew. 1507/139);
13. Budynek wojskowy nr 38 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 4H, (dz. nr ew. 1507/121);
14. Budynek wojskowy nr 41 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 4E, (dz. nr ew. 1507/161);
15. Zespół zieleni koszarowej (XIX/ XX w.), ul. Dwernickiego i ul. Żeromskiego, (dz. nr ew. 1507/161);
16. Budynek koszarowy nr 4F (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego, (dz. nr ew. 1507/150);
17. Dom (lata 30-te XX w.), ul. Dwernickiego 13, (dz. nr ew. 10/4);
18. Dawny budynek koszarowy nr 42 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego;
19. Dawny budynek koszarowy nr 43 (pocz. XX w.), ul. Dwernickiego 43, (dz. nr ew. 1507/139);
20. Klub garnizonowy (XIX/ XX w.), ul. Dwernickiego 44, (dz. nr ew. 1507/158);
21. Budynek koszarowy nr 46 (pocz. XX w.), ul. Żeromskiego 29 j, (dz. nr ew. 1507/129);
22. Dom (lata 20-te XX w.), cegła, ul. Dworcowa 25, (dz. nr ew. 1371);
23. Dawny budynek koszarowy nr 29 (pocz. XX w.), cegła, ul. Żeromskiego 29 e, (dz. nr ew. 1507/140);
24. Dom (lata 20-te XX w.), cegła, ul. Żeromskiego 39, (dz. nr ew. 271/3);
25. Kapliczka (lata 20-te XX w.), drewno, ul. Żeromskiego, (dz. nr ew. 1462/9) ujęta w ewidencji wojewódzkiej;
26. Dom (pocz. XX w.), drewno, ul. Kilińskiego 6, (dz. nr ew. 85/1, 85/3, 85/4);
27. Dom (k. XIX w.), drewno, ul. Kilińskiego 10, (dz. nr ew. 88);
28. Dom (pocz. XX w.), drewno, ul. Kilińskiego 13, (dz. nr ew. 137/1 i 137/2);
29. Dom drewniany (pocz. XX w.), ul. Kilińskiego 16, (dz. nr ew. 91/2);
30. Dom (pocz. XX w.), cegła, ul. Kilińskiego 38, (dz. nr ew. 104);
31. Kamienica murowana (k. XIX w.), cegła, ul. Kościelna 5, (dz. nr ew. 402/2);
32. Kirkut (XVI-w.), kamień, ul. Krucza (dz. nr ew. 316/2);
33. Dom (pocz. XX w.), drewno, ul. Narutowicza 2, (dz. nr ew. 166);
34. Dom (k. XIX w.), drewno, ul. Partyzantów 13, (dz. nr ew. 240/5);
35. Dom (lata 70-te XIX w.), drewno, ul. Partyzantów 25, (dz. nr ew. 232);
36. Dom (k. XIX w.), cegła, ul. Piłsudskiego 1, (dz. nr ew. 581/2);
37. Kapliczka (k. XIX w.), drewno, ul. Piłsudskiego, (dz. nr ew. 1676);
38. Dom (k. XIX w.), cegła, Plac Wolności 15, (dz. nr ew. 416/15);
39. Dom (k. XIX w.), cegła, Plac Wolności 11, (dz. nr ew. 442/47);
40. Dom magistratu, 1925 r., cegła, ul. Podzamcze 9, (dz. nr ew. 512/2);
41. Dawna elektrownia, 1926 r., cegła, ul. Podzamcze 9a, (dz. nr ew. 512/1);
42. Dom (1906 r.), cegła, ul. Podzamcze 15, (dz. nr ew. 509/3);
43. Dom (1910 r.), cegła, ul. Podzamcze 17, (dz. nr ew. 508);
44. Kramy miejskie tzw. sutki (poł. XIX w.), cegła, ul. ul. Targowa - Rynek - Sutki;
45. Dom (1914 r.) cegła, ul. Targowa 4, (dz. nr ew. 369);
46. Kapliczka (k. XIX w.) drewno, ul. ul. Teresówka, Zamojska, (dz. nr ew. 1019/3) ujęta w ewidencji wojewódzkiej.

Stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych oznaczono na części graficznej studium.

Stan obiektów zabytkowych jest zróżnicowany. Blisko 72% historycznej substancji zachowana jest w bardzo dobrym i dobrym stanie. Pozostałe obiekty zagrożone są przez:

- niewłaściwie prowadzone prace remontowe i modernizacyjne: Budynek Syndykatu Rolniczego, dom przy ul. Czerwonego Krzyża 10, Budynek Zarządu Hrubieszowskiej Kolei Dojazdowej, dawny budynek koszarowy nr 42 przy ul. Dwernickiego, dom przy ul. Kilińskiego 6, szpital p.w. św. Jadwigi i kaplica przy tymże szpitalu przy ul. Leśmiana 30, dom przy ul. Targowej 4,

- niewłaściwie przeprowadzane remonty powodujące utratę wartości zabytkowych i niewłaściwe użytkowanie (budynek wojskowy nr 38 przy ul. Dwernickiego 4H),
- niewłaściwie przeprowadzane remonty powodujące utratę wartości zabytkowych: dom przy ul. Dwernickiego 13, budynek koszarowy nr 46 przy ul. Żeromskiego nr 29 j, dom drewniany przy ul. Kilińskiego 16, dom przy ul. Kościelnej 2b, dom lekarzy TRH (dwór) przy ul. Piłsudskiego 9, dom murowany przy Placu Wolności 1, kramy miejskie (sutki), dworek murowany przy ul. Staszica 12b, dom murowany przy ul. Targowej 7,
- niewłaściwe użytkowanie przez lokatorów (dom przy Placu Wolności 11),
- brak użytkownika i bieżących konserwacji (dworek drewniany przy ul. Kruczej 12).

2.3. Sfera społeczno - gospodarcza

2.3.1. Demograficzno - społeczne uwarunkowania rozwoju

Podstawowym dokumentem informującym o przewidywanych procesach demograficznych jest sporządzona przez GUS prognoza ludności do 2030 r. zakładająca spadek liczby ludności kraju, spowodowany ciągłym spadkiem przyrostu naturalnego. Liczba ludności miasta Hrubieszowa wykazuje tendencje spadkowe.

Ludność ogółem:

w 1997 r. – 19 962 osoby,

w 2011 r. – 18 318 osób.

Dynamika zmian liczby ludności determinowana jest przez ruch naturalny ludności (urodzenia i zgony) oraz ruch wędrowniczy. Przyrost naturalny przyjmuje nawet wartości ujemne. Przyczyn spadku liczby urodzeń należy upatrywać w zmieniającym się stylu życia nowych pokoleń, jak również pogarszającej się sytuacji ekonomicznej rodzin.

Ruch naturalny	1997	2007	2 010
- małżeństwa	126	113	99
- urodzenia żywe	195	162	182
- zgony	173	173	182
- przyrost naturalny	22	9	-
- przyrost naturalny na 1000 m	1,1	-0,48	0,98
- zgony na 1000 m			9,82

Saldo migracji jest ujemne, lecz nie wykazuje tendencji pogłębiającej. Ruch ludności wykazuje stałą przewagę wyjazdów nad napływem. Saldo migracji jest ujemne wynoszące w 2010 r. na 1000 ludności -3,40, lecz nie wykazuje tendencji pogłębiającej.

Napływ/1000m	Odpływ /1000M	Saldo migracji1000/lud.
2000 r. 11,10	16,08	- 4,98
2010 r. 11,06	14,46	- 3,40

Obserwuje się natomiast (poza danymi statystycznymi) znaczną migrację zarobkową (napływ, odpływ) osób zatrudnianych bez oficjalnej rejestracji. Jednak zjawisko to z uwagi na swój charakter jest trudne do określenia.

Pogarsza się struktura wiekowa ludności spowodowana starzeniem się ludności czynnej zawodowo.

Lata:	1997	%	2007	%	2010	%
- wiek przedprodukcyjny	5341	26,7	3643	19,7	3369	18,4
- wiek produkcyjny	12280	61,5	12082	65,4	11906	65,0
- wiek poprodukcyjny	2341	11,7	2754	14,9	3034	16,5

Analiza struktury wieku ludności wykazuje, że podobnie jak w województwie, proces starzenia się społeczeństwa staje się bardziej wyraźny. Charakteryzuje się wyższym udziałem

ludności w wieku poprodukcyjnym, niższym udziałem ludności w wieku produkcyjnym oraz znacznie niższym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Ilustruje to procentowy udział ludności w poszczególnych ekonomicznych grupach wieku. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców zmniejszył się w stosunku do roku 1997 r. o 8,3% i wyniósł w 2010 r. 18,4%. O 4,8% w stosunku do roku 1997 wzrosła liczba ludności w wieku poprodukcyjnym i w 2010 r. wynosiła 16,5% ogólnej liczby mieszkańców. Indeks starości (stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym) wzrósł z 0,47 w 1997 r. do 0,9 w 2010 r.

Wskaźnik obciążenia demograficznego /relacja liczby w wieku poprodukcyjnym do liczby w wieku produkcyjnym wynosi/ 25,4%.

Ruch ludności wykazuje stałą przewagę wyjazdów nad napływem. Saldo migracji jest ujemne wynoszące w 2010 r. na 1000 ludności - 3,40.

Migracje zagraniczne nie mają zasadniczego wpływu na ogólne saldo migracji. Obserwuje się natomiast (poza danymi statystycznymi) znaczną migrację zarobkową (napływ, odpływ) osób zatrudnianych bez oficjalnej rejestracji. Jednak zjawisko to z uwagi na swój charakter jest trudne do określenia.

Zachodzące zmiany demograficzne i różnice w proporcjach pomiędzy grupami wiekowymi /w strukturze wiekowej ludności/ istotnie wpływają m.in. na sytuację na rynku pracy, charakter konsumpcji, ochronę zdrowia czy też rynek ubezpieczeń społecznych.

Rynek pracy nie pokrywa zapotrzebowania lokalnej społeczności. Liczba bezrobotnych na koniec 2011 roku wynosiła - 1539 osób, w tym długotrwale bezrobocie stanowiło 18,3% ogółu bezrobotnych. Na przestrzeni lat 2000 – 2010 obserwuje się jednak tendencję spadkową bezrobocia. W roku 2000 na 100 osób w wieku produkcyjnym bezrobocie zarejestrowane wynosiło 17,4, natomiast w 2010 r. - 12,6. Wskaźnik bezrobocia (stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym) wynosi 12,9%.

Na rynku pracy istnieje zjawisko pracujących „na czarno” tj. osób przyjeżdżających z zachodniej granicy. Natomiast z drugiej strony wiele osób wyjeżdża do pracy na zachód Europy. Oba te zjawiska mają wpływ na rodzaj i strukturę zatrudnienia, jak i na wielkość faktycznego bezrobocia. Jednak brak oficjalnych danych statystycznych uniemożliwia określenie tego zjawiska. Elementem obniżającym stan bezrobocia jest zdecydowanie otwarcie rynku pracy krajów Unii Europejskiej.

Szanse:

- wykorzystanie istniejących zasobów kadry,
- rosnący poziom ogólnego wykształcenia ludności,
- tworzenie nowych miejsc pracy poprzez przyciąganie inwestycji zewnętrznych;

Zagrożenia:

- migracja ludzi wykształconych,
- starzenie się mieszkańców,
- trudności w zagospodarowaniu zasobów sił roboczych.

2.3.2. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna obejmuje różnego rodzaju placówki oświatowe (przedszkola, szkoły) instytucje ochrony zdrowia i opieki społecznej (szpitale, ośrodki zdrowia) obiekty związane z obsługą turystyczną i rekreacyjną, instytucje zapewniające dostęp do szeroko rozumianej kultury (teatry, biblioteki) a także instytucje służące ochronie prawa i bezpieczeństwa (jak sądy, policja, wojsko). W dużej mierze kształtuje warunki bytowe i tym samym staje się istotnym czynnikiem wspomagającym rozwój miasta, co w powiązaniu z innymi czynnikami aktywizującymi stanowi o potencjale ekonomicznym. W Hrubieszowie podobnie jak w większości miast wykształciło się centrum usługowe oraz przestrzenie publiczne przy głównych placach i ulicach miasta gdzie zlokalizowana jest większość usług rynkowych dla ludności (między innymi handel detaliczny i hurtowy, restauracje, hotel, łączność, usługi bankowe i rzemiosła) oraz usługi nierynkowe

(administracja, usługi w zakresie kultury, nauki i edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej). Zestaw usług skoncentrowanych w mieście obsługuje i zabezpiecza potrzeby mieszkańców miasta i obszar powiatu hrubieszowskiego.

Oświata

Na terenie miasta funkcjonują:

- 5 placówek przedszkolnych o liczbie 450 miejsc w siedmiu obiektach,
- szkolnictwo podstawowe – 4 szkoły o 56 oddziałach,
- gimnazja dla dzieci i młodzieży – 5 placówek z 40 oddziałami,
- licea ogólnokształcące – 2 obejmujące 38 oddziałów,
- szkoły ponadgimnazjalne – 4 zespoły szkół,
- zakład doskonalenia zawodowego.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W zakresie ochrony zdrowia usługi świadczy 10 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 1 szpital.

Inne jednostki działające na terenie miasta to: stacja sanitarno-epidemiologiczna, Polski Czerwony Krzyż, Miejski Ośrodek Pomocy, Środowiskowy Dom Samopomocy.

Kultura

Ponadlokalne znaczenie w sferze usług ma Muzeum Regionalne. Na poziomie miejskim działalność kulturotwórczą prowadzą: Hrubieszowski Dom Kultury posiadający salę widowiskową i kino na 400 miejsc oraz Miejska Biblioteka Publiczna z 3 filiami bibliotecznymi. Powiatowa Biblioteka Publiczna, Biblioteka Pedagogiczna.

Hrubieszowski Dom Kultury, który jest lokalnym ośrodkiem i centrum działalności kulturalnej w mieście wyposażonym w salę widowiskową. Przedmiotem jego działania jest m.in.:

- promowanie i upowszechnianie najcenniejszych wartości kulturotwórczych, tradycji lokalnych, regionalnych i narodowościowych,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych środowiska,
- inspirowanie, organizowanie i koordynowanie imprez, akcji kulturalnych, przeglądów i festiwali.

Wśród licznych stałych form pracy i imprez cyklicznych znajdują się m.in.:

- impreza międzynarodowa - Nadbużańskie Spotkania Artystyczne, targi rzemiosła - Jarmark Hrubieszowski,
- Plener Malarski - warsztaty plastyczne, których finałem jest organizacja wystawy poplenerowej i przyznanie nagrody za najlepszą pracę roku.

W domu kultury funkcjonuje także kino.

Muzeum im. ks. St. Staszica w Hrubieszowie z siedzibą w barokowo - klasycystycznym dworcu Du Chateau, które od października 1999 r. jest instytucją powiatową. Udostępnia ekspozycję stałą, obejmującą pradzieje regionu, historię miasta i okolic, dzieje Towarzystwa Rolniczego Hrubieszowskiego, hrubieszowską sztukę ludową i sztukę - w tym galerię obrazów Pawła Gajewskiego. W okresie 40 lat działalności muzeum zgromadziło około 11.000 zabytków z zakresu archeologii, etnografii, historii, numizmatyki i sztuki - w większości o tematyce regionalnej, oraz ponad 7.000 eksponatów dokumentacji współczesności. Ponadto Muzeum prowadzi specjalistyczną bibliotekę, liczącą ponad 5.000 woluminów, w tym „Hrubieszowiana” i „Staszicjana”.

Działają także 3 biblioteki, dysponujące księgozbiorem wielkości 101.700 wolumenów (na bibliotekę przypada zatem 6116 czytelników):

Miejska Biblioteka Publiczna,

Biblioteka Publiczna Powiatowa,

Biblioteka Pedagogiczna - Filia przy ul. Ciesielczuka 1 mieści się m.in. pracownię multimedialną z 4 stanowiskami komputerowymi dla czytelników.

Zespół wokalny Lechici działa przy Parafii Garnizonowej Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Skład „Lechitów” tworzą uczniowie szkół średnich, studenci i osoby pracujące. Repertuar zespołu jest bogaty i różnorodny, zawiera pieśni i piosenki religijne, patriotyczne, wojskowe, ludowe i rozrywkowe - a cappella i wokalnie - instrumentalne.

Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Hrubieszowskiej skupia uczniów hrubieszowskich szkół zainteresowanych folklorem i kulturą rodzimą. Obecnie praca prowadzona jest w 4 grupach wiekowych (ponad 100 osób w wieku od 6 do 20 lat). Zespół ten posiada weryfikację Międzynarodowej Federacji Tańca C.I.O.F.F., które umożliwiają reprezentowanie Polski na festiwalach folklorystycznych na całym świecie. Swoją dorobek artystyczny zespół prezentował w Grecji, Macedonii, Serbii, Chorwacji, Danii, Hiszpanii, Ukrainie, w Niemczech, Turcji, Czechach, Słowacji, Sardynii, Włoszech, Litwie, Białorusi, Portugalii i Francji. W grudniu 2000 roku zatańczył dla papieża Jana Pawła II w Watykanie. W 2009 roku zespół wyjechał na miesięczne turnee po Peru. Zespół jest wizytówką miasta i powiatu, promując ich dorobek kulturowy.

Fundacja Kultury i Przyjaźni Polsko - Francuskiej im. Stefana i Krystyny Du Chateau realizuje główny cel, którym jest bezpłatna nauka języka francuskiego - dzieci, młodzieży i dorosłych, a także przekazywanie wiedzy z zakresu kultury, nauki i sztuki polskiej i francuskiej. Ponadto Fundacja czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym powiatu hrubieszowskiego poprzez organizację i współorganizację różnego rodzaju konkursów i imprez artystycznych.

Turystyka, sport i rekreacja

Istotnym elementem infrastruktury społecznej miasta jest świadczenie usług w zakresie obsługi turystyki. Hrubieszów posiada korzystne uwarunkowania turystyczne i rekreacyjne. Położone jest w sąsiedztwie Parków Krajobrazowych (Strzeleckiego i Nadbużańskiego) oraz na szlaku drogi krajowej do przejścia granicznego. Tworzy to przesłanki do wykreowania miasta jako ośrodka z bazą obsługi turystycznej i tranzytowej. Ponadto walorem miasta jest jego zachowany układ urbanistyczny oraz obiekty zabytkowe. W oparciu o ocenę walorów turystycznych, elementów zagospodarowania i dostępność komunikacyjną Hrubieszów zaliczany jest do miast o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym dla ruchu turystycznego.

Aktualne wyposażenie w usługi towarzyszące rekreacji i wypoczynkowi jest niewielkie. Miasto dysponuje 99 miejscami noclegowymi w 7 obiektach turystycznych.

W zakresie sportu usługi świadczy Hrubieszowski Ośrodek Sportu i Rekreacji, administrujący: stadion, halę sportową budynek siłowni, boiska treningowe. Ponadto boiska sportowe i sale gimnastyczne znajdują się przy obiektach szkolnych.

Usługi komercyjne

Ważne znaczenie dla funkcjonowania miasta ma rozwój usług o charakterze komercyjnym: bytowe, handlowe, gastronomia i rzemiosło. Rozwój tej działalności stymulowany jest potrzebami mieszkańców, obsługą ciężącego regionu i ruchu tranzytowego.

Najbardziej dynamiczną sferą usług komercyjnych jest handel dysponujący placówkami różnej wielkości. Największa koncentracja sklepów i form sprzedaży występuje w Śródmieściu oraz dzielnicach mieszkaniowych. Obiekty handlu hurtowego zlokalizowane są w rejonie ulic Kolejowej, Nowej w wyniku przekształcenia dzielnicy przemysłowo-składowej poprzez wykorzystanie części magazynowych dawnych firm na działalność handlu hurtowego.

W zakresie usług gastronomicznych przeważają jednostki małe pod względem powierzchni i zatrudnienia, typu mała gastronomia. Zakłady mające bazę z pełnym zapleczem to restauracje.

Bezpieczeństwo

Wojsko Polskie

Straż graniczna

Komenda Powiatowa Policji

Straż pożarna

Straż miejska

Zarządzanie kryzysowe

2.3.3. Infrastruktura gospodarcza

Rozwój gospodarczy miasta uwarunkowany jest między innymi czynnikami wewnętrznymi, do których należą: zasoby naturalne i predyspozycje do rozwoju określonych funkcji, jakość i zasoby pracy ludzkiej, położenie geograficzne, stan rozwoju przedsiębiorczości tworzony przez władze lokalne. Najważniejsze czynniki zewnętrzne wpływające na rozwój miasta to; polityka gospodarcza państwa, w tym instrumenty prawne oraz finansowe, powiązania infrastrukturalne i rynkowe. Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw jest bardzo ważny dla gospodarki ze względu na jego istotną rolę w generowaniu miejsc pracy oraz przyspieszaniu wzrostu gospodarczego dzięki elastyczności w dostosowaniu się do nowych trendów i możliwości szybkiego reagowania na potrzeby rynku.

Poziom rozwoju przedsiębiorczości i jej jakość określane są między innymi przez nasycenie różnymi formami podmiotów gospodarczych i zakładów osób fizycznych

Podmioty gospodarki narodowej i zakłady osób fizycznych decydują o poziomie rozwoju przedsiębiorczości i dynamice wzrostu gospodarczego.

Ogółem podmioty gospodarki narodowej działające w mieście w 2010 r. wpisane do rejestru regon - 2057, z czego 91 stanowią sektor publiczny, 1966 - sektor prywatny. Z powyższego wynika, że struktura podmiotowa jest zdominowana przez sektor prywatny stanowiący w 2010 r. – 95,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. W porównaniu do roku 1997 r. wielkość sektora prywatnego wzrosła o 10%.

Z ogólnej liczby podmiotów gospodarki narodowej wynoszą:

- spółki handlowe - 57, w tym z udziałem kapitału zagranicznego – 6
- spółki cywilne – 146
- spółdzielnie – 13
- fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne – 44
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 1627

Wg wybranych sekcji PKD osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:

- przetwórstwo przemysłowe - 108
- budownictwo – 154
- handel, naprawa pojazdów samochodowych – 721
- transport i gospodarka magazynowa - 140
- zakwaterowanie i gastronomia – 46
- działalność finansowa i ubezpieczenia – 72
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 98

Wśród firm zdecydowanie dominują firmy zajmujące się (zgodnie z PKD) handlem, naprawami - tj. 44,3% wszystkich podmiotów gospodarczych. Istotną rolę odgrywają także budownictwo (9,5%), transport i gospodarka magazynowa (8,6%) przetwórstwo przemysłowe (6,6%).

Analizując gospodarkę miasta można wymienić następujące problemy:

- brak dużych inwestycji skutkujących tworzeniem nowych miejsc pracy,
- bariery finansowe dla rozwoju małych średnich przedsiębiorstw,
- rozwój placówek handlu detalicznego, głównie hurtowego, wypełniającego niewykorzystane powierzchnie przemysłu i handlu,
- odpływ ludzi młodych i wykształconych z terenu miasta, wzrastający udział długotrwale bezrobotnych.

Wzmocnienie i rozwój sektora przedsiębiorczości winno następować poprzez:

- stworzenie lepszych warunków otoczenia prawnego i instytucjonalnego, sprzyjających powstawaniu i rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw,

- wspomaganie tworzenia nowych podmiotów gospodarki
- innowacyjność firm i ułatwianie im dostępu do nowych technologii w ramach regionalnego systemu innowacji
- ułatwianie dostępu przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania.

2.3.4. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe wg danych statystycznych wynoszą 6691 mieszkań i posiadająca 25 tysięcy izb. Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 63,5m². Stan zasobów daje wskaźnik 23,2 m² powierzchni użytkowej na osobę, pod względem zagęszczenia na jedno mieszkanie przypada 2,74 osób.

Miasto na swoim terenie posiada wszystkie rodzaje zabudowy mieszkaniowej: wielorodzinną, jednorodzinną i zagrodową. W strukturze własności zasobów mieszkaniowych dominuje własność osób fizycznych ponad 50%, zasoby spółdzielni mieszkaniowych stanowią - 38%, mieszkania komunalne stanowią 10%. Rozwój budownictwa mieszkaniowego uwidacznia się głównie w jednej z form tj. budownictwa jednorodzinnego. Zasadniczej zmianie ulega stan zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, co przejawia się wymianą zdegradowanej substancji oraz zabudową nowych terenów. Zabudowa zagrodowa ma charakter zanikający, systematycznie przekształca się w zabudowę jednorodziną.

Budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne w szczególności budownictwo spółdzielni mieszkaniowych przewidziane dla szerokich grup społeczeństwa znajduje się w regresie. Brak dotowania budownictwa mieszkaniowego (brak instrumentów wsparcia polityki mieszkaniowej ze strony państwa w szczególności dla realizacji potrzeb mieszkaniowych grup słabo i średnio zarabiających). Nie występuje forma Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Liczba mieszkań oddanych do użytku sukcesywnie się zwiększa /w 2000 r. - 13 mieszkań; w 2010 r. - 54 mieszkania/. Dynamika rozwoju dotyczy głównie indywidualnego budownictwa mieszkaniowego osób fizycznych.

Miasto posiada stosunkowo bogaty zasób mieszkaniowy, dobrze wyposażony technicznie w zakresie instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, jedynie niższy stopień gazyfikacji. Niemniej miasto wykazało wysoką dynamikę przyrostu sieci gazowej - od 2000 r. do końca 2010 wybudowano 21,6 km.

Ograniczenia:

- brak korzystnych kredytów budowlanych,
- struktura własnościowa z małym udziałem własności komunalnej, utrudniająca pozyskanie gruntów na cele budownictwa zbiorowego,
- bariera społeczna w postaci niskich dochodów ludności.

Szans poprawy warunków mieszkaniowych należy upatrywać:

- w ochronie istniejących zasobów mieszkaniowych przed dekapitalizacją,
- we wsparciu i realizacji budownictwa czynszowego przez samorzady i inne instytucje,
- w zmianie form kredytowania i finansowania budownictwa mieszkaniowego,
- w zwiększeniu wyposażenia w podstawowe urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, gaz).

2.4. Komunikacja

Hrubieszów jest miastem przygranicznym położonym peryferyjnie względem układu sieci dróg krajowych ruchu samochodowego jak i kolejowego. Położony jest bezpośrednio w bliskości rzeki granicznej Bugu /1,5 km/, który stanowi granicę z Republiką Ukrainy i na terenie powiatu hrubieszowskiego znajduje się ważne przejście graniczne dla ruchu samochodowego w Zosinie i kolejowego w Gródku. Miasto posiada trzy podstawowe kierunki powiązań zewnętrznych z regionem i krajem tj. Zamość, Chełm i Krasnystaw. Na kierunku zamojskim jest to powiązanie drogowe i kolejowe.

2.4.1. Komunikacja drogowa

Droga krajowa nr 74

W obszarze miasta ciąg drogi krajowej nr 74 przebiega ulicami: Zamojską (od granicy miasta do wysokości ul. Basaja), Basaja, Kolejową (od ul. Basaja do Ronda St. Żółkiewskiego), Wyzwolenia, o łącznej długości 5,179 km. Obecnie realizowana jest obwodnica miasta w ciągu drogi krajowej w kierunkach Zosin – Zamość. Po oddaniu obwodnicy do użytkowania odcinek drogi krajowej, który zostanie zastąpiony przebiegiem obwodnicy miasta Hrubieszowa, będzie pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczony do kategorii drogi gminnej.

Droga wojewódzka nr 844

Z obszarem regionu łączy Hrubieszów droga wojewódzka nr 844 relacji Chełm-Hrubieszów – Witków – Dołhobyczów – granica państwa. Droga w klasie G (główna). W granicach miasta Hrubieszowa przebiega ulicami: Chełmską, Żeromskiego, Kilińskiego, 3-go Maja, St. Staszica, Zamojską (na odcinku od ul. Piłsudskiego do wysokości ul. Basaja i włączenia w drogę krajową nr 74), Łany, o łącznej długości 8,80 km.

Obecnie opracowywane jest studium techniczno – ekonomiczno, środowiskowe budowy północnej obwodnicy Hrubieszowa w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 844.

Drogi powiatowe

Z terenem powiatu i bliskiego regionu łączą miasto drogi powiatowe na kierunkach:
Grabowiec – Skierbieszów KP 3230 L w klasie G (główna) – ul. Grabowiecka,
Dziekanów – Szpikołusy KP 3407 L w klasie Z (zbiorcza) – ul. Dziekanowska,
Teptiaków KP 3412 L w klasie Z (zbiorcza) – ul. Dwernickiego,
Cichobórz – Dołhobyczów KP 3430 L w klasie Z (zbiorcza) – ul. Kolejowa
Gródek KP 3431 L w klasie L (lokalna) – ul. Gródecka
Kryłów – Dołhobyczów – granica państwa KP 3432 L w klasie G (główna) – ul. Nowa
Nowosiółki KP 3469 L w klasie L (lokalna) – ul. Lipice
Brodzica – Obrowiec KP 3413 L w klasie L (lokalna)

Pozostałe drogi powiatowe w obszarze miasta to:

- KP 3454 L - ul. Antonówka	- KP 3455 L - ul. Bartłomieja
- KP 3457 L - ul. Batalionów Chłopskich	- KP 3458 L - ul. Ciesielczuka
- KP 3459 L - ul. Listopadowa	- KP 3460 L - ul. Działkowa
- KP 3461 L - ul. Gęsia	- KP 3462 L - ul. Grotthusów
- KP 3463 L - ul. Grunwaldzka	- KP 3464 L - ul. Władysława Jagiełły
- KP 3465 L - ul. Konopnickiej	- KP 3466 L - ul. Kmdr. Krawczyka
- KP 3467 L - ul. Królowej Jadwigi	- KP 3468 L - ul. Górna
- KP 3469 L - ul. Lipice	- KP 3470 L - ul. Ludna
- KP 3471 L - ul. Matejki	- KP 3472 L - ul. Michałówka
- KP 3473 L - ul. Adama Mickiewicza	- KP 3474 L - ul. Narutowicza
- KP 3475 L - ul. Podzamcze	- KP 3476 L - ul. Polna
- KP 3477 L - ul. Prosta	- KP 3478 L - ul. Bolesława Prusa
- KP 3479 L - ul. 27 Wołyńskiej Dywizji	- KP 3481 L - ul. mjr. H. Dobrzańskiego
Piechoty AK	„Hubala”
- KP 3480 L - ul. Szewska	- KP 3483 L - ul. Teresówka
- KP 3482 L - ul. Targowa	- KP 3485 L - ul. Wesoła
- KP 3484 L - ul. Uchańska	
- KP 3486 L - ul. Wspólna	
- KP 3487 L - ul. Józefa Piłsudskiego (od ul. Staszica do ul. Wyzwolenia)	
- KP 3479 L - ul. Pogodna	

Drogi gminne

Lp.	Numer ewidencyjny drogi	Nazwa drogi, ulicy	Długość drogi w mb	Klasa ulicy
1.	111164 L	Chmielna	653	D
2.	111165 L	Czerwonego Krzyża	261	L
3.	111166 L	Długosza	204	D
4.	111167 L	Dworcowa	255	L
5.	111168 L	Jatkowa	142	D
6.	111169 L	Kopernika	360	D
7.	111170 L	Kościuszki	355	D
8.	111171 L	Krucza	854	D
9.	111172 L	Leśmiana	450	D
10.	111173 L	Litewska	203	D
11.	111174 L	Łazienna	86	D
12.	111175 L	Łąkowa	250	D
13.	111176 L	Nowe Osiedle	748	D
14.	111177 L	Ogrodowa	654	D
15.	111178 L	Partyzantów	620	L
16.	111179 L	Plac Staszica	232	D
17.	111180 L	Plac Wolności	230	L
18.	111181 L	Przemysłowa	550	D
19.	111182 L	Rynek	196	D
20.	111183 L	Słowackiego	222	D
21.	111184 L	Sobieskiego	340	D
22.	111185 L	Sokalska	451	D
23.	111186 L	Szeroka	156	L
24.	111187 L	Unii Horodelskiej	524	D
25.	111188 L	Reja	391	L
26.	111189 L	Stanisława Wyspiańskiego	175	L
27.	111190 L	Kochanowskiego	270	L
28.	111191 L	Króla Zygmunta Augusta	440	D
29.	111192 L	Jodłowa	405	D
30.	111193 L	Topolowa	234	D

31.	111194 L	Klonowa	612	D
32.	111195 L	Lipowa	781	L
33.	111196 L	Świerkowa	653	L
34.	111197 L	Wodna	303	D
35.	111198 L	Ceglana	774	D
36.	111199 L	Berka Joselewicza	80	D
37.	111200 L	Rubinowa	965	D
38.	111201 L	Parking przy Narutowicza	30	L
39.	111416 L	Różana	422	Z
40.	111413 L	Fiołkowa	115	L
41.	111415 L	Konwaliowa	50	L
42.	111414 L	Makowa	115	L
43.	111417 L	Pobereżańska	160	L

Łączna długość 15.971 mb.

Drogi wewnętrzne, ciągi piesze

Lp.	Nazwa drogi (ulicy) - ciągu pieszego	Długość ć w mb	Lp.	Nazwa drogi (ulicy) - ciągu pieszego	Długość w mb
1.	Cicha	140	16.	droga do wsi Gródek	2100
2.	Kościelna	167	17.	boczna od Kolejowej	1520
3.	Kręta	70	18.	boczna od Kruczej	83
4.	Krótką	48	19.	boczna od Nowej	300
5.	Gen. Sikorskiego	1 200	20.	doga od Ceglanej do rzeki Huczwy	40
6.	Słoneczna	170			
7.	Armii Krajowej	520	21.	boczna od Kolejowej do wsi Kozodawy	1440
8.	E. Orzeszkowej	700			
9.	Brzozowa	190	22.	Ceglana – Wyzwolenia	100
10.	Wiśniowa	245	23.	boczna od działki nr 58	55
11.	J. Krasickiego	211	24.	droga od drogi woj. 844 przy CPN w Czerniczynie	1280
12.	Dębowa	760			
13.	Parking ul. Nowa	90	25.	droga do działki nr 796	902
14.	Diamentowa	960	26.	droga przy Teresówce	517
15.	Tęczowa	310	27.	boczna przy Teresówce	330

28.	Bursztynowa	860	64.	od Bocznej do Zamojskiej	87
29.	boczna Wodnej	55	65.	boczna od Basaja	76
30.	boczna Partyzantów	85	66.	droga wzdłuż torów	945
31.	boczna 3-go Maja	150	67.	droga od działki nr 1372	42
32.	dojazd do garaży ul. Ciesielczuka	50	68.	droga przy PICP	240
			69.	droga od działki nr 1514	304
33.	boczna Staszica	35	70.	droga od Uchańskiej	508
34.	boczna Kruczej	75	71.	droga na działce nr 1534	682
35.	Piłsudskiego - Krucza	30	72.	boczna od Uchańskiej	724
36.	Polna - Leśmiana	100	73.	droga od Chełmskiej przy poligonie	492
37.	boczna od drogi woj. dojazd do CPN Czerniczyn	380		74.	droga na działce nr 1518
			75.	droga na działce nr 1519	280
38.	boczna Listopadowej	104	76.	droga na działce nr 1520	1530
39.	boczna Listopadowej do garaży	182	77.	Żeromskiego - Uchańska	774
			78.	Żeromskiego - Chmielna	714
40.	boczna Żeromskiego do targowiska	190	79.	droga od Grabowieckiej za Leśnictwem Hrub.	1316
41.	boczna Partyzantów	311	80.	boczna od Uchańskiej	664
42.	boczna Żeromskiego do garaży	300	81.	droga na działce nr 1531	736
			82.	boczna od ul. Lipice	1132
43.	boczna Partyzantów do bud. 34a	32	83.	droga na działce nr 1535	516
			84.	droga na działce nr 1537	1182
44.	Wyzwolenia – Gródecka	210	85.	droga na działce nr 1538	684
			86.	droga na działce nr 1539	830
45.	boczna Prostej	45	87.	droga na działce nr 1540	420
46.	boczna Czerwonego Krzyża	48	88.	droga na działce nr 1541	650
			89.	boczna od ul. Lipice	364
47.	Podzamcze 3-go Maja	42	90.	droga na działce nr 1575	88
48.	Piłsudskiego Podzamcze	50	91.	droga do wsi Wolica	1128
			92.	droga przy lesie Nadleśnictwo Strzelce	430
49.	boczna Partyzantów do rzeki Huczwy	50		93.	droga na działce nr 1701
50.	boczna Zamojskiej	220	94.	droga na działce nr 1750	46
51.	boczna Partyzantów	100	95.	droga na działce nr 1752	36
52.	dojazd do mostu na Brodzicy	275	96.	boczna Klonowej	28
			97.	droga na działce nr 1754	28
53.	boczna Nowe Osiedle	410	98.	boczna od Dębowej	78
54.	boczna Basaja	170	99.	boczna Klonowej w lewo	86
55.	boczna Kolejowej	120	100.	boczna Dębowej	96
56.	boczna Uchańskiej	670	101.	droga na działce nr 1761	82
57.	boczna Grabowieckiej	320	102.	droga na działce nr 1762	82
58.	boczna Grabowieckiej do P.Z.D	212	103.	przedłużenie Topolowej	20
			104.	droga na działce nr 1772	1064
59.	boczna Nowej	120	105.	droga przy torach	960
60.	Nowa - Gródecka	350	106.	boczna Świerkowej	14
61.	boczna Wyzwolenia	170	107.	droga przy torach	460
62.	d. budynki nr 44 i 46 ul. Gródecka	30	108.	droga przy torach	472
			109.	droga przy torach	88
63.	boczna Reja	133	110.	droga na działce nr 1782	560

111.	boczna Kochanowskiego	120	119.	droga na działce nr 1783	156
			120.	boczna ul. Nowej	200
112.	boczna Króla Zygmunta	160	121.	droga na przedłużeniu ul. Bartłomieja	42
113.	boczna Nowej	100	122.	droga na działce nr 2657	200
114.	boczna od drogi woj. 844 do wsi Czerniczyn	580	123.	droga na działce nr 2832/3	63
115.	droga do ul. Kolejowej	1500	124.	przedłużenie Grunwaldzkiej	100
116.	boczna od drogi woj. 844 w prawo	230	125.	droga na działce nr 2832/9	64
117.	droga za LHS	1400	126.	droga na działce nr 2836/3	48
118.	droga nad rzeką Huczwą	104	127.	droga na działce nr 2906	875
			128.	boczna Michałówki	369
			129.	droga na działce nr 2936	236
RAZEM					38 234

Komunikacja piesza

W obszarze Śródmieścia znajdują się przejścia piesze pomiędzy terenami zabudowy mieszkaniowej a centrum usługowym. Kilka z nich przekracza kładkami kanał Huczwy jak również samą rzekę skracając dojście do osiedli mieszkaniowych takich jak osiedle Jagiellońskie czy Podzamcze.

- kładki dla pieszych:

- Piłsudskiego – Krucza,
- Krucza – ogrody działkowe,
- Ceglana – Osiedle Jagiellońskie,
- Wodna – Rubinowa,
- Podzamcze – 3-go Maja,
- Działkowa – Śluza.

Komunikacja miejska, zaplecze

Terenami dróg i ulic miejskich zarządzają i administrują: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Lublinie - droga krajowa Nr 74, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie - droga wojewódzka Nr 844, Powiatowy Zarząd Dróg w Hrubieszowie - drogi powiatowe, Miejska Służba Drogowa – drogi gminne, drogi wewnętrzne, ciągi i przejścia piesze. Powiatowy Zarząd Dróg posiada bazę administracyjną i usługową z zapleczem remontowym i magazynowym przy ulicy Grabowieckiej w Hrubieszowie, natomiast Miejska Służba Drogowa posiada swoje zaplecze administracyjne i gospodarcze na bazie przy ulicy Ciesielczuka. Hrubieszów nie posiada zorganizowanej formy przewozów pasażerskich wewnątrzmijskich. Posiada natomiast rozbudowaną komunikację pasażerską samochodową, funkcjonującą na bazie spółki dawnego przedsiębiorstwa państwowego P.K.S. obsługującą przewozy regionalne i krajowe, oraz szereg przewoźników prywatnych obsługujących bliższe i dalsze połączenia regionalne. Połączenia te są o tyle ważne dla mieszkańców, ponieważ miasto od kilku lat nie posiada pasażerskich połączeń kolejowych z krajem, od których przewoźnik PKP odstąpił. Połączenia pasażerskie realizowane są z dworca PKS przy ulicy Nowej oraz przystanku dla tzw. „busów” - małych i średnich jednostek przewozowych. Przystanek położony jest dogodnie na obrzeżu miejskiego centrum przy ulicy Piłsudskiego. Przy ulicy Nowej znajduje się oprócz dworca pasażerskiego baza obsługi i zaplecze socjalne, remontowe i paliwowe dawnego przedsiębiorstwa P.K.S.

2.4.2. Tereny urządzeń transportu drogowego - stacje paliw, parkingi, zespoły garaży.

Na terenie miasta znajduje się szereg stacji dystrybucji paliw płynnych - składowych i związana jest z podmiotami gospodarczymi prowadzącymi na nich działalność gospodarczą. Większe stacje paliw to: położona przy wyjeździe do Chełma stacja przy ulicy Chełmskiej oraz w kierunku przejścia granicznego w Zosinie stacja przy ulicy Wyzwolenia. Na terenie przemysłowo - składowym przy ulicy Wyzwolenia znajduje się baza i rozlewnia paliw płynnych i gazowych Terminal Gazu Płynnego - Orlen Gaz spółka z o.o. z infrastrukturą składającą się z magazynów, urządzeń dystrybucji paliw oraz bocznica kolejową. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r Prawo ochrony środowiska obiekt został zaliczony do zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zatwierdzony przez Lubelskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP raport o bezpieczeństwie określa prognozowane zasięgi oddziaływania w przypadku zaistnienia zdarzenia o największych skutkach:

- fali nadciśnienia 5 kPa - 810,0m
- promieniowania cieplnego dla 4 kW/m² - 445,0m
- odłamkowania - 550,0m

Większe zespoły miejsc parkingowych i zespołów garaży to: w rejonie śródmieścia i stadionu sportowego HOSiR przy ulicy Ciesielczuka parking i zespół garaży, zespoły parkingów i garaży na osiedlu Dwernickiego przy jednostce wojskowej, zespoły garaży przy osiedlach mieszkalnictwa wielorodzinnego przy ulicy Polnej, Listopadowej, Nowej, Narutowicza oraz parkingi przy ulicach Zamojskiej i Wyzwolenia.

2.4.3. Komunikacja kolejowa

Tereny związane z komunikacją kolejową odgrywają istotną rolę w strukturze przestrzennej obszaru miasta. Zajmują znaczne powierzchnie terenu od strony południowo wschodniej stanowią barierę dla rozwoju przestrzennego, pomimo tego że w czterech miejscach przekracza je układ drogowy. Trzy kierunki to drogi lokalne do Gródka, Kryłowa i Cichobórza oraz jeden regionalny, drogi wojewódzkiej nr 844 do Dołhobyczowa i granicy państwa. Tereny komunikacji kolejowej stanowią dwie stacje: Hrubieszów Osobowy i Hrubieszów Towarowy. Przez Hrubieszów przebiega linia kolei szerokotorowej (LHS) granica państwa - Sławków Płd. Tereny kolejowe mają wyprowadzoną bocznice w kierunku dzielnicy przemysłowej przy ulicy Wyzwolenia, obecnie w większości teren poprzemysłowy.

Tereny kolejowe stacji Hrubieszów Towarowy posiadają rozbudowaną infrastrukturę obsługi ruchu kolejowego normalno i szerokotorowego w postaci licznych obiektów budowlanych o różnym przeznaczeniu. Tereny kolejowe posiadają w większości status terenów zamkniętych, pozostałe to tereny kolejowe otwarte.

Hrubieszów obecnie nie komunikacji pasażerskiej kolejowej.

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Zaopatrzenie w wodę

System zaopatrzenia w wodę miasta i podmiotów gospodarczych opiera się na komunalnym ujęciu wody oraz stacji wodociągowej, wykonanej w latach siedemdziesiąt, którego użytkownikiem jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie. Eksploatacją wodociągu komunalnego, w skład którego wchodzi w/w obiekty oraz miejskie sieci wodociągowe zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Wodociąg komunalny zaopatruje w wodę gospodarczą, komunalną i pożarową znaczne obszary miasta.

Teren ujęcia wody oraz stacja wodociągowa zlokalizowane są przy ul. Teresówka.

Ponadto miasto Hrubieszów posiada 14 lokalnych studni głębinowych nie włączonych w układ wodociągu komunalnego. Studnie głębinowe wykorzystywane są na potrzeby określonych odbiorców.

Są to:

- ujęcie wody przy ul. 3-go Maja

- studnie głębinowe przy Placu Staszica oraz przy ul. Polnej
- 2 studnie głębinowe na terenie dawnego zakładu HAKON, obecnie pracujące na potrzeby Zakładu Energetyki Ciepłej
- studnia głębinowa przy ul. Grabowieckiej
- studnia przy ul. Uchańskiej
- studnia głębinowa na terenie Jednostki Wojskowej
- studnia głębinowa przy ul. Nowej
- studnia głębinowa przy ul. Kolejowej
- studnia głębinowa przy ul. Żeromskiego
- ujęcie wody przy Szpitalu Miejskim, jako zabezpieczenie awaryjne, zaopatrzenie w wodę Szpitala odbywa się z sieci miejskiej
- ujęcie wody w Zakładzie Karnym pracujące jako awaryjne, woda na potrzeby gospodarczo - socjalne pobierana jest z sieci miejskiej
- studnia głębinowa na terenie Miejskiej Oczyszczalni pracująca dla jej potrzeb
- studnia głębinowa Spółdzielni Mleczarskiej o zatwierdzonych zasobach kat., „B” $Q = 45\text{m}^3/\text{h}$ jest w posiadaniu PGKiM Hrubieszów do wykorzystania w układzie wodociągu komunalnego.

W obrębie miasta stwierdza się występowanie dwóch poziomów wodonośnych: czwartorzędowego, kredowego. Z warstwy czwartorzędowej korzystają tylko odbiorcy indywidualni za pomocą studzien kopanych.

Zasadniczą warstwą wodonośną ujęcia komunalnego są utwory kredowe.

Ujęcie położone w tzw. I strefie terenów terasu nad zalewowego rzeki Huczwy składa się z 5 szt. studni głębinowych posiadających strefy ochrony bezpośredniej. Z uwagi na występowanie warstwy izolacyjnej między poszczególnymi poziomami wodonośnymi nie ma potrzeby ustalenia strefy ochrony pośredniej ujęcia wody.

Zatwierdzona strefa ochrony zasobów wód dla komunalnego ujęcia wody miasta Hrubieszowa wynosi łącznie $F = 87,74$ ha.

- Zatwierdzone zasoby wody w kategorii „B” wynoszą: $Q = 220\text{m}^3/\text{h}$
- Zatwierdzone w kat., „C” całkowite zasoby terenu ujęcia wynoszą: $Q_c = 495\text{m}^3/\text{h}$

Miejska stacja wodociągowa zlokalizowana jest przy ul. Teresówka na terenie Komunalnego Ujęcia Wody. Woda ze wszystkich studni na terenie ujęcia jakościowo jest podobna i w zasadzie odpowiada warunkom stawianym dla wód pitnych.

Schemat technologiczny stacji wodociągowej jest następujący:

Woda ze studni głębinowych podawana jest na 4 odżelaziacze zamknięte, znajdujące się w budynku stacji wodociągowej. Woda uzdatniona jest w zbiorniku wody czystej $V = 2 \times 500\text{m}^3$ z komorą zasuw, skąd pompami II° za pośrednictwem 2 hydroforów podawana jest do sieci miejskiej. Okresowo woda poddawana jest procesowi dezynfekcji za pomocą 3 chloratorów C-51 na podchloryn sodu.

Woda po płukaniu filtrów (odżelaziaczy) zawierająca znaczne ilości zawiesiny odprowadzana jest do zbiornika wód popłucznych (odstojnika) pój. $V = 30\text{m}^3$. Osady żelaziste składowane są na poletkach osadowych. Wody nadosadowe (czyste) odprowadzone są przelewami do kanalizacji sanitarnej. W skład układu technologicznego stacji wodociągowej wchodzi rurociągi technologiczne wewnętrzne i zewnętrzne łączące ujęcie wody. ZUW oraz sieć miejską. Rurociągi tłoczne wody czystej ze stacji wodociągowej do miasta 0 500, 0 300 zapewniają dwustronne zasilenie w wodę sieci wodociągowej m. Hrubieszów.

Teren stacji wodociągowej jest ogrodzony, posiada wewnętrzne drogi związane z eksploatacją oraz zielenią izolacyjną.

Pozwolenie na eksploatację ujęcia wody pozwala na jej pobór w ilości: $Q = 4380\text{m}^3/\text{d}$.

Z wodociągu komunalnego obecnie korzysta 92,6% mieszkańców. Zużycie wody ogółem dla celów gospodarstw domowych wynosi - $731,5\text{dam}^3/\text{rok}$.

Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi $38,2\text{m}^3$ w skali roku.

Miasto Hrubieszów posiada dobrze rozwinięty układ komunalnej sieci wodociągowej zaopatrującej w wodę znaczne obszary miasta. Istniejąca miejska sieć wodociągowa posiada średnice od 0 80 do 0 300 i jest wykonana z różnorodnych materiałów jak: żel, PCV, AC, PE.

Przy widocznych tendencjach zmniejszania się jednostkowych wskaźników zapotrzebowania wody na cele bytowe - gospodarcze, komunalne i przemysłowe wynikające z urynkowania cen wody, zmian struktury przemysłu, można stwierdzić, że zarówno Miejskie Ujęcie wody jak też główne uliczne sieci wodociągowe posiadają znaczne rezerwy przepustowości, mogące obsłużyć dużo większą liczbę odbiorców od obecnie korzystających.

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej wynosi 50,8 km. Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 2548 szt.

Brak jest uzbrojenia w sieć wodociągową w ulicach: Ogrodowa, Bursztynowa, Diamentowa, Dziekanowska, Uchańska, Dworcowa, Działkowa, Konwaliowa, Storczykowa, Tulipanowa.

Wodociągi w mieście Hrubieszów

Lp.	Lokalizacja	Charakterystyka
1.	Hala pomp – komora zasuw	żel. Ø 300
2.	komora zasuw ul. Zamojska	żel Ø 500
3.	ul. Zamojska do skrz. z ul. Teresówka do ul. Piłsudskiego skrzyżowanie z ul. Mickiewicza –Ludna	azb. cem. Ø 300
4.	ul. Piłsudskiego do skrz. ul. Mickiewicza – Ludna do ul. Kolejowej	AC Ø 250
5.	ul. Gródecka od skrzyż. z ul. Kolejową do przedszkola przy ul. Gródeckiej	żel. Ø 250
6.	od ul. Gródeckiej do przedszkola do pana Moćki	PCV Ø 250 PCV Ø150
7.	od ul. Gródeckiej do ul. Wyzwolenia	żel 0 250
8.	od ul. Wyzwolenia do rzeki Huczwy	PCV 01 50
9.	od rzeki Huczwa do os. Jagiellońskiego	PCV 01 50
10.	ul. Grunwaldzka do ul. Dwernickiego	żel Ø 150
11.	ul. Dwernickiego do ul. Żeromskiego	PCV 200 żel. 0 200
12.	ul. Bartłomieja do ul. Dwernickiego przez ul. Jagiełły	żel. Ø 150
13.	ul. Dwernickiego do ul. Grotthusów	PCV 200
14.	ul. Grabowiecka od ul. Grotthusów do ul. Batalionów Chłopskich	PCV 1 50
15.	ul. Nowe Osiedle	PCV 1 00
16.	ul. Przemysłowa	PCV 100
17.	ul. Żeromskiego do CPN	PCV 200
18.	ul. Chmielna	PCV 80
19.	ul. Żeromskiego od skrzyż z ul. Dwernickiego do ul. Wesołej	PCV 200
20.	ul. Wesoła	PCV 1 00 PCV 080
21.	ul. Grotthusów	PCV 200
22.	ul. Batalionów Chłopskich od ul. Grabowieckiej do ul. Konopnickiej	PCV 150 PCV 200
23.	ul. Grabowiecka od ul. Batalionów Chłopskich do pompowni do wsi Grabowiec	PCV 0150
24.	od pompowni do komory wodomierzowej wsi Obrowiec	PCV 01 50
25.	ul. Lipice	PCV 100 i 080
26.	ul. Osiedle Lipice	PCV 80
27.	ul. Słowackiego	PCV 0 i 080

28.	ul. Rubinowa	PCV 0 80
29.	przejście od ul. Piłsudskiego do 3-go Maja	žel. 0 300
30.	ul. Podzamcze	žel 0 100
31.	ul. Czerwonego Krzyża	žel. 0 100
32.	ul. Ludna od ul. Piłsudskiego do ul. Targowej	žel. 0 200
33.	ul. Targowa do ul. Kruczej	žel. 0 100
34.	ul. Krucza	azb. cem. 0 100
35.	ul. Mickiewicza od ul. Piłsudskiego do ul. Polnej	AC 0150
36.	ul. Polna od ul. zamojskiej do ul. Kolejowej	AC 0100
37.	ul. Basaja od ul. Zamojskiej do ul. Kolejowej	žel. 0 300 PCV 300
38.	ul. Listopadowa od ul. Mickiewicza do ul. Kolejowej	AC 0100
39.	osiedle Polna połączenie ul. Listopadowej z ul. Polną	žel. 0 100
40.	os. HSM połączenie od ul. Listopadowej do ul. Piłsudskiego	PCV 01 00
41.	ul. 3-go Maja do ul. Ciesielczuka od ul. B.Prusa	AC 0 300
42.	ul. Ciesielczuka do ul. Konopnickiej	žel. 0 300
43.	ul. Konopnickiej do ul. Batalionów Chłopskich	žel. 0 300
44.	ul. Batalionów Chłopskich do rzeki	žel. 0 300
45.	drugostronne zasilanie od ul. Batalion. Chłopskich do lasu	PE 0 300
46.	drugostronne zasilanie przez las	PCV 0 300
47.	ul. Łany	PCV 0300 PCV 001
48.	ul. B. Prusa od ul. 3-go Maja do ul. Narutowicza	žel. 0 100
49.	ul. B. Prusa od ul. Narutowicza do ul. Partyzantów	PCV 0 200
50.	ul. Partyzantów od ul. Kilińskiego do ul. Targowej	PCV 0 200
51.	ul. Kilińskiego od ul. Ciesielczuka – 3-go Maja do ul. Partyzantów	PCV 0 200
52.	ul. Targowa od ul. Partyzantów do ul. Ludnej	žel. 0 200
53.	ul. Plac Staszica i ul. Rynek	žel. 0 100
54.	ul. Hubala od ul. Narutowicza do ul. Górnej	PCV 0100 i PCV 080
55.	ul. Górna od ul. Hubala do ul. Kilińskiego	žel. 1 00 i PCV 100
56.	ul. Królowej Jadwigi i Kmdr Krawczuka	PCV 0 100
57.	ul. Szewska	PCV 0 100
58.	ul. Wyzwolenia od ul. Ceglanej do masarni	PCV 1 50 i PCV 100
59.	od ul. Zamojskiej do końca ul. Michałówka	PCV 0100 i 080

2.5.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych

Miasto Hrubieszów posiada przyjęty przed laty rozdzielczy system kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Miasto posiada dość dobrze rozbudowany system kanalizacji sanitarnej.

Wybudowanych jest 48,6 km sieci.

Miejski system kanalizacji sanitarnej jest jedynie częściowo zrealizowany, korzysta z niego 80,3% ludności miasta Hrubieszów.

Z osiedli nie posiadających kanalizacji ścieki odwożone są do oczyszczalni beczkowozami. Ilość dowożonych ścieków wynosi 35-100 m³/d., śr. 64 m³/d.

Odbiorcą miejskich ścieków jest Oczyszczalnia Komunalna przy ul. Gródeckiej.

Oczyszczalnia ścieków została zbudowana końcem lat 70-tych. Obiekt został zmodernizowany w latach 2004 - 2006. Po modernizacji jest to oczyszczalnia biologiczno - mechaniczna z usuwaniem miogenów.

Zlokalizowana jest na terenie miasta Hrubieszowa od strony wschodniej w sąsiedztwie granicy z Ukrainą tj. 2 km od niej, przebiegającą wzdłuż rzeki Bug. Od strony oczyszczalni znajduje się rzeka Huczwa – odbiornik ścieków oczyszczonych. Powierzchnia oczyszczalni wynosi 3,7 ha.

Obsługiwana liczba mieszkańców to $RLM = 23\ 367$

Przepływ według projektu :

Przepływ średni dobowy $Osr..d = 3300\ m^3/d$

Przepływ max dobowy $Q_{dmax} = 4400\ m^3/d$.

Oczyszczalnia ścieków składa się z podstawowych elementów oraz urządzeń na które składają się:

Część mechaniczna wstępna :

- budynek krat
- pompownia ścieków surowych
- piaskownik pionowy
- osadnik wstępny
- stacja zlewca ścieków dowożonych

Część biologiczna :

- komory defosfatacji i denitryfikacji
- komory nitryfikacji
- osadnik wtórny typu Dorr $\varnothing 24\ m$
- pompownia osadu recykulowanego
- komory pomiarowe osadu nadmiernego i recykulowanego
- stacja dmuchaw
- stacja dozowania PIX-u
- zwężka pomiarowa
- wylot ścieków oczyszczonych

W zmodernizowanej oczyszczalni w roku 2012 zainstalowano najnowocześniejsze w Polsce urządzenie do elektroosmotycznego odwadniania osadów ściekowych. Uzyskana w ten sposób biomasa może służyć w rolnictwie w ciepłowniach jako biopaliwo.

Miejski system kanalizacji jest tylko częściowo zrealizowany. Sieć kanalizacyjna nie pokrywa zasięgiem wszystkich odbiorców. Największy procent skanalizowania posiadają tereny śródmiejskie. Ze względu na urozmaiconą konfigurację terenu, głębokość kanałów jest bardzo zróżnicowana. Ścieki zebrane z miasta doprowadzane są systemem grawitacyjno-pompowym do oczyszczalni miejskiej. Istniejące pompownie: przy ul. Ludnej, Kruczej, os. Jagiellońskie, os. Antonówka współpracują z poszczególnymi zlewniami kolektorów. Średnice kanałów są od: $D = 0,20$ do $D = 0,50$. Przeważającym materiałem jest kamionka. Kanały są realizowane w oparciu o wycinkowe opracowania projektowe poszczególnych zadań inwestycyjnych. Wyplątanie końcówek kanałów w niektórych częściach miasta uniemożliwia w przyszłości włączenie grawitacyjne terenów leżących w zlewni istniejących kanałów. Zestawienie kanalizacji sanitarnej pokazano w tabeli nr 2.

Kanalizacja sanitarna miasta Hrubieszowa

Lp.	Lokalizacja	Parametry
1.	od oczyszczalni do piaskownika	kam. 0 600
2.	od piaskownika do skrzyżowania z ul. Nową	kam. 0 500
3.	od ul. Gródeckiej do przepompowni przy ul. Ludnej	żel
4.	od ul. Gródeckiej do rzeki Huczwa przez ul. Ceglana	0500
5.	od ul. ceglanej do przepomp. os. Jagiellońskie tłocz.	
6.	od przepompowni os. Jagiellońskie ul. Grunwaldzką do Matejki i Królowej Jadwigi	kam. 0 500
7.	od ul. Dwernickiego do skrzyżow. z ul. Żeromskiego	kam. 0 400
8.	ul. Dwernickiego do ul. Słowackiego od ul. Żeromskiego	
9.	ul. Przemysłowa	PCV 0 200

10.	ul. Piłsudskiego od przepompowni do ul. Zamojskiej	kam. 0400
11.	ul. Zamojska od ul. Piłsudskiego do skrzyż. Polna	kam. 0400
12.	ul. Zamojska od skrzyż. Polna do skrzyż. Basaja	kam. 0300
13.	ul. Zamojska od skrzyż. Basaja do os. Zagrodowego	kam.0200
14.	ul. Polna od ul. Zamojskiej do os. Basaja	kam. 0300
15.	ul. Zagrodowa od ul. Zamojskiej	kam. 0250
16.	ul. Piłsudskiego od przepompowni do studni	kam. 0300
17.	przeście przez osiedle od ul. Piłsudskiego do Listopadowej	kam. 0200
18.	osiedle H.S.M. przyłącze	kam.0 150
19.	ul. Listopadowa od ul. Mickiewicza do szkoły podst. Nr 1	kam. 0 200
20.	osiedle H.S.M. bloki nr 13, 14, 15, 16, 17, 18	kam. 0 150
21.	osiedle H.S.M. bloki nr 20, 21, 22, 23, 24, 25, zbiorcze	kam.0 200
22.	osiedle ZGM blok 1-10- zbiorczy	kam. 0 200
23.	ul. Ludna od przepompowni przy ul. Ludnej do Targowej	kam. 0 300
24.	ul. Targowa do ul. Ludnej do Partyzantów	kam. 0 300
25.	ul. Krucza od Ludnej	
26.	ul. Narutowicza od skrzyż. Partyzantów do skrzyżowania ul. Świerczewskiego	kam. 0 300
27.	ul. Narutowicza od skrzyż. Świerczewskiego do Popówki	kam. 0 200
28.	ul. Prosta od ul. Ludnej do Placu Wolności	kam. 0 300
29.	ul. 3-go Maja do Placu Wolności do os. Popówka	kam. 0 300
30.	osiedle Popówka kanał zbiorczy	kam. 0 200
31.	ul. Plac Staszica	kam.0 200
32.	ul. Rynek	kam.0 200
33.	ul. Płk. Samary od Placu Staszica do ul. Prusa	kam. 0 200
34.	ul. Górna	kam. 0 200
35.	ul. Partyzantów od ul. Płk Samary do PKO	kam. 0 200
36.	ul. B. Prusa od ul. Płk Samary do bloków	kam. 0 200
37.	osiedle Jagiellońskie ul. Matejki do ul. Jagiełły	kam.0 200
38.	Os. Jagiellońskie ul. Grunwaldzka od Matejki w kierunku ul. Dwernickiego	kam. 0 200
39.	Os. Jagiellońskie ul. Królowej Jadwigi i Króla Zygmunta od ul. Dwernickiego	kam. 0 200
40.	Os. Jagiellońskie ul. Bartłomiejka	kam.0 200
41.	Os. Jagiellońskie ul. Jagiełły	kam.0 200
42.	Os. Jagiellońskie skrzyż. ul. Grunwaldzkiej i Dwernickiego w kierunku Świerszczowa	kam. 0 200
43.	od ul. Gródeckiej do Zakładu karnego	kam. 0 200
44.	ul. Czerwonego Krzyża	kam. 0 200

W ostatnich latach została zrealizowana sieć kanalizacyjna w ul. Żeromskiego ponad 2 km długości, 0,5 km w ul. Antonówka wraz z przepompownią ścieków. W Śródmieściu ul. Wodna, Kilińskiego, Szewska i Gęsia.

W pełni nie są skanalizowane ulice:

- Bursztynowa, Dębowa, Diamentowa, Dziekanowska, Jodłowa, Klonowa, Lipice, Lipowa, Ogrodowa, Świerkowa, Topolowa, Uchańska, Dworcowa, Działkowa Konwaliowa, Łąkowa, Michałówka, Storzycowa, Tulipanowa.

Na nie skanalizowanych terenach miasta funkcjonują bezodpływowe zbiorniki na ścieki sanitarne oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków (dotyczy budownictwa jednorodzinne).

2.5.3. Gospodarka odpadami

Odpady z miasta Hrubieszowa gromadzone są na miejskim wysypisku odpadów stałych zlokalizowanym w części wschodniej miasta przy ul. Gródeckiej, w pobliżu Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. Obiekt funkcjonuje od października 1994 r. i przewidziany jest na 20 lat eksploatacji. Eksploatacją wysypiska zajmuje się PGKiM - Zakład Składowania Odpadów Stałych z/s przy ul. Gródeckiej. Teren wysypiska obejmuje 5,4 ha powierzchni (ogrodzony siatką stalową). Na wysypisku znajdują się następujące obiekty:

- niecka 2,13 ha o pojemności 258,500 m³,
- ogrodzenie niecki 620 mb o wys. 3,0 m,
- magazyn surowców wtórnych 201,2 m ,
- garaż na spychacz,
- magazyn materiałów pędnych,
- budynek wagi,
- waga samochodowa 201,
- budynek warsztatowy + myjnia z kotłownią + pomieszczenia socjalne 366,7 m²,
- łapacz olejów i smarów,
- brodzik dezynfekcyjny.

Pozostałe tereny to: place, drogi dojazdowe i manewrowe oraz zieleń ochronna.

Składowanie odpadów prowadzone jest metodą poziomą pozwalającą na dokładne ugniecenie odpadów a tym samym maksymalne wykorzystanie chłonności wysypiska. Odpady składowane są cienkimi warstwami na wydzielonych działkach roboczych i ugniatane spychaczem gaśnicowym oraz walcem okołkowanym; po osiągnięciu grubości warstwy rzędu 2 m, przykrywane są warstwą izolacyjną (ziemia) o grubości 15cm. Odpady posypywane są na bieżąco, wapnem chlorowanym. W niecce ustawione są 3 kominy wentylacyjne do odprowadzania gazów z wysypiska oraz chłodzenia odpadów. Niecka wysypiska posiada drenaż, którym odcieki wysypiskowe odprowadzane są poprzez kanał sanitarny do pobliskiej Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. Kontenery dowożące odpady stałe na wysypisko są ważone, prowadzona jest ewidencja ilościowa (m³, kg) i rodzajowa odpadów. Kontenery po opróżnieniu poddawane są myciu i dezynfekcji. Mycie odbywa się na stanowisku mycia wstępnego zlokalizowanym bezpośrednio przy niecce wysypiska, co umożliwia ściekanie wody i resztek odpadów bezpośrednio do niecki. Dezynfekcja odbywa się w budynku myjni, gdzie zarówno kontener jak i pojazd poddawane są dezynfekcji środkiem rozpuszczającym tłuszcze i neutralizującym odory, posiadającym atest PHZ. Pojazdy opuszczające wysypisko przejeżdżają przez brodzik dezynfekcyjny. Na wysypisku prowadzona jest segregacja surowców wtórnych, gdzie odbierany i magazynowany jest plastik, złom, makulatura. Na zlecenie Gminy Miejskiej Hrubieszów każdego roku przeprowadzane są badania monitoringowe oddziaływania składowiska odpadów komunalnych na środowisko.

Od lipca 2013 roku znowelizowaną ustawą z dnia 14 grudnia 2013 r. wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów w miejscu ich powstawania.

Głównym celem znowelizowanej ustawy jest ograniczenie składowania zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów ulegających biodegradacji na składowiskach, zwiększenie udziału odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych (papieru, szkła, tworzyw sztucznych, metali), zmniejszenie ilości dzikich wysypisk oraz procesu palenia śmieci w domowych kotłowniach.

Na terenie miasta Hrubieszów nowy system gospodarowania odpadami obejmie wszystkie nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy. W przypadku nieruchomości niezamieszkałych (firmy, instytucje, podmioty prowadzące działalność gospodarczą), zobowiązane są one gospodarować odpadami na dotychczasowych zasadach, tzn. mają obowiązek zawarcia umowy z podmiotem uprawnionym do ich odbioru i zagospodarowania.

Miejskie wysypisko odpadów stałych w Hrubieszowie jest obiektem posiadającym wieloletnie rezerwy do przyjmowania odpadów komunalnych z miasta.

Średnia miesięczna (przyjmowana na wysypisko) ilość odpadów wynosi - 2855 m³.

Po wprowadzeniu selektywnej zbiórki odpadów ilość deponowanych na składowisku będzie się systematycznie zmniejszała. Będą to przede wszystkim odpady z procesów przetwarzania odpadów

zebranych selektywnie. W PGO dla miasta Hrubieszów oszacowano, że ilość odpadów, z terenu miasta Hrubieszów, deponowanych na składowisku w Hrubieszowie wyniesie w 2010 r. – 4 800 Mg. W 2015 r. zmniejszy się do 3 900 Mg, natomiast w 2020 r. Osiągnie 3 200 Mg. W przypadku powstania ZZO, składowisko w Hrubieszowie, po wypełnieniu się gminnych składowisk komunalnych, będzie przyjmowało docelowo odpady komunalne z terenu całego powiatu hrubieszowskiego. W PGO dla powiatu hrubieszowskiego obliczono, że szacunkowa ilość odpadów komunalnych z terenu powiatu hrubieszowskiego skierowanych do składowania do 2020 r. będzie wynosić 330 100 m³. Docelowa pojemność składowiska, po wybudowaniu nowych kwater, wyniesie 600 000 m³. Nie zapełniona pojemność składowiska w stosunku do pojemności docelowej wynosi 354 000 m³. Jak wynika z analizy, pojemność składowiska komunalnego w Hrubieszowie (po rozbudowie) będzie wystarczająca do przyjęcia odpadów z terenu powiatu do 2020 r.

2.5.4. Zaopatrzenie w ciepło

Występujące potrzeby cieplne w zakresie ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych i usługowych, przygotowania ciepłej wody, wentylacji zaspakajane są poprzez spalanie paliw stałych, gazowych i ciekłych oraz w niewielkim stopniu z wykorzystaniem energii elektrycznej.

Głównym źródłem ciepła zasilającym miasto jest ciepłownia przy ul. Gródeckiej, która w wyniku wybudowania gazociągu łączącego Polskę z Ukrainą jest zasilana gazem ziemnym.

Istniejąca sieć ciepłownicza miejska obejmuje swoim zasięgiem tylko niewielką część terenu miasta. Poza systemem scentralizowanym ciepłowniczym znajdują się w większości tereny osiedli jednorodzinnych oraz tereny dalej położone od centrum miasta.

Z kotłowni ekologicznej opalanej gazem o wydajności $Q = 17,7$ Mwh. zasilane są:

Osiedle „Polna”, Osiedle „Basaja”, Osiedle „Piłsudskiego”, Osiedle „Ludna”, Szkoła Podstawowa Nr 3 i Szpital Miejski oraz bloki mieszkalne przy ul. Gródeckiej.

Zapotrzebowanie mocy cieplnej włączonych i przewidzianych do włączenia odbiorców wynosi: $O = 17,0$ Mwh.

Oprócz kotłowni komunalnych istnieją kotłownie należące do innych podmiotów. Lokalne kotłownie zostały przed kilku, kilkunastu laty przeniesione poza teren tych osiedli, może poza Bursą i SPZOZ. Obecnie niżej wymienione kotłownie są lub będą w najbliższym czasie zasilane gazem ziemnym:

ul. 3 Maja 2 ABC, Jednostka Wojskowa - wszystkie kotłownie, ul. Żeromskiego, kotłownia Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, SPZOZ, Zakład Energetyki Ciepłej - kotłownia ul. Gródecka, Bursa Międzyszkolna ul. Zamojska, Wytwórnia Mas Bitumicznych ul. Nowa, Urząd Gminy Hrubieszów, Powiatowy Inspektorat Sanitarny - nowy budynek, ul. 27 Woł. Dyw. Piechoty AK, ZUS ul. 3 Maja.

Ponadto na terenie miasta istnieje szereg kotłowni o lokalnym znaczeniu zaopatrujące w ciepło poszczególne budynki, zakłady produkcyjne i obiekty użyteczności publicznej. Kotłownie te w ostatnich latach zostały w większości zmodernizowane i spełniają obecnie wymogi norm ochrony środowiska. Rozbudowa sieci gazowej średniego ciśnienia pozwoli na zlikwidowanie kotłowni opalanych paliwem stałym.

2.5.5. Elektroenergetyka

Na terenie miasta zlokalizowane są dwie stacje WN/SN (Główne Punkty Zasilania):

- GPZ Hrubieszów 110/30/15 kV z dwoma transformatorami o mocy 16 MVA każdy, zasilany napowietrzną linią 110 kV ze stacji 220/110/15 kV w Zamościu;
- GPZ Hrubieszów Płd. 110/15 kV z dwoma transformatorami o mocy 16 MVA każdy, połączony napowietrzną linią 110 kV z GPZ Poturzyn.

Obie stacje połączone są ze sobą napowietrzną linią 110 kV.

Strefę wolną od zabudowy dla linii napowietrznych 110 kV na terenie miasta stanowi pas terenu o szerokości 36,0 m (po 18 m od osi linii).

Zainstalowana moc transformatorów WN/SN w pełni zabezpiecza obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną.

Sieć średniego napięcia stanowią linie napowietrzne 30 kV oraz linie 15 kV, na terenach o gęstszej zabudowie w wykonaniu kablowym, na obrzeżach miasta w wykonaniu napowietrznym. Z linii tych zasilane są stacje transformatorowe SN/nN (napowietrzne i wewnętrzne).

Strefę wolną od zabudowy dla linii napowietrznej 30 kV i 15 kV stanowi pas terenu o szerokości 12,0 m (po 6,0 m od osi linii).

Dla linii kablowej SN 15 kV, pas o szerokości 2 m (po 1,0 m od osi linii).

Sieć niskiego napięcia 0,4 kV stanowią linie napowietrzne powiązane z oświetleniem ulicznym oraz linie kablowe.

Strefę wolną od zabudowy dla linii napowietrznej nN 0,4 kV stanowi pas terenu o szerokości 5 m (po 2,5 m od osi linii). Dla linii kablowej 0,4 kV pas 1,0 m (po 0,5 m od osi linii).

2.5.6. Zaopatrzenie w gaz

W wyniku wybudowania w roku 2005 gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 300 mm Ustług - Zosin - Hrubieszów - Werbkowice oraz stacji I-go stopnia w Moroczynie o przepustowości 6000 m³/h zaistniała możliwość zgazyfikowania miasta Hrubieszowa. Według stanu na grudzień 2012 r. w Hrubieszowie zrealizowano 24,022 km sieci gazowej średniego ciśnienia oraz przyłączy w ilości 4,401 km. Liczba przyłączy do budynków wynosi: 190 szt. Miesięczne zużycie gazu odbiorców zasilanych ze stacji redukcyjnej w Moroczynie wynosi 1 291 550 m³.

Ponadto została wybudowana stacja gazowa II-go stopnia dla Zakładu Energetyki Ciepłej w Hrubieszowie. Stacja ta zasila w gaz ciepłownię ZEC Hrubieszów. Przepustowość tej stacji wynosi 2000 m³/h

Wykaz szczegółowy z podziałem na średnice i rodzaj materiału obrazuje poniższa tabela:

Charakterystyka szczegółowa sieci gazowej w Hrubieszowie. Stan na koniec roku 2012.

Sieć gazowa ś.c.				Przyłącza gazowe ś.c.			
Rury stal	ilość mb	Rury PE	ilość mb	Rury stal	ilość mb	Rury PE	ilość mb
DN 15	0	PE 20	0	DN 15	0	PE 20	0
DN 20	0	PE25	20	DN 20	164	PE 25	1 650
DN25	0	PE 32	90	DN25	25	PE 32	554
DN 32	0	PE 40	3 163	DN 32	18	PE 40	575
DN 40	0	PE 50	3 138	DN 40	3	PE 50	55
DN 50	0	PE 63	2 528	DN 50	14	PE 63	879
DN 65	0	PE 75	675	DN 65	0	PE 75	0
DN 80	0	PE 90	3 159	DN 80	0	PE 90	185
DN100	0	PE 110	365	DN 100	4	PE 110	0
DN 125	0	PE 125	4 298	DN 125	0	PE 125	275
DN 150	0	PE 140	0	DN 150	0	PE 140	0
DN200	0	PE 160	375			PE 160	0
DN250	0	PE 180	2 179				
DN 300	0	PE 200	0				
DN 350	0	PE 225	4 032				
	0	PE 250	0				
	0	PE 280	0				
	0	PE 315	0				
	0	PE 355	0				
	0	PE 400	0				
Razem	0		24 022		228		4 173
	24 022			4 401			
	28423						
Ilość przyłączy	190	szt.					

W trakcie realizacji i przygotowywaniu dokumentacji są sieci średniego ciśnienia w ul. Wł. Jagiełły około 150 m (dalsza gazyfikacja), ul. Dworcowa około 150 m, ul. Nowe Osiedle w trakcie realizacji. Zakład w Sandomierzu (Oddział Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o.) opracowuje koncepcje dalszej gazyfikacji miasta Hrubieszowa między innymi obszaru ul. Nowej.

2.5.7. Telekomunikacja

Na obszarze miasta Telekomunikacja Polska jest monopolistą na rynku telefonii stacjonarnej oraz jako dostawca internetu. W zakresie telefonii mobilnej swoje usługi oferuje czterech głównych operatorów działających w Polsce - Orange (dawniej Idea), Plus, Play, T Mobile (dawniej Era).

Swoje usługi w zakresie telefonii komórkowej oferują także operatorzy wirtualni, na bazie infrastruktury telekomunikacyjnej należącej do innego operatora telekomunikacyjnego.

III. OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA TERENU

1. Struktura funkcjonalna i uwarunkowania przestrzenne

Miasto Hrubieszów posiada w granicach administracyjnych nieco ponad 3 000 ha terenów co przy obecnej liczbie mieszkańców około 18 500 stanowi o tym, że przy dosyć zwartej zabudowie terenów zurbanizowanych obrębów Śródmieścia, Podgórze, Sławęcina w obszarze miasta pozostają duże tereny wolne od zabudowy użytkowane rolniczo.

Na terenach w północnej części miasta znajdują się również znaczne obszary terenów zamknięte o statusie specjalnym (wojskowe) a w południowej części tereny kolejowe dwóch stacji rozrządowych. Szeroka dolina dolnego biegu rzeki Huczwy (w odległości 1,5 km w rejonie Gródka Nadbużnego rzeka wpada do Bugu) stanowi wraz z położonym pośrodku wyspowym historycznym terenem starego miasta podstawowy element struktury przestrzennej.

Powstałe wraz z rozwojem miasta tereny osiedleńcze przy głównych szlakach komunikacyjnych prowadzących koncentrycznie do centrum wyznaczają główne obszary osadnictwa. Kształtują się one na północy i południu od centrum, po obu stronach doliny rzeki. Są to obręby Podgórze od strony zamojskiej południowej i Sławęcina od strony chełmskiej północnej.

W strukturze komunikacyjnej miasta pozostały też stare średniowieczne szlaki drogowe w kierunku Gródka i Grabowca. W śródmieściu funkcjami równoważnymi są mieszkalnictwo i usługi. W dwu pozostałych obrębach mieszkalnictwo, z tym że na Sławęcinie mieszkalnictwo wraz z terenami specjalnymi (teren jednostki wojskowej i poligonu), na Podgórzu mieszkalnictwo, tereny przemysłowo - składowe i kolejowe. Znaczne tereny kolejnictwa to nieczynna stacja Hrubieszów Osobowy i stacja rozrządowa linii hutniczej szerokotorowej LHS Hrubieszów Towarowy.

W związku z kształtującą się od szeregu lat sytuacją ekonomiczną makroregionu tereny określane jako przemysłowe wykazują znikomą działalność wytwórczą i stanowią w zasadzie tereny składowo - handlowe z elementami działalności usługowej. To samo dotyczy dwu dużych terenów stacji kolejowych, które w niewielkim stopniu wykorzystują swój potencjał infrastruktury, głównie dla obsługi ruchu linii LHS.

Miasto posiada wyposażenie we wszystkie elementy źródłowe i sieciowe infrastruktury komunalnej i energetycznej, ujęcie wody, oczyszczalnię ścieków, utylizację odpadów w oparciu o wysypisko komunalne, centralną kotłownię ciepłą opalaną gazem, dwa GPZ elektroenergetyczne, sieć gazową średnioprężną ze stacji redukcyjnej w pobliskim Moroczynie. W terenach otwartych na północy i południu od centrum dominują tereny rolne, w dolinie rzeki Huczwy, tereny łąkowe. Dolina rzeki Huczwy stanowi regionalny korytarz ekologiczny, dno doliny zagrożone jest powodzią i stanowi tereny zalewowe. Skarpy nadrzeczne i tereny w północnej części miasta, leżące w rejonie obrzeżnym Grzędy Horodelskiej, wykazują tendencje osuwiskowe.

Miasto w swoich granicach posiada deniwelację rzędu 50 m na przestrzeni około 7,5 km od 224,2 m n.p.m. w terenie Grzędy Horodelskiej do 178,0 m n.p.m. w dolinie rzeki Huczwy przy

granicy wschodniej, jest więc terenem zasadniczo płaskim. Poza doliną rzeki Huczwy nie ma naturalnych większych barier do rozwoju przestrzennego.

Miasto posiada dogodny układ drogowo-uliczny komunikacji wewnętrznej wymagający jedynie uzupełnień, domknięcia obwodnicy śródmiejskiej na kierunku Osiedle Jagiellońskie - ul. Wyzwolenia, Kolejowa. Posiada znaczące połączenia regionalne i ponadregionalne na bazie drogi krajowej nr 74, drogi wojewódzkiej nr 844, szeregu dróg powiatowych, linii kolejowej normalnotorowej i szerokotorowej LHS łączącej Hrubieszów z terenem Śląska.

W niewielkiej odległości są przejścia drogowe i kolejowe z Republiką Ukrainy w Zosinie, Dołhobyczowie i Gródku Nadbużnym. Infrastruktura komunalna miejska w swoich elementach źródłowych posiada rezerwy pozwalające obsłużyć większe ludnościowo miasto. Wszystko są to czynniki mogące wpływać na rozwój ośrodka miejskiego.

2. Szanse i zagrożenia rozwoju.

Podstawą określenia szans i zagrożeń rozwoju miasta są trendy i prognozy demograficzne i sytuacja makroekonomiczna regionu i kraju. W przypadku miasta przygranicznego jakim jest Hrubieszów relacje i powiązania gospodarcze, stosunki polityczne Polski z Ukrainą. Wszystkie te czynniki zaczynając od demografii a kończąc na relacjach politycznych są niezależne od władz samorządowych miejscowych czy regionalnych, a mają znaczenie podstawowe. Budowanie prognoz wzrostu czy też aktywizacji gospodarczej miasta bez uwzględnienia stosunków Polski ze wschodnim sąsiadem ma bardziej charakter życzeniowy niż planistyczny. Hrubieszów przez prawie sześć wieków od swego powstania nie był miastem przygranicznym. Jest nim od siedemdziesięciu lat i swój rozwój powojenny zawdzięcza wzrostowi demograficznemu ludności całego kraju, migracji z terenów wiejskich do miast, scentralizowanej gospodarczej polityce państwa stawiającej przemysł jako główny czynnik aktywizacji i rozwoju miast oraz regionów. Te czynniki wzrostu wyczerpały się względnie już nie istnieją. Ujemny trend demograficzny dla kraju znany jest od połowy lat 90 – tych ubiegłego wieku, migracja ludności jeżeli istnieje to do większych ośrodków miejskich lub bogatszych rejonów kraju, zmianami gospodarczymi, wzrostem lub spadkiem zarządza ekonomia. Są to stwierdzenia trywialne jednak trzeba je sobie powiedzieć jeżeli w studiach prognozuje się jedynie niekończący wzrost we wszelkich dziedzinach.

W studium z 1999 roku poddano analizie wewnętrzne i zewnętrzne aspekty sprzyjające rozwojowi miasta oraz występujące zjawiska negatywne. Zastosowano do tego analizę SWOT monitorując przy okazji stan istniejący zagospodarowania miasta. Określono mocne i słabe strony miasta oraz zidentyfikowano główne problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Analizę taką na zlecenie Urzędu Miasta ponowiono jeszcze dwukrotnie wykonaną przez innych autorów i inne pracownice. W 2005 roku opracowano „Lokalny program rewitalizacji centrum miasta Hrubieszowa na lata 2005 - 2013”. Autorzy zastosowali również metody analizy SWOT którym poddano ogół terenów zurbanizowanych miasta.

W 2007 roku opracowano „Strategię rozwoju społeczno gospodarczego miasta Hrubieszowa na lata 2007 - 2015”. Tym razem oprócz analizy SWOT stosowano metody analizy GOPP, FMEA a nawet schemat „osi ryby” Ihikawy. Wszystkie te analizy o różnym stopniu szczegółowości, praktycznie wskazują na te same mocne i słabe strony miasta i regionu otaczającego. Podobnie też identyfikują główne problemy założonego z góry rozwoju, bez określenia granicznych ram czasowych i przestrzennych. Założenia wzrostu bazują przede wszystkim na wystąpieniu i uaktywnieniu się potencjalnych możliwości związanych z międzynarodową wymianą towarów i usług z Ukrainą i wykorzystaniu położenia miasta przy szlakach komunikacyjnych i przejściach granicznych. Zakłada się również zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych spadku ilości mieszkańców miasta oraz dalsze podniesienie standardów zamieszkania i jakości usług.

Pod względem przestrzennym obecna zmiana (aktualizacja) studium utrzymuje wyznaczone już kierunki potencjalnej ekspansji terenów zurbanizowanych w obrębach Sławęcina i Podgórze. Zachowuje też ich główne funkcje. Zakłada dalszą rewaloryzację terenów Śródmieścia w jego strefie zabytkowej. Utrzymuje regionalny korytarz ekologiczny rzeki Huczwy i jej doliny jako teren o szczególnych walorach przyrodniczych w krajobrazie miasta.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Analiza istniejących uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych (przyrodniczych, kulturowych, społeczno-gospodarczych, komunikacyjnych i infrastruktury technicznej) z jednoczesnym uwzględnieniem możliwości i ograniczeń wynikających ze stanu istniejącego pozwoliła na sformułowanie trzech głównych celów zagospodarowania przestrzennego. Cele te stanowią zwornik między uwarunkowaniami a kierunkami polityki przestrzennej. Są to:

Cel 1 – efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania obejmujące:

- właściwe utrzymanie stanu posiadania
- ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego
- adaptacja zainwestowania do nowych warunków rozwoju poprzez jego restrukturyzację i modernizację
- efektywne wykorzystanie rezerw tkwiących w użytkowaniu i zainwestowaniu terenu, zakładające jego rozwój jakościowy

Cel 2 – tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju i podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców przez:

- zachowanie właściwych proporcji między poszczególnymi elementami zagospodarowania przestrzennego w dążeniu do harmonijnego rozwoju
- poprawę walorów estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu
- poprawę sprawności funkcjonowania infrastruktury społecznej i technicznej

Cel 3 – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, a przede wszystkim:

- koncentracja elementów infrastruktury społecznej i gospodarczej sprzyjającej innowacyjności.

1. Polityka osiągnięcia celów rozwoju

1. Prognozy demograficzne oraz polityka aktywizacji rynku

Uwzględniając ogólnopolskie trendy demograficzne, prognozy WUS do 2035 r. dla powiatu hrubieszowskiego zakładające spadek liczby ludności oraz wieloletnie tendencje odnośnie przyrostu naturalnego i salda migracji w mieście Hrubieszowie, zakłada się, że liczba ludności ulegnie zmniejszeniu.

Przewiduje się, że nastąpi:

- dalszy spadek liczebności dzieci w wieku 0-12lat w wyniku malejącego przyrostu naturalnego
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, efektem czego będzie zwiększenie wskaźnika „obciążenia ekonomicznego” tj. liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Mobilność przestrzenna ludności i jej przyszłe zmiany stanowią kwestię najtrudniejszą do przewidzenia. Jest ona skorelowana z osiąganym poziomem gospodarczym miasta i związanym z nim przyrostem miejsc pracy. Podstawą polityki rynku pracy winny być działania zmierzające do ograniczenia bezrobocia i rozwoju zasobów ludzkich, poprzez realizację następujących działań:

- tworzenie przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy zwłaszcza w działach produkcji i usług
- stworzenie systemu preferencji dla inwestorów wdrażających innowacyjne czyste technologie
- sprzyjanie rozwojowi infrastruktury turystycznej
- wspieranie działań na rzecz aktywizacji kobiet na rynku pracy, pomoc dla podejmujących działalność gospodarczą
- poprawę i dostosowanie wykształcenia mieszkańców do rynku pracy oraz realizację programów edukacyjnych służących aktywizacji zawodowej

2. Zasady i kierunki kształtowania polityki ekologicznej miasta

W sferze ekologicznej głównym celem jest kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających aktywną ochronę środowiska i jego wartości w warunkach gospodarczego

wykorzystania. Podstawową zasadą ochrony zasobów środowiska w warunkach zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego jest integrowanie działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Polityka ekologiczna miasta ma na celu ochronę dziedzictwa przyrodniczego, obejmującą ochronę istniejących zasobów przyrodniczych, jego bioróżnorodności i ciągłości systemu ekologicznego w powiązaniu z regionalną i krajową polityką ekologiczną. Do najważniejszych kierunków zaliczono:

- ochronę ekokomponentów środowiska i wzbogacenie przyrodnicze miasta;
- ochronę hydrosfery i poprawę równowagi hydrologicznej;
- kształtowanie ciągłości systemu ekologicznego miasta;
- wzmocnienie struktury ekologicznej i kształtowanie wysokich walorów estetycznych i krajobrazowych;
- rewaloryzację środowiska, w tym doliny rzeki Huczwy.

2.1. Sposoby i zasady ochrony wartości zasobów środowiska przyrodniczego

Podstawowe walory i zasoby środowiska należy chronić poprzez realizację obowiązków wynikających z uzyskanego statusu prawnego przez poszczególne obszary i obiekty przyrodnicze zlokalizowane bezpośrednio w obszarze miasta i terenie otaczającym.

W obszarze miasta szczególnej ochronie podlegają następujące zasoby przyrody żywej i nieożywionej:

- Specjalny obszar ochrony ptaków Natura 2000 PLB 060003 „Dolina Środkowego Bugu” - obowiązuje zachowanie siedlisk w niepogorszonym stanie oraz populacji dziko żyjących ptaków. Ponadto zgodnie z art.33 ustawy o ochronie przyrody zabrania się na w/w obszarze podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

- Pomniki przyrody

Pomniki przyrody stanowią istotne uwarunkowanie zagospodarowania przestrzennego miasta, związane z ochroną bioróżnorodności i osobliwości przyrody na terenie miasta. W stosunku do obiektów objętych statusem pomnika przyrody, ochrona powinna polegać na zakazie ich usuwania i niszczenia oraz lokalizacji obiektów budowlanych w odległości mniejszej niż 15 m od drzewa .

- Udokumentowane zbiorniki wód podziemnych i ujęcia wód podziemnych

Główny Zbiornik Wód Podziemnych **GZWP nr 407 Niecka Lubelska /Chełm - Zamość/** - Obszar Wysokiej Ochrony. W obszarze zbiornika wody piętka kredowego (będące głównym źródłem zaopatrzenia miasta w wodę) podlegają szczególnej ochronie pod względem ilościowym i jakościowym. Obszar ochronny ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej na podstawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, wskazując zakazy, nakazy lub ograniczenia oraz obszary, na których one obowiązują. Do czasu wydania rozporządzenia nie powinny być lokalizowane i podejmowane działania negatywnie oddziałujące na ilość i jakość wód podziemnych piętka kredowego.

Zakazy obowiązujące w strefach udokumentowanych ujęć wód podziemnych zostały określone decyzjami administracyjnymi. Strefa ochrony bezpośredniej nie przekracza 10 m /mieści się w granicach ogrodzenia ujęcia/. W obszarze strefy ochrony pośredniej obowiązuje nakaz zagospodarowania zielenią, szczelnego odprowadzania poza granice strefy ścieków z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku personelu obsługującego ujęcia oraz odprowadzenia wód opadowych poza strefę.

- Udokumentowane złoża surowców naturalnych

Udokumentowane złoża torfu: złoża torfu /7D/ "Hrubieszów" położone w dolinie Huczwy pomiędzy drogą na Nieledew a drogą do Werbkowic o zasobach torfu 1163 tys. m³ i złoża torfu /7E/ "Hrubieszów" w dolinie małego ciekłu na północ od ul. Dwernickiego o zasobach 16 tys. m³.

Ochrona zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze udokumentowanych złóż kopalin naturalnych polega na racjonalnym gospodarowaniu zasobami złoża oraz wykluczeniu lokowania w obrębie złoża funkcji uniemożliwiających wyeksploatowanie surowca.

- Lasy

W strukturze przyrodniczej miasta tereny leśne zajmują niewielką powierzchnię. Jedyne dobrze wykształconym zbiorowiskiem leśnym jest obszar leśny Teresówka i przylegający do miasta obszar leśny Safarowszczyzna. Ochrona lasów polega na trwałym ich utrzymaniu i zapewnieniu ciągłości ich użytkowania.

2.2. Zasady ochrony i zagospodarowania obszarów wymagających ochrony planistycznej.

Istotne miejsce w polityce przestrzennej zajmuje ochrona planistyczna, wspomagająca ochronę prawną. Określa dopuszczalne ramy zagospodarowania przestrzennego obszarów wymagających ochrony ze względu na zachowanie aktywności biologicznej oraz kluczowe znaczenie dla stabilności krajobrazu. Ochrona dotyczy szczególnie głównych elementów struktury przyrodniczej miasta i elementów powiązań ekologicznych. Na rysunku „Studium” zostały oznaczone elementy struktury przyrodniczej, obejmujące kluczowe obszary dla prawidłowego funkcjonowania potencjału ekologicznego miasta - ekosystemy leśne, wodne, wodno-torfowiskowe i łąkowe w dolinie Huczwy.

Ochroną planistyczną należy objąć:

- system przyrodniczy miasta

Dla zapewnienia warunków do prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta, tworzące go tereny wymagają ochrony przed zmianą sposobu użytkowania niezgodną z funkcjami systemu, kształtowania zagospodarowania i użytkowania zgodnego z predyspozycjami przyrodniczymi, także zapewnienia ciągłości przestrzennej i powiązań przyrodniczych.

Zasady gospodarowania w SPM podporządkowuje się funkcjom ekologicznym i ochronie środowiska.

Ustala się ochronę:

- doliny rzeki Huczwy jako miejsca bytowania fauny wodno-błotnej oraz głównego korytarza regionalnego, łączącego tereny aktywne biologicznie. Jego rolę podkreślają związki z europejskim i krajowym korytarzem ekologicznym oraz jej bezimiennych dopływów i pozadolinnych obniżen terenowych przed zagospodarowaniem niezgodnym z jej funkcją ekologiczną. Dla utrzymania terasy zalewowej jako głównej osi przyrodniczej miasta wskazane jest poza zbiornikami wodnymi zachowanie użytkowania łąkowo-pastwiskowego. Wzmocnienie i renaturyzacja¹ doliny rzeki stanowi główną zasadę ekorozwoju miasta. Korytarz ekologiczny doliny Huczwy obejmuje się ochroną ustanawiając wymóg zachowania i kształtowania jego drożności ekologiczno-przestrzennej. Wprowadza się:

a) zakaz:

- składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizowania wylewisk nieczystości oraz grzebowisk zwierząt
- tworzenia nasypów ziemnych usytuowanych poprzecznie do osi korytarza ekologicznego
- lokalizacji zabudowy mieszkaniowej
- eksploatacji surowców mineralnych

¹ **Renaturyzacja** - jest to proces przywrócenia środowisku stanu naturalnego, możliwie bliskiego stanowi pierwotnemu sprzed wprowadzenia w nim zmian przez człowieka, np. przywrócenie rzece naturalnego, meandrującego koryta. Wymaga realizacji działań technicznych i dlatego dotyczy przedsięwzięć inżynierskich (z reguły z zakresu melioracji i hydrotechniki). Może stanowić część rekultywacji.

b) nakaz:

- likwidacji obiektów destrukcyjnych
- poszerzenia (lub wykonywania) przepustów w nasypach drogowych i kolejowych przecinających korytarz ekologiczny

c) zalecenie

- kształtowanie pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień)
- prowadzenie dróg po estakadach.

Odcinek doliny Huczwy w obrębie miasta Hrubieszów wskazany jest do rewaloryzacji biologicznej. Rewaloryzacja dolin rzecznych oznacza:

- sukcesywną likwidację zabudowy substandardowej znajdującej się na terenach zalewowych
- możliwie pełny odzysk powierzchni biologicznie czynnej poprzez likwidację terenów pod sztuczną nawierzchnią
- likwidację śmietnisk, wysypisk, gruzowisk i złomowisk
- odtwarzanie zadrzewień i zakrzewień w układach pasmowych (wzdłuż doliny)
- poprawę czystości rzek poprzez likwidację niekontrolowanych punktów zrzutu ścieków.

Ochroną planistyczną obejmuje się również:

- udokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP nr 407 – projektowany Obszar Wysokiej Ochrony, ujęcia wód podziemnych w granicach stref ochrony bezpośredniej i pośredniej;
- tereny zagrożone powodzią – z systemem hydrologicznym wiążą się działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. W opracowaniu studialnym wykonanym na zlecenie RZGW w Warszawie dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, określono obszary zagrożone zalaniem w przypadku pojawienia się wezbrań. Na rysunku studium oznaczono tereny szczególnego zagrożenia powodzi – wyłączone z zabudowy oraz tereny osuwania się mas ziemnych.

Na terenach zagrożenia powodzią, zabrania się wykonywania robót lub czynności, które mogą utrudniać ochronę przed powodzią, a w szczególności:

- realizacji obiektów budowlanych,
 - sadzenia drzew lub krzewów za wyjątkiem roślinności stanowiącej element obudowy biologicznej dolin rzecznych lub służących do wzmocnienia brzegów, obwałowań,
 - zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód,
 - lokalizowania, inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, materiałów i odpadów, które mogą zanieczyścić środowisko, a także prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
- udokumentowane złoża torfów
 - grunty orne przed erozją wodną poprzez zadrzewianie, zakrzewianie
 - ustala się wymóg okresowej konserwacji rowów melioracyjnych umożliwiającej zachowanie przez nie drożności.

W celu ochrony krajobrazu należy:

- osłaniać wielopiętrowymi zadrzewieniami obiekty dysharmonijne,
- ograniczać lub całkowicie eliminować obiekty obniżające walory krajobrazowe, w szczególności wieże bazowe stacji telefonii komórkowej oraz lokalizację elektrowni wiatrowych
- wszelkie planowane obiekty o wysokości równej i większej od 50,0 m n.p.t. podlegają, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, zgłoszenia poprzez Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego (SZRP).

Planowane zagospodarowanie terenu obejmuje:

- 1) **część edukacyjną – ochrona bioróżnorodności oraz dziedzictwa naturalnego, w ramach której przewiduje się:**

- rewitalizację parku, zbiornik wodny retencjonujący wodę (na pograniczu parku i terenu bagiennego-zalewowego) wraz z rowem doprowadzającym, przebiegającym przez centralną część obszaru, centrum aktywnego nauczania i promocji (ścieżki edukacyjne, tablice informacyjne przedstawiające florę i faunę Wyżyny Zachodniowołyńskiej), zabiegi pielęgnacyjne istniejącej zieleni oraz nasadzenia uzupełniające rodzimę roślinność, punkty widokowe) – centralna i wschodnia część obszaru,
- utworzenie we wschodniej części obszaru zbiornika wodnego retencjonującego wodę. Zbiornik wraz z rowem doprowadzającym, ścieżkami edukacyjnymi oraz z centrum aktywnego nauczania i promocji przyrody regionu, będą tworzyć spójny, ukierunkowany na ochronę bioróżnorodności i promocję dziedzictwa naturalnego system infrastruktury edukacyjnej.

2) część rekreacyjna, w której przewiduje się:

- budowę otwartych basenów pływackich pełniących funkcję rekreacyjną wraz z plażą i obiektami towarzyszącymi (sanitariaty, przebieralnia, miejsce na grill) – zachodnia części obszaru
- linia zabudowy minimum 10,0 od górnej krawędzi skarpy rzeki i 5,0 m od górnej krawędzi skarpy rowu

3) komunikacja w ramach inwestycji będzie obejmować:

- ciąg pieszy – ścieżka edukacyjna na terenie objętym ochroną dziedzictwa naturalnego (ścieżki utwardzone na podbudowie, elementy drewniane w formie mostków/przejsć,
- ciąg pieszy wzdłuż terenu ochrony dziedzictwa naturalnego wraz z dojściem do otwartej pływalni (deptak utwardzony, nawierzchnia żwirowa) – wzdłuż południowej granicy inwestycji).

2.3. Zakres projektowanej ochrony prawnej zasobów środowiska.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego ze względu na wybitną rangę przyrodniczą, krajobrazową i kulturową wskazuje na potrzebę wprowadzenia następujących form ochrony:

- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 Niecka Lubelska / Chełm-Zamość/ - Obszar Wysokiej Ochrony,
- Regionalnego korytarza ekologicznego Dolina Huczwy (rewaloryzacja odcinka doliny Huczwy od Werbkowic do wschodnich granic miasta Hrubieszów),
- Systemu przyrodniczego miasta obejmującego przyrodnicze obszary funkcjonalne /obszary węzłowe, węzły ekologiczne, korytarze ekologiczne, sięgacze ekologiczne/,
- Zielonego pierścienia Hrubieszowa – ustanowienie wokół miasta „zielonego pierścienia” stworzy szansę poprawy warunków życia w mieście i osłabienie jego presji na przyrodnicze otoczenie, a w szczególności umożliwi poprawę warunków aerosanitarnych Hrubieszowa w skutek fito meliorowania wierzchołków lessowych, otaczających miasto od północy i zachodu.

3. Zasady i obszary ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

3.1. Zasady działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego wyrażają się:

- w ochronie wartości kulturowych świadczących o tożsamości i odrębności rozwoju przestrzennego miasta,
- w dążeniu do utrzymania zabudowy posiadającej oryginalny charakter,
- we właściwym dostosowaniu funkcji i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych do ich architektonicznego charakteru,
- w zachowaniu właściwej skali zabudowy w historycznie ukształtowanej centralnej części miasta i w korzystaniu w budownictwie z regionalnych wzorców, w pełnej ochronie konserwatorskiej obiektów zabytkowych i dążeniu do kompleksowych konserwacji oraz rewaloryzacji.

Dla realizacji wyżej określonych zasad ustala się:

- Zachowanie czytelnej odrębności układu urbanistyczno - architektonicznego śródmieścia objętego formą ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków w obszarze zainwestowania miejskiego.
- Utrzymanie odrębności historycznego obszaru zachowując otwartą przestrzeń łąk doliny rzeki Huczwy od strony wschodniej i północnej.
- Utrzymanie ekstensywnej zabudowy w rejonach skarp od strony północnej śródmieścia Hrubieszowa.
- Utworzenie zbiornika wodnego w dolinie rzeki Huczwy w celu przywrócenia historycznego układu.
- Uczytelnienie w miarę możliwości dawnego układu komunikacyjnego w celu zachowania łączności przestrzennej i komunikacyjnej na obszarze śródmieścia i poza nim.
- Odciążenie historycznego układu urbanistycznego poprzez wykonanie w miarę możliwości drugiego ciągu komunikacyjnego łączącego dzielnicę północną i obszary południowe z terenem śródmieścia.
- Utrzymywanie istniejących dominant historycznych w panoramie miasta, poprzez utrzymanie właściwej skali i formy architektoniczno-przestrzennej nowej zabudowy oraz kontynuację cech przestrzennych decydujących o wartości dawnego układu historycznego, jego kompozycji i zabudowy.
- Dążenie do integracji modeli zagospodarowania w oparciu o historyczny podział działek i wyrazu architektonicznego poszczególnych budynków. Należy zwrócić uwagę na gabaryty istniejącej zabudowy zabytkowej i dążyć do ujednoczenia charakteru w ciągach pierzei ulicznych.
- Opracowanie szczegółowego programu rehabilitacji dla obszaru dawnego rynku i bezpośredniego sąsiedztwa.
- Reaktywowanie w miarę możliwości Hrubieszowskiej Kolejki Dojazdowej (wąskotorówki).

3.2. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, wpisane do rejestru zabytków

Przyjmuje się następujące kierunki:

1. Rewaloryzacja² układu urbanistycznego (sieci ulicznej miasta w obrębie wyspy), w tym:
 - a) uczytelnienie dawnego układu komunikacyjnego w celu zachowania łączności przestrzennej i komunikacyjnej na obszarze Śródmieścia,
 - b) utrzymanie istniejącej konfiguracji terenu i zakazu zabudowy w rejonie wąwozów u podnóża skarpy,
 - c) rekultywację zieleni na skarpach,
 - d) utrzymywanie historycznej parcelacji.
2. Rehabilitacja³ zabudowy dawnego rynku lokacyjnego, zachowanie zabytkowej zabudowy murowanej oraz przeciwdziałanie zjawisku zastępowania dawnej zabudowy obiektami nie zharmonizowanymi z lokalną tradycją zabudowy historycznej.
3. Ochrona panoramy miasta i stref ekspozycji, w tym:
 - a) zachowanie w obrębie wyspy istniejących dominant,
 - b) zachowanie łąk otaczających wyspę przez oblewającą rzekę Huczwę,
 - c) utrzymanie wzgórza cerkiewnego otoczonego wąwozami skierowanymi ku rzece oraz wzgórza sąsiedniego,

² Rewaloryzacja - działanie mające na celu przywrócenie wartości użytkowych i ekspozycję dziedzictwa kulturowego zarówno zabytków architektury jak i zespołów urbanistycznych (w tym zabiegi oczyszczenia, rekompozycji, reintegracji czy odbudowy).

³ Rehabilitacja – przywrócenie obiektów pierwotnej świetności lub przynajmniej doprowadzeniu do stanu zbliżonego do początkowego

- d) zachowanie historycznej zieleni komponowanej przy dawnych założeniach dworskich,
 - e) ustalenie strefy ochrony widokowej obejmującej układ urbanistyczny wyspy, w tym ochrona przedpola ekspozycji widokowej, zakaz wprowadzania elementów dominujących oraz usunięcie elementów degradujących widok.
4. Ochrona wartościowej tradycyjnej zabudowy w obszarze miasta, poprzez ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym odnawianie starych budynków, zgodne z zachowaniem oryginalnego wyglądu bryły i elewacji.
 5. Reaktywacja przewozów kolejki wąskotorowej z przeznaczeniem dla ruchu turystycznego oraz utworzenie Muzeum Kolei Wąskotorowej.
 6. Wskazanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i określenie warunków i zakresu ochrony gabarytu, formy, detalu, w tym wnętrza oraz usytuowania oraz gabarytu i szerokości frontu zabudowy.
 7. Ochrona stanowisk archeologicznych poprzez zachowanie w stanie istniejącym z zakazem ingerencji mechanicznej w ich strukturę. **Obowiązek ochrony odkrytych przypadkowo znalezisk, zabezpieczenia ich i powiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o dokonanych odkryciach.**
 8. Ograniczenie wprowadzania i wielkości reklam oraz elementów informacji wizualnej w historycznym układzie urbanistycznym poprzez: określenie gabarytów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, stosowanie elementów o najwyższych standardach estetyczno - technicznych i elementów wolnostojących w skali adresowanej do odbiorców pieszych.
 9. Uzyskanie zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków i uzyskania warunków i wytycznych konserwatorskich dla wszelkich zamierzeń inwestycyjnych, (w tym również podziałów własnościowych) planowanych w układzie urbanistycznym i obiektach wpisanych do rejestru zabytków.

3.3. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, nie wpisane do rejestru zabytków

W celu umożliwienia prowadzenia ochrony zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków ustala się:

1. Utrzymanie w dobrym stanie technicznym, bez naruszania ich wartości zabytkowej.
2. Wskazanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
3. Określenie w planie miejscowym warunków i zakresu ochrony w zależności od potrzeb: gabarytu, formy, detalu oraz zagospodarowania bezpośredniego otoczenia.
4. Ochrona stanowisk archeologicznych poprzez zachowanie w stanie istniejącym z zakazem ingerencji mechanicznej w ich strukturę, a w przypadku wykonywania prac ziemnych przy inwestycjach prowadzenie ich pod stałym nadzorem archeologicznym lub wykonaniu badań ratowniczych zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi.

3.4. Dobra kultury współczesnej - to nie będące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.

Analizując miejsca pamięci usytuowane na terenie miasta nie zidentyfikowano obiektów spełniających kryteria ustawowej definicji.

W zakresie ochrony dóbr kultury współczesnej ustala się kierunki działań:

- a) kontynuowanie prac zmierzających do powstania listy dóbr kultury współczesnej, utworzonej w ramach struktur instytucjonalnych i obejmującej dobra kultury współczesnej według ujednoczonych kryteriów,
- b) określenie zakresu ochrony obiektów,
- c) ochronę przed zniszczeniem bądź zmianą formy obiektów.

W zakresie działalności kulturalnej ustala się:

- a) Utrzymanie istniejących instytucji kultury.
- b) Wspieranie wszelkich przejawów działalności kulturowej i kulturotwórczej, w tym przetrwałych tradycji, obrzędów, stroju ludowego oraz współczesnych form kontynuacji tradycji lokalnych.

4. Zasady i kierunki rozwoju przedsiębiorczości

Rozwój gospodarczy miasta uwarunkowany jest między innymi czynnikami wewnętrznymi, do których należą: zasoby naturalne i predyspozycje do rozwoju określonych funkcji, jakość i zasoby pracy ludzkiej, położenie geograficzne, stan rozwoju przedsiębiorczości, klimat dla przedsiębiorczości tworzony przez władze lokalne. Najważniejsze czynniki zewnętrzne wpływające na rozwój miasta to: polityka gospodarcza państwa oraz UE, w tym instrumenty prawne oraz finansowe, powiązania infrastrukturalne i rynkowe.

Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw jest bardzo ważny dla gospodarki ze względu na jego istotną rolę w generowaniu miejsc pracy oraz przyśpieszaniu wzrostu gospodarczego dzięki elastyczności w dostosowaniu się do nowych trendów i możliwości szybkiego reagowania na potrzeby rynku.

Wzmocnienie i rozwój sektora przedsiębiorczości w mieście winno następować poprzez:

- stworzenie lepszych warunków otoczenia prawnego i instytucjonalnego, sprzyjających powstawaniu i rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw,
- wspieranie istniejących firm oraz wspomaganie tworzenia nowych podmiotów gospodarki,
- innowacyjność firm i ułatwianie im dostępu do nowych technologii w ramach regionalnego systemu innowacji,
- ułatwianie dostępu przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania.

Atrakcyjność inwestycyjną miasta kształtują następujące czynniki, tj.:

- poziom koncentracji potencjału gospodarczego (korzystne położenie względem głównych szlaków komunikacyjnych),
- dostępność komunikacyjna,
- wyposażenie w infrastrukturę komunalną - wysoki stopień,
- uwarunkowania przyrodnicze i jakość środowiska przyrodniczego – lokalizacja obiektów produkcyjnych, bądź drobnej wytwórczości w sąsiedztwie obszarów podlegających ochronie prawnej i planistycznej może rodzić konflikty pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym a funkcjonowaniem i stabilnością środowiska. Jednakże zastosowanie nowoczesnych technologii wytwarzania zminimalizuje negatywny wpływ na środowisko.

Niezbędnym elementem zagospodarowania przestrzennego stymulującym rozwój gospodarczy miasta jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu i usług wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną, dogodną obsługę komunikacyjną oraz uregulowanym stanem prawnym tzw. stref przedsiębiorczości. Strefy przedsiębiorczości winny służyć pozyskaniu nowych inwestorów i lokalizacji inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw, przy wykorzystaniu nowych technologii, w tym technologii informacyjnych oraz technologii wspierających ochronę środowiska. W kształtowaniu stref przedsiębiorczości w mieście przyjmuje się następujące warunki i zasady realizacji polityki przestrzennej:

- koncentrację różnych form przedsiębiorczości w obrębie ośrodków osadniczo-gospodarczych i struktur przestrzennych funkcjonalnie z nimi związanych, w sąsiedztwie obsługi ruchu i przejść granicznych,
- dostosowanie rodzaju inwestycji i stopnia ich koncentracji do cech środowiska przyrodniczego,
- poprawę efektywności wykorzystania istniejącego zainwestowania – racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie nieczynnych obiektów i przypisanie im nowej funkcji.

Położenie miasta przy granicy państwa oraz w paśmie aktywności gospodarczej wzdłuż szlaku drogowo - kolejowego sprzyja pobudzaniu aktywności gospodarczej poprzez wzrost liczby i potencjału podmiotów lokalnych oraz wzrostu dochodów do budżetu miasta.

Ustalenia studium w zakresie funkcji produkcyjnych zakładają:

- 1) Zachowanie istniejących terenów o funkcjach przemysłowo - składowych z możliwością zmiany charakteru produkcji, możliwości intensyfikacji ich zagospodarowania, pod warunkiem nie pogarszania stanu środowiska przyrodniczego i krajobrazu;
- 2) Wyznaczenie terenów pod lokalizację stref przedsiębiorczości:
 - teren poprzemysłowy o powierzchni 4,0 ha, obecnie niezagospodarowany, położony pomiędzy ulicami Wyzwolenia i Gródecką – dojazd od ulicy Gródeckiej. W bliskim sąsiedztwie znajdują się: strażnica Straży Granicznej, baza Orlen Gaz (stacja paliw płynnych i gazowych z magazynem), budynki mieszkalne. Teren stanowi własność gminy miejskiej Hrubieszów, uzbrojony w sieci: wodociągową, kanalizacyjną ciepłowniczą elektroenergetyczną telefoniczną.
 - teren o powierzchni 7,0 ha, własność gminy miejskiej, położony w północnej części miasta przy drodze wojewódzkiej 844 (ulica Żeromskiego). Teren stanowi nieużytek oraz zdewastowane murowane budynki magazynowe. W bliskim sąsiedztwie znajdują się zabudowa mieszkaniowa, usługi komunikacyjne (stacja paliw), uprawy polowe. Uzbrojenie terenu stanowią: sieć wodociągowa i elektroenergetyczna.

Terenom tym przypisuje się podstawową funkcję techniczno-produkcyjną i składową obejmującą różnego rodzaju działalność produkcyjno - wytwórczą, między innymi jak: produkcja przemysłowa i techniczno - usługowa, średnia wytwórczość, zaplecza techniczne budownictwa, bazy sprzętu i transportu, urządzenia obsługi rolnictwa, obiekty produkcyjne wysokich technologii, inkubatory przedsiębiorczości, centra technologiczne i logistyczne wraz z obiektami biurowymi i administracyjnymi/. Ponadto przewiduje się inne formy działalności gospodarczej obejmujące usługi dystrybucyjne (handel, transport, łączność, finanse), usługi renowacyjne o wyspecjalizowanym charakterze (serwisy techniczne).

- 3) Możliwość lokalizacji niewielkich obiektów produkcyjnych nie powodujących znacznego oddziaływania na środowisko, z zastosowaniem rozwiązań technologicznych zapewniających standardy emisyjne oraz ochronę wód podziemnych i powierzchniowych w jednostkach zabudowy wielofunkcyjnej wyznaczonych w studium.
- 4) Wyznacza się tereny pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznych (pięć lokalizacji: teren przy ul. Chełmskiej, ul. Dwernickiego, ul. Gródeckiej, ul. Kolejowej i ul. Nowej).
- 5) Wyznacza się teren przy ul. Gródeckiej pod lokalizację zakładu produkcji energii elektrycznej i ciepłej z gazu pozyskiwanego przy utylizacji ścieków i odpadów stałych oraz zakładu biogazowni.

Położenie miasta na trasie linii kolejowych normalno i szerokotorowych oraz na trasie drogi krajowej do przejścia granicznego w Zosinie, stwarza możliwość lokalizacji centrum logistycznego oraz rozwoju infrastruktury obsługi transgranicznej i kontaktów międzynarodowych (w tym infrastruktury targowo - wystawienniczej).

Wysokie walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej terenów otaczających umożliwiają rozwój branży spożywczej i rynków hurtowych oraz przetwórstwa.

Na terenach rolniczych miasta dopuszcza się możliwość lokalizacji zabudowy zagrodowej. Szczegółowe zasady zagospodarowania następować będą na etapie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Biorąc pod uwagę położenie miasta w sąsiedztwie terenów atrakcyjnych turystycznie oraz zachowane wartości kulturowe w obrębie miasta i regionie studium uwzględnia nie tylko strefy przemysłowe i przemysłowo - usługowe, lecz również w zakresie obsługi turystyki, stanowiącej sektor pobudzający rozwój przedsiębiorczości.

5. Zasady i kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

Miasto Hrubieszów pełniące funkcje powiatu oferuje mieszkańcom zróżnicowaną paletę usług, w zakresie administracji, edukacji, kultury, zdrowia, handlu, gastronomii, sportu, informacji turystycznej. W celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego ważny jest harmonijny rozwój całego sektora usług rynkowych i nierynkowych, tworzących miejsca pracy dla

ludności miasta i okolicznych terenów wiejskich. Centrum usługowe miasta jako obszar lokalizacji urządzeń i obiektów usługowych służących zaspokajaniu potrzeb ludności w różnych dziedzinach życia społecznego poddawane jest sukcesywnemu porządkowaniu w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz modernizacji zabudowy z zachowaniem historycznych wartości kulturowych i architektonicznych w ramach planów zagospodarowania przestrzennego.

Zachowuje się istniejące i wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszary o funkcji usługowej, obejmujące:

- centrum usługowe w obrębie śródmieścia oraz ośrodki usługowe w osiedlach mieszkaniowych,
- tereny zabudowy mieszkaniowej funkcjonujące w powiązaniu z nieuciążliwą działalnością usługową,
- tereny zabudowy usługowej z funkcją mieszkalną,
- tereny zabudowy usługowej,
- teren zabudowy usługowej o pow. sprzedaży powyżej 2000 m² przy ul. Kolejowej.

Zasady zabudowy i zagospodarowania dla przedmiotowych terenów zawarte są w uchwałach zatwierdzających plany miejscowe.

Studium wyznacza w południowej i północnej części miasta tereny wielofunkcyjne obejmujące zespoły zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem lokalizacji obiektów produkcyjnych i usługowych nie oddziałujących znacząco na środowisko.

Dla proponowanej zabudowy mieszkaniowej, mieszkalno - usługowej i usługowej wyznaczonej w studium, szczegółowe warunki zabudowy i zagospodarowania zostaną określone w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z zachowaniem zasady, że w terenach zabudowy mieszkaniowej mogą funkcjonować wyłącznie usługi nieuciążliwe służące zaspokojeniu podstawowych potrzeb mieszkańców.

Ponadto wyznaczony został teren pod lokalizację obiektu usługowego giełdy rolno-ogrodniczej w obrębie projektowanej strefy przedsiębiorczości w północnej części miasta przy drodze wojewódzkiej nr 844 – ul. Żeromskiego.

Realizacja nowych zespołów mieszkaniowych będzie wynikała z potrzeby:

- rozgęszczenia mieszkań w zabudowie istniejącej i zwiększania ich powierzchni drogą łączenia mieszkań małych;
- uzyskania mieszkań przez ludność przybywającą do miasta w wyniku migracji;
- ubytków substancji mieszkaniowej - wyburzeń ze względu na zły stan techniczny zabudowy, likwidacji mieszkań substandardowych, niezbędnych wyburzeń urbanistycznych itp;
- zmiany funkcji niektórych budynków w obszarze staromiejskim na funkcje usługowe;

Zakłada się, że równocześnie będzie występowało zapotrzebowanie na mieszkania w zabudowie jednorodzinnej i willowej o niskiej intensywności.

Dla budownictwa wielorodzinnego pozostają tereny osiedli mieszkaniowych w obrębie Śródmieścia, osiedla Basaja, Polna, Mickiewicza, Piłsudskiego oraz w części miasta przy ul. Dwernickiego i Żeromskiego. Pozostałe tereny o funkcjach mieszkaniowych będą miały przewagę zabudowy jednorodzinnej.

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest świadczenie usług o funkcji sportu, rekreacji, wypoczynku i turystyki.

W zakresie sportu i rekreacji utrzymuje się ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa:

- „Dwernickiego- Południe” dotyczące projektowanego ośrodka rekreacyjno-turystycznego ze zbiornikiem wodnym o funkcji retencyjnej, przeciwpowodziowej i turystycznej,
- „Hrubieszowski Ośrodek Sportu i Rekreacji” dotyczące rozbudowy istniejącego ośrodka (realizacja obiektu szkoleniowego z infrastrukturą hotelowo-gastronomiczną i boisko treningowe do piłki nożnej)

oraz wyznacza się możliwość lokalizacji zbiornika wodnego w okolicach ul. Działkowej. Szczegółowe warunki jego lokalizacji i zabudowy nastąpią na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania.

Turystyka obecnie jest niezbędnym czynnikiem warunkującym wzrost konkurencyjności danego regionu, bowiem rozwój działań związanych z promocją danego miejsca, wykorzystania jego walorów turystycznych przyczynia się do poprawy wizerunku miasta oraz wzmocnienia potencjału ekonomicznego miasta. W oparciu o ocenę walorów turystycznych, elementów zagospodarowania i dostępność komunikacyjną Hrubieszów kwalifikuje się jako miasto o znaczeniu ponadregionalnym dla ruchu turystycznego.

Hrubieszów w planie zagospodarowania przestrzennego województwa zakwalifikowany został jako ośrodek o funkcji turystycznej o randze regionalnej, w którym kształtowanie rozwoju funkcji turystyki możliwe jest przez:

- wzbogacenie bazy noclegowej i podniesienie standardu obiektów istniejących,
- rewaloryzację obiektów zabytkowych z przystosowaniem do potrzeb turystyki,
- organizację jednostek promocyjnych, lokalnych ośrodków informacji turystyki.

6. Zasady i kierunki rozwoju komunikacji

6.1. Komunikacja drogowa

Głównym zadaniem do rozwiązania na poziomie opracowania studium zagospodarowania przestrzennego całego miasta jest przyjęcie teoretycznego modelu jego funkcjonowania przy uwzględnieniu widocznych w długim okresie czasu trendów narastania terenów zurbanizowanych i ich podstawowych funkcji oraz występujących pomiędzy nimi powiązań komunikacyjnych. Zaproponowanie układu drogowo ulicznego obsługi obszaru istniejącego i projektowanego zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem komunikacyjnej hierarchizacji, natężenia ruchów zewnętrznych, wewnętrznych i tranzytowych istniejących i przewidywanych. Wyznaczenie brakujących kierunków i ciągów dróg dla prawidłowej obsługi obszaru.

droga krajowa nr 74

W studium wprowadzono przebieg drogi krajowej nr 74 wg realizowanego obecnie przedsięwzięcia wykonawczego. Droga w klasie GP /główna ruchu przyspieszonego/ - obwodnica miasta – przenosząca ruch tranzytowy z przejścia granicznego w Zosinie poza centrum i osiedla mieszkaniowe miasta. Połączenia z układem wewnętrznym miejskim poprzez skrzyżowania skanalizowane lub ronda z ulicami: Nową, Łany i zjazdem do ul. Kolejowej.

W chwili obecnej w obszarze miasta ciąg drogi krajowej nr 74 przebiega ulicami: Zamojską (od granicy miasta do wysokości ul. Basaja), Basaja, Kolejową (od ul. Basaja do Ronda Stanisława Żółkiewskiego), Wyzwolenia, o łącznej długości 5,179 km.

droga wojewódzka nr 844

W studium przyjęto przebieg drogi wojewódzkiej Nr 844 ulicą Chełmską do skrzyżowania z ulicą Dziekanowską, następnie jako obwodnicę miasta od strony północnej do włączenia na terenie gminy Hrubieszów najpierw z drogą KP 3412 L a następnie włączenia do drogi krajowej Nr 74 pomiędzy Świerszczowem a Teptiukowem na trasie obwodnicy drogi krajowej do węzła z ulicą Łany a następnie ulicą Łany w kierunku Dołhobyczowa.–Droga w klasie G /główna/ przeniesie ruch tranzytowy w kierunku przejścia granicznego z północnych rejonów powiatu hrubieszowskiego. Trasa obwodnicy opracowana jest na etapie studium techniczno – ekonomiczno – środowiskowego.

W chwili obecnej droga wojewódzka nr 844 relacji Chełm-Hrubieszów – Witków – Dołhobyczów – granica państwa, w granicach miasta Hrubieszowa przebiega ulicami: Chełmską, Żeromskiego, Kilińskiego, 3-go Maja, St. Staszica, Zamojską (na odcinku od ul. Piłsudskiego do wysokości ul. Basaja i włączenia w drogę krajową nr 74), Łany, o łącznej długości 8,80 km

drogi powiatowe i miejskie układu podstawowego

Drogi te łączą śródmieście będące centrum administracyjno usługowym z osiedlami mieszkaniowymi na północy oraz osiedlami mieszkaniowymi i dzielnicą przemysłową na południu miasta. Przestrzennie układają się w niepełną obwodnicę wokół terenów Śródmieścia:

- ul. ul. Dwernickiego, Grabowiecka,
- ul. ul. Grotthusów, Działkowa, Zamojska, J. Piłsudskiego (do ronda St. Żółkiewskiego), Wyzwolenia
- główne ulice i drogi koncentrycznie dochodzące do obwodnicy śródmiejskiej: ul. ul. Żeromskiego, Grabowiecka, Konopnickiej, Zamojska, Mickiewicza, Różana, Kolejowa, Nowa, Gródecka, Wyzwolenia.

Ulice układu podstawowego winny być w klasie G /główne/, Z /zbiorcze/, wyjątkowo jak ulica Gródecka w klasie L /lokalna/. Z uwagi na wielkość miasta które zaliczyć należy do małych /poniżej 50 000 M/ większość dróg można przyjąć w klasach Z i L.

Celem poprawy układu przestrzennego miasta przewiduje się nowe odcinki dróg i ulic, to jest – przedłużenie ulicy Wł. Jagiełły w kierunku ulicy Wyzwolenia poprzez rzekę Huczwę i ulicę Ceglana, co pozwoli domknąć obwodnicę wokół Śródmieścia, przedłużenie ciągu ulic Ludna, Mickiewicza, Różana w kierunku południowym osiedli Antonówka i Michałówka a następnie włączenia do ulicy Zamojskiej, przedłużenie ulic Basaja, Dworcowa poprzez nieczynną stację kolejową Hrubieszów Osobowy do ulicy Nowej.

Obszar centralny historycznego miasta pomiędzy rzeką Huczwą a kanałem rz. Huczwy oraz Podzamcze /teren ochrony konserwatorskiej i wpisu do rejestru zabytków/pozostaje niezmienny w układzie ulicznym. Zakłada się uspokojenie ruchu, jego częściowe ograniczenie. Ulice klasy L /lokalne/, D /dojazdowe/, ciągi pieszo jezdne.

ścieżki rowerowe

Zakłada się realizację ścieżek rowerowych wzdłuż głównych ulic miejskich układu podstawowego oraz ścieżkę rowerową turystyczną, w terenie miasta wzdłuż rzeki Huczwy i ulicy Gródeckiej w kierunku wczesnośredniowiecznego grodziska Gródka Nadbużnego.

komunikacja piesza

Komunikacja piesza ma szczególne znaczenie w centrum miasta, koncentruje się na rynku i wzdłuż pasaży handlowych w obrębie śródmieścia wykorzystując do komunikacji ulice miejskie. Ciągi piesze kładkami przekraczają rzekę Huczwę oraz jej kanał i stanowią o połączeniach z sąsiednimi terenami mieszkaniowymi.

komunikacja zbiorowa, dworzec autobusowy

Komunikacja pasażerska ma duże znaczenie w dostępności najbliższego regionu miasta, jak również powiązania z ośrodkami gminnymi takimi jak Werbkowice, Mirce, Dołhobyczów, Horodło czy Grabowiec. Bazuje głównie na usługach przewoźników prywatnych używających mikrobusów ale także przedsiębiorstwa dawnego P.K.S. tworzącego obecnie spółkę akcyjną PKS „Wschód” i używających jego bazy i taboru. Przewoźnicy ci zapewniają połączenia również z dalszym regionem, krajem oraz połączenia zagraniczne.

W studium utrzymuje się obecne miejsce lokalizacji dworca autobusowego przy ulicy Nowej jak i głównego przystanku dla tzw. „busów” przy ul. Piłsudskiego.

zaplecze komunikacji, parkingi, stacje paliw i obsługi

Rozmieszczenie głównych stref parkowania pojazdów dotyczy centrum miasta i strefy bezpośredniego sąsiedztwa w granicach śródmieścia, z tym że właśnie w tym rejonie brak jest terenów do wyznaczenia tego rodzaju funkcji. Przy założeniu uspokojenia ruchu w obszarze staromiejskim możliwe jest dopuszczenie stref parkowania przyulicznego. Bezpośrednio poza centrum występuje dolina rzeki Huczwy stanowiąca regionalny korytarz ekologiczny /teren

w znacznej części zagrożony powodzią/ co wyklucza lokalizację zespołów parkingowych. W obszarze centralnym jedynie większe parkingi to: związany ze stadionem sportowym HOSiR-u, istniejący przy ulicy Ciesielczuka oraz realizowany przy targowisku miejskim na bazie PGKiM przy ulicy Kruczej, głównych obiektach handlowych - supermarketach jak i przewidziane przy wyznaczonych rejonach ich lokalizacji. Także w ramach tzw. MOP /miejsce obsługi podróżnych/ na którym również powinna powstać stacja paliw i inne urządzenia obsługi ruchu samochodowego zwłaszcza ciężkiego. Miejsce obsługi podróżnych wyznaczone zostało na trasie wlotowej do miasta, przy drodze wojewódzkiej Nr 844 od strony Chełma. Parking winien znaleźć się w ramach giełdy rolno ogrodniczej. Stacje paliw i obsługi są realizowane przez prywatne podmioty gospodarcze. Ich powstanie zależy od koniunktury gospodarczej i od zapotrzebowania na tego typu usługi.

6.2. Komunikacja kolejowa

Studium zachowuje istniejące w obszarze miasta tereny kolejowe linii normalnej i szerokotorowej z istniejącą infrastrukturą obsługi na stacjach Hrubieszów Osobowy i Hrubieszów Towarowy. Dysponentem terenów zamkniętych i otwartych kolejowych są Polskie Koleje Państwowe Sp. Akcyjna, Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie. Dopuszcza on możliwość realizacji w terenach kolejowych zamierzeń inwestycyjnych o funkcji usługowej, mieszkalnej, przemysłowo – usługowej i kolejowej. Powiększa to już istniejące tereny o podobnych funkcjach o możliwości korzystania z infrastruktury kolejowej w zakresie przewozów i przeładunków w tym z linii szerokotorowej. Możliwe byłoby na przykład utworzenia terminalu drogowo kolejowego powiązanego z granicznym przejściem kolejowym w Gródku. W studium utrzymuje się możliwość przywrócenia pasażerskiej komunikacji kolejowej regionalnej i międzyregionalnej być może w zmodernizowanej już formie, szynobusów lub innych nowoczesnych zestawów transportu szynowego.

Budowle i budynki mogą być sytuowane w odległości nie mniejszej niż 10,0m od granicy obszaru kolejowego, z tym że odległość ta od osi toru nie może być mniejsza niż 20,0m.

7. Infrastruktura techniczna

7.1. Zaopatrzenie w wodę

Miasto Hrubieszów posiada dobrze rozwinięty system wodociągu komunalnego.

Teren stacji oraz obiekty posiadają rezerwy na rozbudowę. Istniejąca sieć wodociągowa w północnej części miasta jest stosunkowo nowa, posiada średnice i przebiegi pozwalające na zaopatrzenie w wodę znacznych obszarów miasta i pozamiejskich poprzez wykonanie dla nich lokalnych sieci rozgałęźnych. Południowe tereny miasta usytuowane pomiędzy ul. Zamojską - Piłsudskiego - Kolejową posiadają w większości starą sieć azbestowo-cementową powodującą częste awarie. Z uwagi na średnice sieć w ulicy Zamojskiej i Piłsudskiego spełnia ona rolę głównej południowej magistrali miasta. Rozwój terenów miejskich w kierunku południowym wymaga wymiany sieci azbestowo-cementowej na nową z zabezpieczeniem średnic wynikających z potrzeb miejskiego systemu wodociągowego.

Przy dalszym rozwoju miasta Hrubieszów należy zachować następujące zasady zaopatrzenia w wodę:

- wodę na potrzeby komunalne miasta jak: podlewanie zieleni, zmywanie ulic, oraz na potrzeby p.poż (punkty czerpalne), należy pobierać z tańszych źródeł wody, z pominięciem kosztownego procesu uzdatniania;
- należy rozważyć możliwość wykorzystania do tego celu lokalnych studni głębinowych z terenu miasta, pracujących aktualnie na potrzeby jednostkowych odbiorców z grupy zakładów nie wodochłonnych. W/w odbiorcy winni być sukcesywnie włączani w miejski system wodociągowy, co pozwoli na eliminację ujęć nie posiadających parametrów wody pitnej;

- należy prowadzić racjonalną gospodarkę zużycia wody przez odbiorców, poprzez opomiarowanie wszystkich gospodarstw zarówno w budownictwie indywidualnym jak też wielorodzinnym.

Mając na uwadze poprawienie warunków socjalno-bytowych oraz podniesienie standardów życia, należy dążyć do zapewnienia wszystkim odbiorcom dostarczenia wody o normatywnych parametrach i pod wymaganym ciśnieniem. W tym celu należy realizować programy w zakresie modernizacji dwóch stacji uzdatniania wody przebudowę sieci wodociągowej wymenić istniejącą sieć azbestowo - cementową, szkodliwą dla zdrowia i powodującą częste awarie, wykonać odcinki sieci zamykającej układy pierścieniowe, oraz wykonać sieci uliczne i osiedlowe w terenach miejskich nie objętych wodociągiem komunalnym.

Z uwagi na wymogi p. poź. dla ulicznych sieci miejskich min. średnica sieci ulicznej wynosi $\varnothing 100$ mm, dlatego też wszystkie rurociągi $\varnothing 80$ mm pracujące jako uliczna sieć wodociągowa należy wymienić na większe.

7.2. Odprowadzenie ścieków

7.2.1. Odprowadzenie ścieków sanitarnych

Miasto Hrubieszów posiada rozdzielczy system kanalizacji ścieków sanitarnych i deszczowych. Sieć kanalizacyjna pracuje w układzie grawitacyjno - pompowym, istniejący układ oparty jest na 3 pompowniach zbierających ścieki z poszczególnych zlewni. Odbiorcą ścieków miejskich jest zmodernizowana oczyszczalnia komunalna.

Przy dalszym rozwoju miasta Hrubieszowa należy zachować następujące zasady w zakresie odprowadzenia ścieków sanitarnych:

- utrzymać w mieście rozdzielczy system kanalizacji ściekowej i deszczowej;
- w przypadku niemożliwości grawitacyjnego odprowadzenia ścieków, dla uniknięcia nadmiernego zagłębienia kanałów należy dla niektórych terenów przyjąć system grawitacyjno-pompowy kanalizacji ściekowej;
- dążyć do maksymalnego skanalizowania terenów zainwestowania m. Hrubieszowa. Jednakże w przypadku zabudowanych terenów peryferyjnych znacznie odległych od miejskiego systemu kanalizacji, oraz dla zabudowy położonej w niekorzystnej (dla grawitacyjnego odprowadzenia ścieków) konfiguracji terenowej, należy rozważyć możliwość lokalnego gromadzenia ścieków w szambach i wywozu ich na komunalną oczyszczalnię, lub zastosowanie małych przydomowych oczyszczalni dla poszczególnych siedlisk. Alternatywą dla powyższych rozwiązań mogą być małe lokalne oczyszczalnie ścieków dla niewielkich skupisk zabudowy. Zastosowanie nowoczesnych rozwiązań i materiałów w systemach kanalizacji ściekowej pozwoli na uniknięcie zagłębień kanałów grawitacyjnych, wyeliminuje ilość pompowni, usprawni eksploatację kanalizacji miejskiej.
- systemy kanalizacji poszczególnych terenów winny być rozwiązywane w kontekście całej zlewni oraz istniejącego układu kanalizacyjnego miasta. Przyjęcie powyższej zasady pozwoli na zabezpieczenie docelowych średnic kanałów oraz rzędnych posadowienia umożliwiających grawitacyjne odprowadzenie ścieków z maksymalnych terenów zlewni;
- wszelkie inwestycje w tym zakresie winny spełniać aktualne wymagania technologiczne, ekologiczne i ekonomiczne oraz warunki określone w Programach Ochrony Środowiska.

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska główne wysiłki w zakresie ochrony środowiska zostały skierowane na uregulowanie gospodarki ściekowej jako metody poprawy czystości wód. Co można uzyskać poprzez rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej służącej również zaspokojeniu nie mniej ważnej potrzeby społeczności lokalnej, jaką jest możliwość łatwego usuwania nieczystości płynnych powstających w gospodarstwach domowym, czy też ścieków w przedsiębiorstwach.

7.2.2. Odprowadzenie ścieków deszczowych

Miasto Hrubieszów posiada rozdzielczy system kanalizacji deszczowej i ściekowej. Na terenie miasta istnieje niewiele kanałów deszczowych, niektóre z nich pracują jako ogólnospławne i wykorzystywane są jednocześnie do lokalnego odprowadzania ścieków sanitarnych.

W niektórych osiedlach występuje zalewanie wodami opadowymi terenów budownictwa wielorodzinnego.

Istniejące kanały obejmują swoim zasięgiem niewielkie tereny miasta a z uwagi na stan techniczny nie spełniają dostatecznie swoich funkcji. Przy rozwiązywaniu problematyki ścieków deszczowych z miasta, Hrubieszowa należy zachować następujące zasady:

- kontynuacja przyjętych wcześniej rozdzielczych systemów odprowadzania ścieków deszczowych i sanitarnych;
- przed rozpoczęciem nowych inwestycji z zakresu miejskiej kanalizacji deszczowej należy wykonać inwentaryzację z oceną istniejącego stanu technicznego istniejących kanałów i ich przydatności do pracy w miejskim systemie kanalizacji deszczowej;
- do kanalizacji deszczowej należy odprowadzać wody opadowe jedynie ze zlewni silnie zurbanizowanych, posiadających przewagę powierzchni szczelnych a także terenów osiedli zalewanych wodami opadowymi. Dotyczy to między innymi terenów MON, ul. Dwernickiego, Os. Jagiellońskiego, ul. Jagiełły, Kochanowskiego, Wyspiańskiego na które napływają wody z użytkowanej rolnie północnej części miasta tj. z rejonu ulic: Żeromskiego, Diamentowej i Chmielnej;
- tereny budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego odwadniać powierzchniowo (przez naturalne wsiąkanie wód opadowych do gruntu przydomowych terenów zielonych);
- drogi i ulice odwadniać kanalizacją deszczową jedynie na odcinkach, które tego wymagają z uwagi na konfigurację terenu. Odprowadzenie wód opadowych z pozostałych odcinków ulic powinno się odbywać powierzchniowo poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań stosowanych w drogownictwie;
- przy braku kanalizacji deszczowej place, boiska sportowe, parkingi należy odwadniać powierzchniowo przez zastosowanie nowoczesnych w tej dziedzinie i bezpiecznych dla środowiska rozwiązań;
- dla umożliwienia naturalnego odprowadzenia wód opadowych do gruntu, a tym samym ograniczenia spływu do kanalizacji oraz odbiornika (rzeki) należy wprowadzać maksymalną ilość zieleni na terenach zurbanizowanych, adaptować samodzielne zazielenienia miejskie z zaleceniem ich pielęgnacji i uzupełnień w ciągach ulicznych oraz wnętrzach terenów zabudowy;
- na terenach rolnych w północnej części miasta system odwodnień należy eksploatować i rozbudowywać zgodnie z zasadami utrzymania melioracji wodnych;
- na terenach baz i zakładów związanych z obsługą komunikacji oraz innych, gdzie mogą wystąpić ścieki o dużej zawartości olejów i smarów, przed wprowadzeniem ścieków deszczowych do miejskiej kanalizacji deszczowej należy stosować łapacze tłuszczów i olejów;
- na wylotach kanałów deszczowych do odbiornika należy stosować urządzenia oczyszczające, jak separatory lub zbiorniki, chroniące odbiornik przed zanieczyszczeniami powodującymi obniżenie klasy czystości wód odbiorników.

7.3. Zagospodarowanie odpadów

Miejskie wysypisko odpadów stałych w Hrubieszowie posiadające wieloletnie rezerwy do przyjmowania odpadów komunalnych z miasta należy dostosowywać do obowiązujących i zmieniających się przepisów aby spełniało wymogi w zakresie ochrony środowiska. Należy na bieżąco realizować opracowane w tym zakresie Programy Ochrony Środowiska i Plany Gospodarki Odpadami.

Kierunki działań:

- zwiększenie stopnia wykorzystania odpadów,

- bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie odpadów azbestowych oraz odpadów i urządzeń zawierających PCB polichlorowane bifenyle (płyny hydrauliczne, dodatki do farb i lakierów, plastyfikatory do tworzyw sztucznych, środki konserwujące i impregnujące),
- eliminacja zagrożenia ze strony odpadów pochodzenia zwierzęcego,
- systematyczne wprowadzanie bezodpadowych i mało odpadowych technologii produkcji,
- organizacja nadzoru weterynaryjnego nad procesem powstawania i niszczenia odpadów.

7.4. Zaopatrzenie w ciepło

Miasto Hrubieszów zaopatrywane jest w ciepło z różnych źródeł. W zależności od grup odbiorców, stosowane są takie nośniki energii jak: paliwo stałe, olej opałowy, gaz ziemny, gaz propan – butan. Zgazyfikowanie miasta wpłynęło w dużym stopniu na poprawę warunków ekologicznych miasta i okolic.

Przy perspektywicznym rozpatrywaniu systemu grzewczego miasta należy:

- modernizować lokalne kotłownie opalane paliwem stałym, przystosowując je na paliwa gazowe,
- do zmniejszenia strat ciepła w budynkach i na przesyle realizować termomodernizację obiektów, i sieci przesyłowej, poprzez stosowanie nowych technologii w zakresie izolacji,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii - montaż kolektorów słonecznych,
- produkcja energii cieplnej w oparciu o gaz pozyskiwany przy utylizacji ścieków i odpadów stałych.

7.5. Elektroenergetyka

- Zakłada się utrzymanie obecnego układu sieci WN, SN i nN (wraz ze strefami wolnymi od zabudowy) z możliwością jej remontu, modernizacji oraz rozbudowy w zależności od potrzeb; Szerokość stref powinna wynosić:
 - dla linii napowietrznej jednotorowej WN 110 kV - pas o szerokości 36,0 m (po 18 m od osi linii);
 - dla linii napowietrznej SN 30 kV i 15 kV - pas o szerokości 12,0 m (po 6,0 m od osi linii);
 - dla linii napowietrznej nN 0,4 kV – pas o szerokości 5,0 m (po 2,5 m od osi linii);
 - dla linii kablowej SN 15 kV – pas o szerokości 2 m (po 1,0 m od osi linii);
 - dla linii kablowej nN 0,4 kV – pas 1,0 m (po 0,5 m od osi linii)
- Przewiduje się budowę napowietrznej linii 110 kV relacji GPZ Hrubieszów – GPZ Wojsławice, z ominięciem terenu poligonu wojskowego (realizacja tej inwestycji poprawi pewność zasilania miasta);
- W przypadku zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną należy założyć budowę nowych odcinków linii SN i nN oraz stacji transformatorowych SN/nN;
- Należy założyć możliwość przebudowy lub skablowania odcinków linii napowietrznych SN i nN kolidujących z projektowanym zagospodarowaniem terenu
- Należy wykluczyć na obszarze miasta realizację farm wiatrowych ze względu na trudność wyznaczenia odpowiedniej strefy ochronnej od już istniejących i potencjalnych zabudowań – wynikającej z zakresu oddziaływania tych urządzeń na środowisko;
W Wojewódzkim Programie Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii zalecono, że „na terenach zabudowanych odległość siłowni lub farmy wiatrowej od pojedynczo stojącego domu lub kilku luźno stojących domów parterowych (lub z poddaszem) musi wynosić co najmniej 400 m”;
- Należy założyć budowę lokalnej biogazowni;
- Należy założyć zwiększenie pozyskania energii słonecznej i przetworzenia jej na inne formy energii (cieplnej, elektrycznej).

7.6. Zaopatrzenie w gaz

Prowadzeniem eksploatacji sieci gazowej przyłączaniem odbiorców do sieci gazowej na terenie miasta Hrubieszowa zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Realizacja przyłączania do sieci gazowej w tym rozbudowa sieci gazowej oraz budowa przyłączy realizowana jest na wniosek zainteresowanych podmiotów w trybie ustalonym w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. „Prawo Energetyczne” z późniejszymi zmianami (tekst jednolity- Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625) przy spełnieniu kryteriów ekonomicznych związanych z dostawą gazu. W chwili obecnej realizowane są podłączenia do sieci gazowej budynków położonych przy ul. Piłsudskiego, Gródeckiej, Litewskiej, Kruczej, Zamojskiej, Nowe Osiedle, Kolejowej, Lipowej Unii Horodelskiej, Matejki, Sokalskiej, Grunwaldzkiej oraz Królowej Jadwigi.

W latach przyszłych planowana jest realizacja sieci i podłączeń na terenie ulic: Bartłomieja, Długosza, Sobieskiego, Władysława Jagiełły, Ogrodowej oraz Basaja.

7.7. Telekomunikacja

- Zakłada się utrzymanie istniejącej infrastruktury teletechnicznej (zarówno przewodowej jak i mobilnej), możliwość jej modernizacji lub rozbudowy;
- Przy zmianie rzędnych wysokościowych terenu przy istniejącej infrastrukturze teletechnicznej należy zachować co najmniej 0,7 m głębokości przykrycia.

V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

1. Obszary typowane do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Miasto Hrubieszów posiada aktualne opracowania pokrywające miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego około 80% terenów zurbanizowanych i znaczną ilość terenów wolnych od zabudowy stanowiących w studium rezerwę pod tereny mieszkaniowe, wielofunkcyjne i przemysłowo składowe. Można oszacować że tereny te stanowią o potencjalnej możliwości rozwoju miasta do 25,0 – 30,0 tys. mieszkańców.

Terenem wskazanym do opracowania w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jest południowa część obszaru miasta w rejonie osiedli Michałówka i Antonówka. Teren zawarty pomiędzy ul. ul. Zamojską, Basaja, Kolejową, Łany, fragmentem drogi krajowej nr 74. W związku postępującą zabudową tego terenu w oparciu o indywidualne decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, należy w tym obszarze wyznaczyć podstawowy układ drogowo uliczny z przebiegiem głównej drogi na kierunku płn. – pld. na przedłużeniu ulic Mickiewicza i Różanej.

2. Wniosek do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić wymogi określone w ustawie Prawo ochrony środowiska, poprzez zapisy dotyczące:

- zakazu lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożeń wystąpienia poważnych awarii w granicach administracyjnych miasta Hrubieszowa
- dopuszczenia możliwości rozbudowy zakładu dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej pod warunkiem, że doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi w tym wystąpienia poważnych awarii
- uwzględnienia wymagań normy art. 73 ust. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska poprzez wyznaczenie odległości bezpiecznej lokalizacji osiedli mieszkaniowych, obiektów użyteczności publicznej, budynków zamieszkania zbiorowego, obszarów o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 3 Prawa ochrony środowiska, upraw wieloletnich, dróg krajowych oraz linii kolejowej o znaczeniu państwowym od zakładu dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej Terminalu Gazu Płynnego ORLEN GAZ w Hrubieszowie

- zmiany przeznaczenia terenów otaczających zakład dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej, znajdujących się w obszarze oddziaływania Terminalu Gazu Płynnego ORLEN GAZ w Hrubieszowie, w tym ograniczenia możliwości budowy obiektów, o których mowa w art. 73 ust.5 ustawy Prawo ochrony środowiska

3. Wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Należy przyjąć następujące wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa:

- miasto powiatowe, ponadlokalny ośrodek rozwoju, centrum administracyjno usługowe powiatu.
- historyczne miasto o układzie przestrzennym wpisanym do rejestru zabytków, położone w zagłębiu archeologicznym osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego, zaplecze turystyczne do penetracji doliny środkowego Bugu i związanych z nim chronionych obszarów przyrodniczych,
- miasto jako zaplecze dla tranzytowego ruchu międzynarodowego osobowego i towarowego związanego z przebiegiem dróg o znaczeniu międzyregionalnym, drogi krajowej Nr 74 do przejścia granicznego w Zosinie, drogi wojewódzkiej Nr 844 do przejścia granicznego w Dołhobyczowie, linii szerokotorowej LHS do przejścia granicznego w Gródku Nadbużnym,
- miasto o potencjalnej możliwości aktywizacji gospodarczej w zakresie obsługi ruchu międzynarodowego w formach – terminal przeładunkowy transportu kolejowo - drogowego, tereny składowe dla towarów transportowanych przez granice, wolny obszar celny.
- specjalna strefa ekonomiczna dla działalności w zakresie przetwórstwa rolnego i spożywczego.

Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń zmiany studium

Zasadnicze kierunki polityki przestrzennej miasta przyjęte w dotychczas obowiązującym studium nie uległy zmianie. Zasięg terenów przeznaczonych pod poszczególne funkcje, został zaktualizowany przede wszystkim w dostosowaniu do obowiązujących planów miejscowych. Utrata jego aktualności związana jest przede wszystkim ze zmianą prawodawstwa i aktualnych potrzeb społeczno-gospodarczych.

Kompleksowej zmiany wymagał sposób zapisu tekstowego i graficznego „studium”. Od czasu uchwalenia studium w 1999 r. uległy zmianie wszystkie akty prawne mające wpływ na zakres i sposób zapisu tego dokumentu. Ponadto obowiązujące studium sporządzone zostało wcześniej niż Strategia rozwoju i Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. W związku z tym konieczna była weryfikacja studium wprowadzająca zmiany wynikające z dokumentów planistycznych wyższego rzędu.

Równoległe z opracowaniem zmian studium przeprowadzona jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w ramach której sporządzona jest dla potrzeb niniejszych zmian prognoza oddziaływania na środowisko. Niezbędnym elementem zagospodarowania przestrzennego, stymulującym rozwój gospodarczy miasta jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację sektora produkcji i usług, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i posiadających uregulowany stan prawny tzw. regionalnych stref przedsiębiorczości. Strefy te winny służyć pozyskiwaniu nowych inwestorów i lokalizacji inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Realizacja takich przedsięwzięć tworzyć będzie warunki do powstawania nowych miejsc pracy. Ponadto sprzyjać będzie pobudzaniu aktywności gospodarczej miasta poprzez wzrost liczby i potencjału podmiotów lokalnych oraz wzrost dochodu budżetu miasta. Wiąże się z tym również poprawa ładu przestrzennego miasta, dla którego istotne znaczenie będzie miała rewitalizacja i zagospodarowanie na cele inwestycyjne terenów poprzemysłowych. W związku z powyższym wyznaczone zostały dwie lokalizacje stref przedsiębiorczości (teren poprzemysłowy pomiędzy ulicami Wyzwolenia i Gródecką oraz teren w północnej części miasta przy ul. Żeromskiego).

Biorąc pod uwagę położenie miasta w sąsiedztwie terenów atrakcyjnych turystycznie oraz zachowane wartości kulturowe w obrębie miasta i regionie studium uwzględnia nie tylko strefy przemysłowe i przemysłowo - usługowe, lecz również inwestycje w zakresie obsługi turystyki, stanowiącej sektor pobudzający rozwój przedsiębiorczości. W tym celu wyznaczono na trasie wlotowej do miasta od strony północnej miejsce obsługi podróżnych w ramach którego przewidywany jest motel /wzbogacenie bazy noclegowej/.

Potrzebę rozwoju energetyki odnawialnej wprowadziła przyjęta przez Parlament Europejski i Radę Dyrektywa 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Rozwój energetyki odnawialnej stanowi element zrównoważonego rozwoju polegającego na integrowaniu działań gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych. Zrównoważony rozwój i ochrona środowiska stanowią istotny element zagospodarowania przestrzennego. Potrzeba produkcji energii ze źródeł odnawialnych wynika z konieczności ograniczenia emisji z procesów spalania paliw energetycznych. Wyznaczone zostały lokalizacje pod rozwój energetyki odnawialnej /farma solarna, biogazownia/.

Energia słoneczna jako źródło energii odnawialnej zalicza się do tych zasobów, które nie przyczyniają się do dewastacji i degradacji środowiska naturalnego, zapewniając jednocześnie bezpieczeństwo ekologiczne.

Kluczowe znaczenie w aspekcie możliwości wykorzystania energii słonecznej posiadają uśłonecznienie i natężenie promieniowania słonecznego. W rejonizacji obszaru Polski /Tymiński 1992/ pod względem możliwości wykorzystania energii słonecznej województwo lubelskie położone jest w rejonie wschodnim R-II o najwyższych sumach rocznego promieniowania

słonecznego. Obszar województwa dysponuje jednym z największych potencjałów energii słońca w kraju, gdyż charakteryzuje się dużymi wartościami napromieniowania słonecznego którego wartość zawiera się w granicach 1100 - 1200 kWh/m²/rok oraz niskimi wartościami zachmurzenia, a usłonecznienie dochodzi do 1700 godzin rocznie.

Teren lokalizacji farmy solarnej we wschodniej części miasta położony jest poza systemem przyrodniczym miasta i związanym z nim korytarzem ekologicznym doliny rzeki Huczwy oraz obszarami przyrodniczymi podlegającymi ochronie prawnej.

W sąsiedztwie oczyszczalni ścieków i wysypiska odpadów zlokalizowany został zakład produkcji energii elektrycznej i ciepłej z gazu pozyskiwanego z utylizacji ścieków i odpadów stałych /organicznych/.

Miasto Hrubieszów z faktu przygranicznego położenia, przebiegu międzynarodowego korytarza transportowego posiada predyspozycje do utworzenia obszarów o dominującej funkcji transportowej i logistycznej. Studium wyznacza teren pod lokalizację obiektów związanych z obsługą ruchu granicznego /centrum logistyczne - zajmujące się przyjmowaniem, magazynowaniem, rozdziałem i wydawaniem towarów/.

Wysokie walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej terenów otaczających umożliwiają rozwój branży spożywczej i rynków hurtowych. W obrębie strefy przedsiębiorczości przy ul. Żeromskiego proponuje się lokalizację giełdy rolno-ogrodniczej.

Wykaz wykorzystanych dokumentów i opracowań

Akty prawne

1. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. /tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zmianami/
2. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 /Dz. U. z 2013 r. poz. 1232/
3. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zmianami/
4. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. /Dz. U. z 2013 r. poz. 627/
5. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne / Dz. U. z 2012 roku poz. 145 z późn. zmianami/
6. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach /Dz. U. z 8 stycznia 2013 roku poz. 21/
7. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko /Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zmianami/
8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z dnia 28 kwietnia 2004 r.

Dokumenty strategiczne, programy, opracowania studialne

1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 /MP z 2012 r. poz. 252/
2. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.)
3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty uchwałą Nr XLV/597/02 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 lipca 2002 r. wraz ze zmianami przyjętymi uchwałami: Nr XXXI/546/09 z dnia 27 kwietnia 2009 r. i Nr VII/85/2011 z dnia 28 marca 2011 r.
4. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Hrubieszowa na lata 2005-2013 NORTHERN TECHNOLOGIES Oddział w Polsce, Rzeszów 2007
5. Lokalny Program Rewitalizacji obszar centrum Hrubieszowa – 2005
6. Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000-2010, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2011
7. Program Ochrony Środowiska dla miasta Hrubieszów - A. Majka Smuszkiewicz, Lublin 2004
8. Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – obszary zagrożenia powodziowego – rzeka Huczwa, RZGW 2004
9. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły /MP z 2011r Nr 49, poz. 549
10. Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla województwa lubelskiego, BPP w Lublinie – Lublin 2006
11. Przestrzenne Aspekty Lokalizacji Energetyki Wiatrowej w województwie lubelskim, BPP w Lublinie - Lublin 2011
12. .Studium przestrzenne lokalizacji i możliwości rozwoju regionalnych stref przedsiębiorczości w województwie lubelskim
13. Ruch naturalny i wędrownicy ludności, rynek pracy, podmioty gospodarki w rejestrze REGON, Urząd Statystyczny w Lublinie
14. Ekofizjografia podstawowa dla miasta Hrubieszów 2003, Aneks do ekofizjografii 2013
15. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta Hrubieszów.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XLVI/353/2017
Rady Miejskiej w Hrubieszowie
z dnia 29 listopada 2017 roku

Gmina Miejska Hrubieszów posiada opracowane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów zatwierdzone Uchwałą Rady Miejskiej w Hrubieszowie Nr LIV/352/2014 z dnia 23 maja 2014 roku (część tekstowa i graficzna w skali 1:10 000) – zwane dalej Studium.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym, określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy. W odróżnieniu od miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego studium nie stanowi aktu prawa miejscowego a jest zobowiązaniem władz gminy do działań zgodnie z wyznaczonymi kierunkami. W dokumencie studium formułuje się zasady polityki przestrzennej, integruje dokumenty programowe i propozycje związane z rozwojem gospodarczym i społecznym. Studium stanowi zbiór zapisów ustalonych i uzgodnionych jako nienaruszalne uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przyjęte za podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W związku z przystąpieniem do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem terenu położonego w Hrubieszowie pomiędzy ulicami: Wesołą, Żeromskiego, Ciesielczuka, pod usługi turystyczne, sportowo – rekreacyjne wraz z budową zbiorników wodnych, infrastrukturę edukacyjną związaną z ochroną bioróżnorodności oraz dziedzictwa naturalnego i infrastrukturę techniczną, wynikającego z realizacji projektu „*Szlakiem przyrody Hrubieszowa i Sokala – bioróżnorodność Wyżyny Zachodniowolyńskiej naszym skarbem dziedzictwa naturalnego*” w ramach Programu Polska – Ukraina – Białoruś 2014 – 2020 Działanie 1.2 Promocja i ochrona dziedzictwa naturalnego, zaistniała konieczność sporządzenia zmiany Studium z przeznaczeniem pod funkcje określone wnioskiem oraz potrzebą korekty warunków i zasad regulacji przestrzennego zagospodarowania terenu objętego opracowaniem i dostosowanie jego ustaleń do potrzeb opracowywanego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zmiana Studium została opracowana w wykonaniu uchwały nr XXXIX/275/2017 Rady Miejskiej w Hrubieszowie z dnia 30 marca 2017 roku o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa.

Wymieniona uchwała rozpoczęła tryb formalno - prawny sporządzenia zmiany Studium określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 roku poz. 1073 z późn. zm.)

Zapewniono udział społeczeństwa w pracach nad zmianą Studium, w tym przy użyciu środków komunikacji elektronicznej oraz zachowano jawność i przejrzystość procedur planistycznych wynikających z art. 17 pkt 1 oraz pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 roku poz. 1073 z późn. zm.) oraz zgodnie z art. 39, art. 40 i art. 41 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.). Burmistrz Miasta Hrubieszowa dopełnił czynności określone w w/w ustawach. Ogłosił w prasie miejscowej, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania zmiany Studium, określając formę, miejsce i termin składania wniosków, nie krótszy niż 21 dni od dnia ogłoszenia. Informacja o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania zmiany Studium oraz o możliwości składania wniosków została również zamieszczona na stronie internetowej gminy. Wnioski które wpłynęły w okresie przewidzianym na ich składanie Burmistrz

Miasta Hrubieszowa rozpatrzył. Po sporządzeniu projektu zmiany Studium oraz jego zaopiniowaniu przez Miejską Komisję Urbanistyczno - Architektoniczną oraz zaopiniowaniu i uzgodnieniu przez właściwe instytucje, Burmistrz Miasta Hrubieszowa ogłosił w prasie miejscowej a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości o wyłożeniu projektu zmiany Studium do publicznego wglądu. Projekt zmiany Studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko wyłożono do publicznego wglądu na okres co najmniej 21 dni oraz zorganizowano w tym czasie dyskusję publiczną nad przyjętymi w nim rozwiązaniami. W ogłoszeniu o wyłożeniu projektu zmiany Studium do publicznego wglądu poinformowano o możliwości składania uwag oraz wyznaczono termin, w którym osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej mogą wносить uwagi dotyczące projektu. Informacja o wyłożeniu projektu zmiany Studium do publicznego wglądu oraz o możliwości składania uwag i terminie dyskusji publicznej została również zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Miasta Hrubieszów. W trakcie wyłożenia projektu zmiany studium do Burmistrza Miasta w ustawowo określonym terminie nie wniesiono uwag. W związku z powyższym możliwe jest skierowanie projektu zmiany studium do uchwalenia przez Radę Miejską. Podjęcie przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszowa, kończy procedurę sporządzania jego zmiany.

Procedura planistyczna sporządzania niniejszej zmiany studium została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami w/c ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Projekt zmiany studium spełnia wymogi merytoryczne i formalne do jego uchwalenia.

Wobec wyczerpania przewidzianej prawem procedury formalno - prawnej, podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów jest uzasadnione.

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XLVI/353/2017
Rady Miejskiej w Hrubieszowie
z dnia 29 listopada 2017 r.

ROZSTRZYGNIĘCIE
RADY MIEJSKIEJ W HRUBIESZOWIE

o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego miasta Hrubieszów.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 roku poz. 1073 z późn. zm.) Rada Miejska w Hrubieszowie stwierdza, że w okresie wyłożenia do publicznego wglądu w dniach od 4 października 2017 roku do 24 października 2017 roku oraz w okresie 21 dni po upływie terminu wyłożenia t.j. do dnia 14 listopada 2017 roku, do Burmistrza Miasta Hrubieszowa nie wniesiono uwag dotyczących w/w projektu planu.